

ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2565

Vol. 1 No. 2 July - December 2022

ISSN : 3057-1138 (Online)

วารสาร

ภาษา

และวัฒนธรรมศึกษา

Journal of Language and Culture Studies

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เกี่ยวกับวารสาร

เลขมาตรฐานสากล:

ISSN 3057-1138 (Online)

วัตถุประสงค์และขอบเขตของวารสาร:

วารสารภาษาและวัฒนธรรมศึกษามีนโยบายรับตีพิมพ์บทความคุณภาพสูงในด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์และแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ ภาษา ภาษาศาสตร์ วรรณคดีศึกษา วรรณกรรมศึกษา การเรียนการสอนภาษา วัฒนธรรมศึกษา การแปล การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม พหุวัฒนธรรมศึกษา และพระพุทธศาสนา โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือคณาจารย์ นิสิตนักศึกษา และนักวิจัยทั้งในและนอกสถาบัน

ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสาร:

วารสารรับตีพิมพ์บทความวิชาการ บทความวิจัย และบทวิจารณ์หนังสือ

-บทความวิชาการ คือ บทความที่นำเสนอบทวิเคราะห์ วิจารณ์ รวมถึงการรวบรวมความรู้ ระบุถึงภูมิหลัง วัตถุประสงค์ และแนวทางการแก้ปัญหาที่บ่งชี้ถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ บทความจะต้องนำเสนอทฤษฎีที่มีอยู่หรือทฤษฎีใหม่ที่อ้างอิงความเห็นจากนักวิชาการที่มีความน่าเชื่อถือ มีความเป็นกลาง และมีส่วนช่วยในการพัฒนาความรู้ทางด้านภาษา ภาษาศาสตร์ วรรณคดีศึกษา วรรณกรรมศึกษา การเรียนการสอนภาษา วัฒนธรรมศึกษา การแปล การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม พหุวัฒนธรรมศึกษา และพระพุทธศาสนา จำนวนคำเฉลี่ยในบทความวิชาการต้องไม่เกิน 8,000 คำ

-บทความวิจัย คือ บทความที่นำเสนองานวิจัยที่แสดงถึงความคิดริเริ่มและเกี่ยวข้องกับภาษา ภาษาศาสตร์ วรรณคดีศึกษา วรรณกรรมศึกษา การเรียนการสอนภาษา วัฒนธรรมศึกษา การแปล การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม พหุวัฒนธรรมศึกษา และพระพุทธศาสนา บทความวิจัยต้องมีเนื้อหาที่ชัดเจน กระชับ มีความแปลกใหม่ มีโครงสร้างที่ดี รวมถึงการอภิปรายผลงานวิจัยโดยสรุป จำนวนคำเฉลี่ยในบทความวิจัย ไม่เกิน 8,000 คำ

-บทวิจารณ์หนังสือ คือ การเขียนเล่าเรื่องและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือเล่มใดเล่มหนึ่งโดยเจตนาจะแนะนำหนังสือเล่มนั้นให้ผู้อ่านรู้จัก โดยให้รายละเอียดทางบรรณานุกรมของหนังสืออย่างสมบูรณ์ รวมถึงประเภทของหนังสือ ให้ขอบเขตเนื้อหา คุณลักษณะพิเศษหรือข้อเด่นของหนังสือ เช่น ภาพประกอบ วรรชนี มีการประเมินคุณค่า แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลว่ามีค่าควรอ่านหรือควรจัดหา เหมาะกับผู้อ่านกลุ่มใด มีการเปรียบเทียบกับหนังสือเล่มอื่นในประเภทเดียวกัน ผู้วิจารณ์ควรมีความรู้ในสาขาที่วิจารณ์ ควรระบุชื่อหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้วิจารณ์ เพื่อใช้พิจารณาความน่าเชื่อถือของบทวิจารณ์

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ:

ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน

ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ:

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) จำนวนไม่น้อยกว่า 2 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อหรือข้อมูลของผู้เขียนบทความ และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double – Blind Peer Review)

การใช้ภาษา:

วารสารเปิดรับบทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยมุ่งเน้นให้บทความมีการใช้ภาษาที่ให้ความหมายที่ชัดเจนและมีความกระชับรัดกุม

ค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์:

วารสารมีนโยบายในการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์ หลังจาก accepted (ยอมรับการตีพิมพ์แล้วเท่านั้น เก็บเพียงครั้งเดียว) ทั้งนี้ทางวารสารจะดำเนินการออกใบเสร็จรับเงินกับทางมหาวิทยาลัยให้แก่ผู้ส่งบทความทุกบทความ โดยมีอัตราค่าธรรมเนียมดังนี้

-บทความวิชาการหรือบทความวิจัยหนังสือ จำนวน 3,000 บาท (สามพันบาทถ้วน) ต่อ 1 บทความ

-บทความวิจัย จำนวน 4,000 บาท (สี่พันบาทถ้วน) ต่อ 1 บทความ

กรุณาชำระค่าธรรมเนียม หลังจากได้รับอีเมลให้ชำระเงินจากวารสารแล้วเท่านั้น วารสารจะไม่คืนค่าธรรมเนียมให้ทุกกรณี

นโยบายการเข้าถึงบทความอย่างเสรี:

วารสารนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สามารถเข้าถึงบทความทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์และแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ ภาษา ภาษาศาสตร์ วรรณคดีศึกษา วรรณกรรมศึกษา การเรียนการสอนภาษา วัฒนธรรมศึกษา การแปล การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม พหุวัฒนธรรมศึกษา และพระพุทธศาสนา และเผยแพร่งานวิจัยแก่ผู้ชมในวงกว้าง ผู้สนใจทั่วไปสามารถเข้าถึงได้แบบเปิด ซึ่งหมายความว่าบทความที่ตีพิมพ์ทั้งหมดสามารถเปิดออนไลน์สำหรับทุกคนจากทุกที่ในโลกโดยไม่มีค่าใช้จ่าย

ความเป็นเจ้าของและการจัดการ:

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นเจ้าของวารสารภาษาและวัฒนธรรมศึกษา วารสารได้รับการ

สนับสนุนบางส่วนจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กระบวนการและการกำกับดูแลของวารสารสามารถทำได้ผ่านแหล่งเงินทุนที่หลากหลาย การสนับสนุนทางการเงินทั้งหมดทำให้วารสารสามารถรักษามาตรฐานการตีพิมพ์ในระดับสูง โดยผ่านกระบวนการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้มงวด

ผู้จัดพิมพ์:

วารสารภาษาและวัฒนธรรมศึกษา เป็นวารสาร Peer-Reviewed อย่างเป็นทางการและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประเทศไทย

กองบรรณาธิการ

บรรณาธิการ:

พระมหากษัตริย์ ภูริสโร, ดร.
pharadon.suw@mcu.ac.th

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ประเทศไทย

ผู้ช่วยบรรณาธิการ:

ผศ. ดร.เชน นคร
chennakorn2556@gmail.com

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ประเทศไทย

กองบรรณาธิการ:

รศ. ดร.ชลอ รอดลอย
joe.arunee@gmail.com

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก ประเทศไทย

รศ. ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือ
kietsn@hotmail.com

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประเทศไทย

รศ. ดร.ประเสริฐ รุนรา
runra.prasirt@gmail.com

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประเทศไทย

รศ. ดร.อักรพนธ์ เนื้อไม้หอม
akkarapon.nm@bru.ac.th

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ประเทศไทย

ผศ. ดร.บุญเลิศ วิวรรณ
boonlert.w@ku.th

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย

ผศ. ดร.วุฒยา สืบเทพ
vuthaya30@gmail.com

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ประเทศไทย

ผศ. ดร.รุ่งอรุณ ไรจน์รัตนาดำรง ไชยศรี
rungarun@g.swu.ac.th

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประเทศไทย

ผศ. ดร.รัชดา ลาภใหญ่
ratchada.l@rsu.ac.th

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ประเทศไทย

ผศ. ดร.สมหวัง อินทร์ไชย
thaicru1@hotmail.com

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ประเทศไทย

ผศ. ดร.ชยานนท์ กุณทลบุตร
chayanon.k@rmutp.ac.th

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระ
นคร ประเทศไทย

ผศ. ดร.อรสิริ วิมลธรรม
onsiri1977@gmail.com

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ประเทศไทย

หัวหน้ากองจัดการวารสาร:

พระกิตติพงษ์ ฐานรตโน

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ประเทศไทย**กองจัดการวารสาร:**

ดร.กิตติชัย สันทาลุนัย

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ประเทศไทย**สำนักงาน:**

สำนักงานวารสารภาษาและวัฒนธรรมศึกษา

อาคารเรียนรวม ชั้น 3 โซน เอ คณะมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

โทร : +66 9 0930 3517

อีเมล : jlcs@mcu.ac.th

ABOUT THE JOURNAL

International Standard Serial Number:

ISSN 3057-1138 (Online)

Objectives and Scope of the Journal:

The journal aims to provide a platform for researchers, scientists, and academicians to share knowledge and ideas in the form of high-quality articles in the form of original research or reviews covering the fields of Humanities and social sciences and related disciplines, including Language Studies, Linguistics, Literary Studies, Literature Studies, Language Teaching, Cultural Studies, Translation Studies, Intercultural Communication, Multicultural Studies, and Buddhism.

Types of Works Published in the Journal:

The journal accepts research articles, academic articles, and book reviews.

- **Academic articles** are articles that present analysis, criticism, and the collection of knowledge. Indicate the background, objectives, and approach to the solution that indicate the relevant theories in the analysis. The article must present an existing theory, or a new theory based on the opinion of a credible scholar. It is neutral and contributes to the development of knowledge in language, linguistics, literature studies, literature studies, and literary studies, Language Teaching, Cultural Studies, Translation Communication between cultures, multicultural studies, and Buddhism. The average number of words in an academic article must not exceed 8,000 words.

- **Research articles** are articles that presents research that shows originality and is related to language, linguistics, literature studies, literature studies, literature studies, literature studies, and literature studies, Language Teaching, Cultural Studies, Translation Communication between cultures, multicultural studies, and Buddhism. Research articles must have clear content. Concise and novel There is a good structure, including a summary discussion of research results. The average number of words in a research article is not more than 8,000 words.

- **Book reviews** is the writing of a story and comment on a particular book with the intention of introducing the book to the reader. It provides complete bibliographic details of the book, including the type of book, the scope of the content, special features or highlights of the book, such as illustrations, indexes, and value evaluation. Comment logically on whether it is worth reading or should provide suitable for which group of readers. It has been compared with other books of the same genre. The reviewer should have knowledge in the field of criticism, and should provide information about the reviewer by name to determine the credibility of the review.

Publication Schedule: 2 Issues per year:

Issue 1: January - June

Issue 2: July- December

Article Evaluation and Selection:

Each article will undergo peer review by at least 2 reviewers who are experts in the relevant field. Articles must receive approval from the editorial board before publication. The review process will be double-blind, meaning reviewers will not know the authors' identities, and authors will not know the reviewers' identities.

Language Usage:

The journal accepts articles in both Thai and English languages. Emphasis is placed on clear and concise language in articles to ensure clarity of meaning.

Publication Fees:

The journal has a policy regarding publication fees, which are charged after acceptance. The journal will issue receipts to authors through the university. The fee rates are as follows:

Academic Articles or Book Reviews: 3,000 Thai Baht per article.

Research Articles: 4,000 Thai Baht per article.

Authors are required to pay the publication fee only after receiving an email notification from the journal. The journal will not refund the publication fee under any circumstances.

Free Access Policy:

This journal aims to provide access to Humanities and Social Sciences and related disciplines, including Language Studies, Linguistics, Literary Studies, Literature Studies, Language Teaching, Cultural Studies, Translation Studies, Intercultural Communication, Multicultural Studies, and Buddhism, and to disseminate research to a wide audience. It is open to general interested parties, which means that all published articles are available online for anyone from anywhere in the world at no cost.

Ownership and Management:

Master of Arts Program in Thai Language, Department of Thai Language, Faculty of Humanities, Mahachulalongkornrajavidyalaya University is the owner of the Journal of Language and Culture Studies. The process and governance of the journal can be achieved through a variety of funding sources. All financial support allows the journal to maintain a high standard of publication. It has gone through a rigorous inspection process by qualified people

Publisher:

Journal of Language and Culture Studies is an official peer-reviewed journal and is supervised by Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Thailand

Editorial Team

Editor-in-Chief:

Dr.Phramaha Pharadon Bhurissaro
pharadon.suw@mcu.ac.th

Faculty of Humanities,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Editorial Assistants:

Asst. Prof. Dr.Chen Nakorn
chennakorn2556@gmail.com

Faculty of Humanities, Mahachulalongkornrajavidyalaya
University, Thailand

Editorial Board Members:

Assoc. Prof. Dr.Chalor Rodloy
joe.arunee@gmail.com

Faculty of Liberal Arts, Krirk University, Thailand

Assoc. Prof. Dr.Kiattisak Suklueang
kietsn@hotmail.com

Faculty of Social Sciences,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Assoc. Prof. Dr.Prasirt Runra
runra.prasirt@gmail.com

Faculty of Liberal Arts, Thammasat University, Thailand

Assoc. Prof. Dr.Akkarapon Nueamaihom
akkarapon.nm@bru.ac.th

Faculty of Humanities and Social Sciences,
Buriram Rajbhat University, Thailand

Asst. Prof. Dr.Boonlert Wiwan
boonlert.w@ku.th

Faculty of Humanities, Kasetsart University, Thailand

Asst. Prof. Dr.Vuthaya Suebthep
vuthaya30@gmail.com

Faculty of Humanities and Social Sciences,
Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Thailand

Asst. Prof. Dr.Rungarun Rojrattanadamrong
Chaisri

Faculty of Education, Srinakharinwirot University,
Thailand

rungarun@g.swu.ac.th

Asst. Prof. Dr.Rachada Lapyai
ratchada.l@rsu.ac.th

College of Liberal Arts, Rangsit University, Thailand

Asst. Prof. Dr.Somwang Inchai
thaicru1@hotmail.com

Faculty of Humanities and Social Sciences, Chaing Rai
Rajabhat University, Thailand

Asst. Prof. Dr.Chayanon Kunthonboot
chayanon.k@rmutp.ac.th

Faculty of Humanities and Social Sciences, Rajamangala
University of Technology Phra Nakhon, Thailand

Asst. Prof. Dr.Onsiri Wimontham
onsiri1977@gmail.com

Faculty of Humanities and Social Sciences,
Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Thailand

Head of Journal Manager Team:

Phra Kittipong Thanaratano

Faculty of Humanities,

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Journal Manager Team:

Dr.Kittichai Santhalunai

Faculty of Humanities,

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Office:

Office of Journal of Language and Culture Studies

Education building, 3rd floor, Zone A,

Faculty Humanities, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Tel. +66 9 0930 3517

Email: jlcs@mcu.ac.th

บทบรรณาธิการ

วารสารภาษาและวัฒนธรรมศึกษานี้เป็นปีที่ 1 ฉบับที่ 2 ประจำเดือน กรกฎาคม – ธันวาคม พ.ศ. 2565 คณะกองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Reviewer) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์โดยคัดเลือกและกลั่นกรองบทความให้เกิดความความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุด ควรค่าแก่การตีพิมพ์เผยแพร่ อีกทั้งเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการและเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ

คณะกองบรรณาธิการขอพระคุณคณะกรรมการกลั่นกรองบทความทุกท่านที่ได้ใช้ความเพียรพยายามชี้แนะให้มีการปรับปรุงแก้ไขงานของแต่ละท่านให้ออกมาได้อย่างถูกต้องน่าอ่านเป็นประโยชน์ต่อแวดวงวิชาการ และท้ายสุดขอขอบคุณเจ้าของผลงานทางวิชาการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ทำให้วารสารฉบับนี้มีคุณค่าทางวิชาการที่นำไปสู่การปฏิบัติและเผยแพร่ในวงกว้างและโปรดติดตามฉบับต่อไป

ด้วยความปรารถนาดียิ่ง

พระมหาภราดร ฐิริสุโร, ดร.

บรรณาธิการวารสารภาษาและวัฒนธรรมศึกษา

สารบัญ

เกี่ยวกับวารสาร	(ก)
กองบรรณาธิการ	(ง)
บทบรรณาธิการ	(ณ)
สารบัญ	(ณ)

บทความวิชาการ:

ภาษาในการร้องรำทำเพลงของหมอลำซึ่ง: การผสมผสานระหว่างจารีตและความร่วมสมัย	1-7
✎ พระครูเจติยธรรมวิเทศ (สงวน หาญณรงค์)	
การศึกษาภาษาในคาถาอาคมไทย: มิติทางความเชื่อและการสื่อความหมาย	8-15
✎ มีฆวาน ภูมิเจริญ	
วิเคราะห์ภาษาในการตั้งชื่อกระทู้พันทิป: การสร้างความดึงดูดใจในยุคดิจิทัล	16-25
✎ พระครูโพธิวรคุณ (ศุภเดช แสงพิทักษ์), พระครูเจติยธรรมวิเทศ (สงวน หาญณรงค์)	
การใช้ภาษาในการเรียกขวัญของหมอพื้นบ้านไทย: การศึกษาเชิงชาติพันธุ์วรรณา	26-32
✎ พระมหาปัญญา ปญญาสิริ, พระมหาประทวน ธรรมรฤทธิโต	
การวิเคราะห์วาทกรรมในคำขวัญประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา: ภาพสะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่น	33-41
✎ พระครูใบฎีกาประเทือง กนต์จาโร, พระมหาประทวน ธรรมรฤทธิโต	
ภาคผนวก	42-66
คำแนะนำสำหรับผู้เขียน รูปแบบเอกสารอ้างอิงวารสารบัณฑิตศึกษาวิชาการ	42
ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย	46
Sample of Original Research Article Preparation	52
ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ	59
Sample of Original Academic Article Preparation	63

การวิเคราะห์วาทกรรมในคำขวัญประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา:
ภาพสะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่น

A DISCOURSE ANALYSIS OF AYUTTHAYA PROVINCE'S SLOGAN:
REFLECTIONS OF LOCAL IDENTITY

พระครูใบฎีกาประเทือง กนตจาโร, พระมหาประทวน ธมมรักษิโต

Phrakrubaidika Prathueang Kantajaro, Phramaha Pratuan Dhammarakkhito

วัดหันตรา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Wat Hantra, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

Corresponding Author E-mail: prathueangmisomdet.24@gmail.com

Received August 1, 2022

Received October 12, 2022

Accepted November 20, 2022

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาวิเคราะห์วาทกรรมในคำขวัญประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อสะท้อนภาพอัตลักษณ์ท้องถิ่นของจังหวัด ผ่านการวิเคราะห์เชิงคุณภาพตามแนวทางการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ โดยใช้ข้อมูลคำขวัญประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่ประกาศใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2508 จนถึงปัจจุบัน ผลการศึกษาพบว่า คำขวัญแสดงให้เห็นอัตลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดในฐานะเมืองหลวงอันรุ่งเรืองในอดีต โดยเน้นย้ำความสำคัญของโบราณสถานและเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์ อัตลักษณ์วัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกับพระมหากษัตริย์ในอดีต รวมถึงการเป็นแหล่งผลิตอาหารและสินค้าหัตถกรรมที่ขึ้นชื่อของไทย คำขวัญเปรียบเสมือนเครื่องมือในการสร้างภาพลักษณ์และต่อยอดอัตลักษณ์เฉพาะของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาสู่สาธารณชน บทความนี้สะท้อนให้เห็นถึงการใช้องวาทกรรมเพื่อธำรงอัตลักษณ์และสร้างการจดจำให้แก่ท้องถิ่น

คำสำคัญ: วาทกรรม, คำขวัญ, อัตลักษณ์ท้องถิ่น, พระนครศรีอยุธยา

Abstract

This article aims to analyze the discourse in Ayutthaya Province's slogans in order to reflect the local identity of the province through qualitative analysis based on critical discourse analysis approach. The study uses data from slogans used by Ayutthaya Province from 1965 until the present. The findings reveal that the slogans represent the province's historical identity as a prosperous former capital city by emphasizing the importance of ancient sites and key historical events. They also highlight cultural identities connected to past monarchs and the province's status as a famous production source for Thai food and handicrafts. The slogans serve as a tool to create a public image and reinforce Ayutthaya's unique identity. This article reflects the use of discursive language to maintain local identity and create a memorable impression of the province.

Keywords: Discourse, Slogan, Local Identity, Ayutthaya

บทนำ

คำขวัญประจำจังหวัดเป็นข้อความสั้นๆ ที่ใช้สื่อสารภาพลักษณ์ ศักยภาพ และอัตลักษณ์เฉพาะของแต่ละจังหวัด คำขวัญมีเป้าหมายเพื่อสร้างการรับรู้ จดจำ และดึงดูดความสนใจจากสาธารณชน โดยมักใช้ติดต่อกันเป็นระยะเวลายาวนานเพื่อต่อยอดอัตลักษณ์และคุณลักษณะโดดเด่นของพื้นที่ ซึ่งมักสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และศักยภาพทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น

การศึกษาคำขวัญผ่านกรอบแนวคิดเรื่องวาทกรรม (discourse) เป็นการพิจารณาการใช้ภาษาหรือสัญลักษณ์ในการสร้างความหมายและสะท้อนแนวคิดค่านิยม และโลกทัศน์ที่แฝงอยู่ในภาษา การวิเคราะห์วาทกรรมจะพิจารณาอุดมการณ์ที่ถูกสร้างผ่านกระบวนการทางภาษา รวมถึงบริบททางสังคมวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อรูปแบบและเนื้อหาของวาทกรรม (Fairclough, 2003) ดังนั้น การศึกษาคำขวัญในมุมมองของวาทกรรมจะช่วยให้เข้าใจอัตลักษณ์ ภาพลักษณ์ และแนวคิดที่อยู่เบื้องหลังการสร้างสรรค์

พระนครศรีอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ยาวนานและมีความสำคัญต่อประเทศไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากเคยเป็นราชธานีของอาณาจักรอยุธยาถึง 417 ปี ภายหลังจากเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 เมืองอยุธยาก็ถูกทิ้งร้างอยู่นานกว่า 150 ปี ก่อนจะมีการบูรณะและพัฒนาจนกลายมาเป็นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในปัจจุบัน ความเป็นราชธานีที่รุ่งเรืองยาวนานได้หล่อหลอมอัตลักษณ์เฉพาะของพื้นที่แห่งนี้ อาทิ โบราณสถาน ร่องรอยทางประวัติศาสตร์ ตลอดจนวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา ศิลปะทัศนกรรม และอาหารท้องถิ่น ปัจจุบัน สิ่งเหล่านี้ได้กลายเป็นอัตลักษณ์หลักของจังหวัดที่สะท้อนออกมาผ่านคำขวัญประจำจังหวัดด้วยเช่นกัน

อย่างไรก็ดี ยังขาดการศึกษาอย่างลึกซึ้งถึงอัตลักษณ์ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาผ่านการวิเคราะห์วาทกรรมในคำขวัญ งานวิจัยที่ผ่านมามักมุ่งศึกษาในด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปวัฒนธรรม และการท่องเที่ยว (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2539; ศรีศักร วัลลิโภดม, 2553) แต่ยังไม่ได้เชื่อมโยงประเด็นเหล่านี้กับการสร้างอัตลักษณ์จังหวัดหรือวิเคราะห์วาทกรรมที่แฝงอยู่มากนัก การศึกษาครั้งนี้จึงต้องการเติมเต็มช่องว่างดังกล่าว โดยมุ่งวิเคราะห์วาทกรรมที่ปรากฏในคำขวัญจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในช่วงเวลาต่างๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2508 ถึงปัจจุบัน ว่าสะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่นในมิติใดบ้าง ทั้งนี้เพื่อทำความเข้าใจแนวคิดและอุดมการณ์ที่ถูกถ่ายทอดผ่านคำขวัญ ซึ่งถูกใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างภาพจำและต่อยอดอัตลักษณ์ท้องถิ่นอย่างไร การศึกษานี้สะท้อนให้เห็นกลไกการทำงานของภาษาในบริบทของการสื่อสารอัตลักษณ์ท้องถิ่น โดยเฉพาะการอ้างภาพลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ผูกพันกับความยิ่งใหญ่ในอดีตของพระนครศรีอยุธยา นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นความเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของวาทกรรมเกี่ยวกับอัตลักษณ์ท้องถิ่นตามช่วงเวลาที่แตกต่างกันไป บทความนี้มีส่วนในการสร้างความเข้าใจต่อมิติทางวัฒนธรรมของ “พระนครศรีอยุธยา” ผ่านการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนถึงการใช้ภาษาในการนิยามตัวตนของเมืองหลวงโบราณแห่งนี้

อัตลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ในคำขวัญจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำขวัญประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่ใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ.2508 จนถึงปัจจุบัน ล้วนมุ่งนำเสนออัตลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ของเมืองในฐานะราชธานีเก่าแก่อันรุ่งโรจน์ เติบโตด้วยศิลปวัฒนธรรมอันล้ำค่า การวิเคราะห์วาทกรรมในคำขวัญแต่ละยุคสมัยพบการใช้วลีเด่นๆ ที่ต่อยอดภาพลักษณ์ความเป็นเมืองหลวงในอดีตที่มั่งคั่งสมบูรณ์และมีวรรณศิลป์เลื่องชื่อ

คำขวัญในปี พ.ศ.2508 ระบุว่า “พระนครศรีอยุธยา ราชธานีเก่า อู่ข้าวอู่น้ำ เลิศล้ำกานท์กวี คนดีศรีอยุธยา” ซึ่งเริ่มต้นด้วยการย้ำถึงสถานะทางประวัติศาสตร์ของอยุธยาในฐานะ “ราชธานีเก่า” อันทรงเกียรติ จากนั้นจึงชี้ให้เห็นความอุดมสมบูรณ์ของผืนแผ่นดินที่เป็น “อู่ข้าวอู่น้ำ” หล่อเลี้ยงผู้คนมาแต่โบราณ พร้อมทั้ง

ระบุว่าอยุธยาคือถิ่นกำเนิดของวรรณกรรมชั้นเยี่ยมและปูชนียบุคคลของชาติ คำขวัญนี้แสดงให้เห็นความพยายามในการสถาปนาอัตลักษณ์ของเมืองผ่านความสัมพันธ์กับอดีตอันรุ่งโรจน์ ทั้งในแง่ของความมั่งคั่ง การเป็นศูนย์กลางอำนาจ และความเจริญรุ่งเรืองทางศิลปวัฒนธรรม วาทกรรมดังกล่าวสะท้อนให้เห็นการนิยามความหมายของพระนครศรีอยุธยาจากบทบาทในฐานะราชธานีสำคัญทางประวัติศาสตร์ของชาติ ที่ทิ้งคุณูปการอันยิ่งใหญ่ไว้ให้คนรุ่นหลัง

การใช้ความเป็นราชธานีเก่าและความสำคัญทางประวัติศาสตร์มาทำความเข้าใจอยุธยายังคงปรากฏอยู่อย่างต่อเนื่องในคำขวัญรุ่นต่อมา ดังเช่นในปี พ.ศ.2520 ที่ระบุว่า “กรุงศรีอยุธยา ราชธานีเก่า เหล่าโบราณสถานงาม ความร่มรื่นชื่นฉ่ำ น้ำใจงามตาชาวกรุงเก่า กานท์แก่งลำลือระปือนาม” คำขวัญฉบับนี้ยังคงต่อยอดความเป็นเมืองหลวงเก่า แต่ให้ความสำคัญกับโบราณสถาน que แสดงถึงความยิ่งใหญ่ทางศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมในอดีตด้วยการใช้คำว่า “เหล่าโบราณสถานงาม” รวมถึงกล่าวถึงความร่มรื่นและน้ำใจของผู้คนที่ช่วยเสริมภาพลักษณ์บวกของบ้านเมือง นอกจากนี้ยังพูดถึงความรุ่งเรืองทางศิลปวรรณกรรมผ่านประโยควลี “กานท์แก่งลำลือระปือนาม” ซึ่งสอดคล้องกับคำขวัญฉบับแรก มีข้อสังเกตว่าในช่วงนี้เกิดกระแสการอนุรักษ์และการพัฒนาโบราณสถานของอยุธยาขึ้น (กรมศิลปากร, 2529) ทำให้มีการเน้นย้ำเรื่องราวของสถาปัตยกรรมและแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดมากขึ้นในคำขวัญ แต่ก็ยังใช้ความเป็นราชธานีในอดีตและวัฒนธรรมที่สืบทอดมาเป็นแกนหลักในการนิยามอัตลักษณ์ของเมืองเช่นเดิม

ต่อมาในปี พ.ศ.2531 คำขวัญของจังหวัดถูกปรับให้กระชับและจดจำง่ายขึ้น ความว่า “พระนครศรีอยุธยา ราชธานีเก่า อู่ข้าวอู่น้ำ เลิศล้ำกานท์กวี คนดีโอชา สามโบสถ์คู้บ้าน ถิ่นมั่นพระมหากษัตริย์ไทย” เนื้อความส่วนแรกคล้ายคลึงกับฉบับปี 2508 ที่เน้นการเป็นเมืองหลวงทางประวัติศาสตร์ แหล่งผลิตอาหารสำคัญ และถิ่นกำเนิดวรรณกรรมเอกของประเทศ การเปลี่ยนแปลงที่น่าสนใจคือการใช้วลี “สามโบสถ์คู้บ้าน ถิ่นมั่นพระมหากษัตริย์ไทย” เพื่อระบุภาพวาดบนผนังของโบสถ์ 3 แห่งที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์สมัยอยุธยา (สำนักโบราณคดี, 2538) ทำให้คำขวัญฉบับนี้แสดงความสำคัญของสถานที่ประวัติศาสตร์เฉพาะแห่ง และต่อยอดความเป็น “ถิ่นมั่นพระมหากษัตริย์” อันสะท้อนความคิดเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันกษัตริย์กับความเจริญรุ่งเรืองของบ้านเมืองอย่างไม่อาจแยกจากกันได้ ในขณะที่ยังคงอิงอยู่กับอัตลักษณ์หลักของอยุธยาในฐานะเมืองหลวงทางประวัติศาสตร์เช่นเดียวกับคำขวัญฉบับก่อนหน้า

เมื่อพิจารณาคำขวัญประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในปัจจุบัน (พ.ศ.2565) ซึ่งเปลี่ยนมาเป็น “ราชธานีเก่า เล่าขานตำนานกษัตริย์ ปราสาทนางพญา ศาลหลักเมือง มหาพรหมราชานุสรณ์ ลือชื่อลายกระจกสินค้าหัตถกรรม” จะเห็นได้ว่ายังคงแนวคิดหลักเรื่องความเป็นราชธานีเก่าและเน้นความเป็นถิ่นฐานของพระมหากษัตริย์มาโดยตลอด เพียงแต่เน้นความสำคัญของสถานที่และโบราณวัตถุเฉพาะแห่งมากขึ้น เช่น ปราสาทนครหลวง ศาลหลักเมือง และมหาพรหมราชานุสรณ์ ซึ่งล้วนสัมพันธ์กับเหตุการณ์และบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์สมัยอยุธยา ในขณะเดียวกันก็เพิ่มมิติเรื่องศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์ของอยุธยา โดยเฉพาะ “ลายกระจก” เข้ามาในคำขวัญ แสดงให้เห็นการต่อยอดอัตลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ด้วยภูมิปัญญาและทุนทางวัฒนธรรมที่เป็นผลพวงจากความเจริญในอดีต คำขวัญฉบับนี้จึงพยายามเชื่อมโยงอดีต ปัจจุบัน และทุนทางวัฒนธรรมของอยุธยาเข้าด้วยกัน

จากการวิเคราะห์วาทกรรมในคำขวัญประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในช่วงเวลาต่างๆ พบว่า ทุกคำขวัญมุ่งสร้างและผลิตซ้ำอัตลักษณ์ของจังหวัดผ่านการเป็น “ราชธานีเก่า” ที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนานและเกี่ยวเนื่องกับพระมหากษัตริย์ โดยใช้การอ้างอิงถึงสถานที่ บุคคล และเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เฉพาะแห่งควบคู่ไปกับการเน้นย้ำความมั่งคั่งและความเจริญรุ่งเรืองทางวัฒนธรรมในอดีต เพื่อต่อยอดความโดดเด่นทางอัตลักษณ์ของจังหวัดในฐานะเมืองหลวงโบราณ การอ้างอัตลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ผ่านคำขวัญเป็น

วิธีการหลอมรวมความหลากหลายในพื้นที่ให้ร้อยเรียงอยู่ภายใต้ตัวตนร่วมคือ “คนอยุธยา” ที่สืบทอดคุณค่าทางประวัติศาสตร์เฉพาะของบ้านเมือง ซึ่งไม่ว่าจะผันแปรไปตามกาลเวลาเพียงใด แต่แก่นของอัตลักษณ์ที่มีรากฐานมาจากการเป็นดินแดนแห่งพระมหากษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่ในอดีตก็ยังคงไม่สูญหายไปจากคำขวัญจังหวัดพระนครศรีอยุธยาแต่อย่างใด

อัตลักษณ์ด้านความเป็นอยู่ข้าวอุ่นน้ำของพระนครศรีอยุธยา

การใช้วลี “อยู่ข้าวอุ่นน้ำ” ในคำขวัญปรากฏขึ้นครั้งแรกในฉบับปี พ.ศ.2508 และยังคงถูกใช้อย่างต่อเนื่องในคำขวัญฉบับถัดมาในปี พ.ศ.2531 การเลือกใช้สำนวนนี้แสดงให้เห็นอัตลักษณ์ทางกายภาพและการตั้งถิ่นฐานของผู้คนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่ผูกพันอย่างแนบแน่นกับการทำนาและการเพาะปลูกในที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาอันอุดมสมบูรณ์ การเป็นอยู่ข้าวอุ่นน้ำไม่ใช่แค่การบ่งบอกลักษณะทางกายภาพหรือระบบนิเวศของพื้นที่เท่านั้น แต่ยังสะท้อนวิถีชีวิต วัฒนธรรมการผลิตและการบริโภคอาหารของผู้คนที่หยั่งรากลึกในท้องถิ่นแห่งนี้

หากพิจารณาอย่างถี่ถ้วน จะเห็นได้ว่า การระบุว่าอยุธยาคือ “อยู่ข้าวอุ่นน้ำ” ในคำขวัญนั้นมีนัยยะที่ลึกซึ้งกว่าแค่การบอกความอุดมสมบูรณ์ของแผ่นดิน แต่ยังเป็นการโยงย้อนไปถึงฐานรากทางประวัติศาสตร์ของชุมชน โดยการผลิตอาหารที่เกินกว่าจะบริโภคในท้องถิ่นเองได้นั้นเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้อยุธยากลายเป็นเมืองท่าการค้าและศูนย์กลางทางเศรษฐกิจที่สำคัญ การส่งออกข้าวและอาหารไปยังดินแดนต่างๆ นำมาซึ่งความรุ่งเรืองของเมืองหลวงแห่งนี้ ในขณะเดียวกัน ความเป็น “อยู่” หรือแหล่งสะสมอาหารมหาศาล ก็สัมพันธ์กับการเป็นเมืองหลวง เนื่องจากต้องมียุทธวิทยาการมากพอที่จะเลี้ยงดูประชากรในเมืองและข้าราชการ รวมถึงใช้ในพระราชพิธีต่างๆ ดังนั้น วาทกรรมที่ว่าอยุธยาเป็นอยู่ข้าวอุ่นน้ำจึงไม่เพียงแต่สะท้อนระบบนิเวศและความมั่งคั่งทางทรัพยากรธรรมชาติ แต่ยังเป็นปัจจัยพื้นฐานที่คำจูนสถานะของอยุธยาในฐานะราชธานีที่มีความมั่นคงทางอาหารอย่างยั่งยืน

อาจกล่าวได้ว่า ในขณะที่คำว่า “ราชธานีเก่า” นิยามอัตลักษณ์ของพระนครศรีอยุธยาจากสถานะทางการเมืองและประวัติศาสตร์ แต่คำว่า “อยู่ข้าวอุ่นน้ำ” นิยามอัตลักษณ์ของเมืองนี้จากความสัมพันธ์อันยาวนานระหว่างผู้คนกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ การผสมผสานอัตลักษณ์ทั้งสองส่วนเข้าด้วยกันอาจสะท้อนแนวคิดที่ว่าอำนาจและความชอบธรรมของการเป็นศูนย์กลางทางการเมืองนั้นต้องมีพื้นฐานมาจากความมั่นคงทางอาหารและการหล่อเลี้ยงดูบำรุงผู้คน ไม่ใช่เพียงแค่การมีทหารหรืออาณาเขตกว้างขวางเท่านั้น การผลิตซ้ำภาพอยุธยาในฐานะอยู่ข้าวอุ่นน้ำจึงมีนัยยะเชิงอุดมการณ์ในเรื่องการปกครองคุ้มครองผู้คนให้ร่มเย็นเป็นสุขด้วย

แม้ในคำขวัญฉบับปัจจุบัน (พ.ศ.2565) จะไม่ปรากฏวลี “อยู่ข้าวอุ่นน้ำ” โดยตรง แต่ก็ยังคงมีการกล่าวถึง “สินค้าหัตถกรรม” ซึ่งเชื่อมโยงกับผลผลิตและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าประเภทอาหาร ขนมหรือของใช้ในครัวเรือน การรวมองค์ประกอบนี้เข้ามาในคำขวัญปัจจุบันเปรียบเสมือนการสานต่อมรดกทางวัฒนธรรมด้านการผลิตและอาหารการกินที่สืบทอดจากอดีต แม้สัดส่วนของคนทำนาหรือพื้นที่การเกษตรจะลดลง แต่อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมด้านอาหารก็ยังคงหยั่งรากลึกอยู่ในวิถีชีวิตของคนพระนครศรีอยุธยา และถูกล้อมรวมเป็นส่วนหนึ่งของคำนิยามการเป็น “เมืองอยุธยา” ในความหมายใหม่ผ่านทางอุตสาหกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและอาหารท้องถิ่น

โดยสรุปแล้ว อัตลักษณ์ในฐานะ “อยู่ข้าวอุ่นน้ำ” ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่ถูกนำเสนอผ่านคำขวัญในแต่ละช่วงเวลานั้น นอกจากจะเป็นการบอกเล่าลักษณะทางภูมิศาสตร์และภูมินิเวศแล้ว ยังสัมพันธ์กับอัตลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ในฐานะราชธานีโบราณที่มีรากฐานทางทรัพยากรและวัฒนธรรมการผลิตที่มั่นคง การผนวกความหมายของการเป็นแหล่งอาหารและความมั่งคั่งทางธรรมชาติเข้าไว้ในคำขวัญนับเป็นกลวิธีทางวาท

กรรมอีกชั้นหนึ่งซึ่งช่วยต่อยอดความชอบธรรมของสถานะการเป็นศูนย์กลางอำนาจของอยุธยา ขณะเดียวกันก็เป็นการสร้างความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมการกินอยู่และการส่งสมภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ที่ยังคงผลิตออกนอกผลอยู่ในวิถีชีวิตของชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจนถึงปัจจุบัน

อัตลักษณ์ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ในคำขวัญประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยาแต่ละยุคสมัย มีการนำเสนออัตลักษณ์ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาของท้องถิ่นอย่างโดดเด่น ซึ่งสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ของเมืองในฐานะศูนย์รวมของความเจริญทางวัฒนธรรมสมัยที่เป็นราชธานี การให้ความสำคัญกับอัตลักษณ์เหล่านี้ปรากฏอยู่ในคำขวัญทุกฉบับ เพียงแต่มีการใช้ลีลาและการเน้นประเด็นที่แตกต่างกันไปตามแต่ละยุคสมัย

คำขวัญฉบับแรกที่ประกาศใช้เมื่อปี พ.ศ.2508 มีการใช้วลี “เลิศล้ำกานท์กวี” เพื่อแสดงถึงความเป็นเลิศทางด้านวรรณศิลป์ของจังหวัด โดยคำว่า “กานท์กวี” นั้นหมายถึงการกล่าวคำสวดหรือการประพันธ์โคลงกลอนสรรเสริญบุคคลหรือสถานที่สำคัญ ดังนั้น วลีนี้จึงระบุว่าพระนครศรีอยุธยามีบทประพันธ์ชั้นเลิศ มีกวีเอกหรือนักประพันธ์ที่มีความสามารถโดดเด่นเป็นที่ยอมรับ การเลือกนำเสนอความเป็นเลิศด้านวรรณคดีในคำขวัญ แสดงให้เห็นว่าชุมชนให้ความสำคัญกับศิลปะการใช้ภาษาและการสร้างสรรค์ผลงานทางปัญญาในฐานะมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าและทรงอิทธิพลต่อสังคม

วลีในลักษณะเดียวกันปรากฏอีกครั้งในคำขวัญฉบับปี พ.ศ.2520 ที่มีการระบุว่า “กานท์เก่งล้ำลือระบือนาม” ซึ่งยังคงเน้นย้ำความเป็นเลิศทางวรรณศิลป์ โดยใช้คำว่า “ล้ำลือระบือนาม” เพื่อแสดงถึงชื่อเสียงของนักประพันธ์ที่ก้องกังวานหรือเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง อย่างไรก็ตาม คำขวัญฉบับนี้ขยายขอบเขตของศิลปวัฒนธรรมที่นำเสนอให้ครอบคลุมมิติด้านศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมด้วยการกล่าวถึง “เหล่าโบราณสถานงาม” ซึ่งรวมถึงโบราณสถานและแหล่งประวัติศาสตร์ต่างๆ ในพื้นที่ คำขวัญฉบับนี้จึงสะท้อนให้เห็นการจับคู่กันระหว่างศิลปะการใช้ภาษาที่เป็นนามธรรมกับศิลปะการสร้างสรรคทางรูปธรรม อันปรากฏเป็นร่องรอยวัฒนธรรมที่จับต้องได้ในพื้นที่

ต่อมา คำขวัญจังหวัดพระนครศรีอยุธยาฉบับประกาศใช้เมื่อ พ.ศ.2531 เริ่มมีการเน้นความสำคัญของโบราณสถานและแหล่งประวัติศาสตร์เฉพาะแห่งมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการระบุถึง “สามโบสถ์คู่บ้าน” ซึ่งหมายถึงโบสถ์ 3 แห่ง คือ วัดพนัญเชิง วัดใหญ่ชัยมงคล และวัดเชิงท่า ที่มีภาพจิตรกรรมฝาผนังเกี่ยวกับชีวประวัติของพระมหากษัตริย์สมัยอยุธยาที่มีชื่อเสียง คือ สมเด็จพระนารายณ์มหาราช สมเด็จพระเอกาทศรถ และสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง ตามลำดับ การเพิ่มเติมข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับโบราณสถานในคำขวัญเป็นผลมาจากนโยบายการท่องเที่ยวและการสนับสนุนให้ประชาชนเรียนรู้ประวัติศาสตร์ผ่านสถานที่จริงที่ชัดเจนขึ้นในช่วงนั้น

แนวโน้มการให้ความสำคัญกับมรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นรูปธรรมและสามารถเข้าชมได้ในเชิงการท่องเที่ยวนั้นยิ่งเด่นชัดมากขึ้นในคำขวัญปัจจุบัน (พ.ศ.2565) ที่ระบุถึง “ปราสาทนางพญา ศาลหลักเมืองมหาพรหมราชานุสรณ์” การเลือกกล่าวถึงสถานที่เหล่านี้เป็นการต่อยอดสถานะทางประวัติศาสตร์ผ่านการใช้พื้นที่จริงในฐานะหลักฐานและแหล่งเรียนรู้ ทั้งปราสาทนครหลวง ที่เชื่อว่าเป็นที่ประทับของพระมเหสีในรัชสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ศาลหลักเมือง ที่เป็นที่ประดิษฐานเสาหลักเมืองซึ่งถือเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวจังหวัดตั้งแต่โบราณ รวมถึงมหาพรหมราชานุสรณ์ อันเป็นสถานที่ระลึกถึงชัยชนะของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชในศึกชนช้างกับพระมหาอุปราชาแห่งพม่า คำขวัญฉบับล่าสุดจึงเน้นการสร้างอัตลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ผ่านสถานที่สัญลักษณ์อันโดดเด่นหรือเป็นที่จดจำของผู้คน โดยใช้การเล่าเรื่องผ่านพื้นที่เพื่อต่อยอดความสำคัญและความน่าสนใจของจังหวัด

นอกจากมิติทางกายภาพด้านศิลปะและประวัติศาสตร์แล้ว คำขวัญปัจจุบันได้รวมเอาอัตลักษณ์ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาอย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการระบุว่าพระนครศรีอยุธยา “ลือชื่อสายกระจกสินค้าหัตถกรรม” การนำเอกลักษณ์ด้านงานฝีมือและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นมารวมอยู่ในคำขวัญแสดงให้เห็นการผสมรวมอัตลักษณ์ใหม่จากองค์ความรู้และทักษะที่สืบทอดกันมาเข้ากับภาพของความเป็นเมืองมรดกและวัฒนธรรม การกล่าวถึง “สายกระจก” ซึ่งเป็นศิลปะการตกแต่งแก้วหรือกระจกด้วยลวดลายสีสังดงามนับเป็นการให้คุณค่ากับความประณีตบรรจงในงานหัตถศิลป์และการสร้างสรรค์ลายเส้นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นควบคู่ไปกับคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ส่วนคำว่า “สินค้าหัตถกรรม” ลือถึงความหลากหลายและความเข้มแข็งของวิถีการผลิตในท้องถิ่นที่ยังคงดำรงอยู่ จนสามารถต่อยอดเป็นสินค้าที่สร้างชื่อเสียงและรายได้ให้กับจังหวัด

การวิเคราะห์ว่าทหกรรมจากคำขวัญประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยาทำให้เห็นว่า ศิลปวัฒนธรรมประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นองค์ประกอบสำคัญของอัตลักษณ์ที่ถูกนำเสนอมาโดยตลอด ทั้งในมิติที่เป็นนามธรรมอย่างวรรณกรรมและมิติที่เป็นรูปธรรมอย่างโบราณสถาน งานช่าง หรือสิ่งประดิษฐ์ที่มีคุณค่า การนำเสนออัตลักษณ์ด้านนี้อาจมีรายละเอียดแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับยุคสมัยและการให้ความสำคัญ แต่ก็ถือเป็นแกนกลางประการหนึ่งที่ยึดโยงความรู้สึกร่วมของชุมชนเอาไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฐานะมรดกที่ได้รับการถ่ายทอดจากอดีตและทำให้เกิดความต่อเนื่องทางวัฒนธรรม ขณะเดียวกัน อัตลักษณ์เหล่านี้ก็ถูกประกอบสร้างขึ้นใหม่อยู่เสมอ เพื่อสอดคล้องกับค่านิยมร่วมสมัยและตอบโจทยความต้องการนำเสนอภาพลักษณ์ของจังหวัดสู่สาธารณะในปัจจุบัน

อัตลักษณ์ด้านคุณธรรม ความดีงาม และอุปนิสัยของชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากการพิจารณาอัตลักษณ์ในมิติต่างๆ ผ่านการวิเคราะห์ว่าทหกรรมจากคำขวัญของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่ผ่านมา อีกหนึ่งประเด็นที่น่าสนใจคือ การนำเสนอคุณลักษณะและอุปนิสัยของชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในเชิงบวก โดยมุ่งเน้นไปที่ความดีงาม คุณธรรม และน้ำใจไมตรีของผู้คน การสร้างภาพของคนท้องถิ่นที่มีความประพฤติดีนี้เป็นลักษณะร่วมที่พบได้ในคำขวัญหลายฉบับด้วยกัน

คำขวัญฉบับแรกที่ใช้ในปี พ.ศ.2508 ระบุไว้ชัดเจนว่า “คนดีศรีอยุธยา” แสดงให้เห็นการเชื่อมโยงคุณความดีของผู้คนกับศักดิ์ศรีหรือชื่อเสียงของเมือง ราวกับว่า คนดีเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ในนิยามตัวตนของอยุธยาหรือในทางกลับกัน การเป็นชาวอยุธยาที่แท้จริงก็ต้องมีความเป็นคนดีเป็นพื้นฐาน นอกจากนี้ คำว่า “คนดี” ยังเป็นการให้ภาพรวมเชิงคุณธรรม โดยในระดับที่ลึกซึ้งอาจหมายถึงความซื่อสัตย์ สุจริต มีความรับผิดชอบ ต่อสังคม มีศีลธรรม แม้แต่มีความจงรักภักดีต่อแผ่นดินด้วย จึงนับเป็นการกำหนดนิยามตัวตนของคนในชุมชนผ่านการทำความดี

มุมมองในเชิงบวกต่อคุณลักษณะของคนท้องถิ่นถูกสะท้อนอีกครั้งในคำขวัญฉบับ พ.ศ. 2520 โดยมีใจความว่า “น้ำใจงามตาชาวกรุงเก่า” โดยในที่นี่ได้เลือกใช้คำว่า “น้ำใจ” เพื่อเน้นอัธยาศัยไมตรี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่นของคนในพื้นที่ ซึ่งสัมพันธ์กับวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบเครือญาติและระบบอุปถัมภ์ที่เคยเป็นเสาหลักของสังคมไทยมาแต่อดีต นอกจากนี้ การใช้คำขยายว่า “งามตา” ยังเป็นการชี้ให้เห็นว่า ความมีน้ำใจของคนที่นี่นั้นเป็นที่ประจักษ์ชัดแก่สายตา คือ ไม่ใช่แค่สิ่งที่พูดกันลอยๆ แต่เป็นการแสดงออกที่คนภายนอกสามารถสัมผัสได้จริงผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนในพื้นที่

คำขวัญฉบับ พ.ศ.2531 เพิ่มมิติของความหมายจากเดิม โดยใช้คำว่า “คนดีโอชา” แทนที่จะเป็น “คนดี” เฉยๆ การใช้คำว่าโอชาซึ่งหมายถึงความอรร่อยหรือความพึงพอใจนั้น เป็นการเปรียบเปรยถึงคุณค่าของผู้คนที่ไม่ใช่แค่การประพฤติดี แต่เป็นความดีที่น่าชื่นชมยินดี เสมือนอาหารการกิน หรือของหวานที่หารสชาติอัน

โอชา คำขวัญฉบับนี้จึงสื่อได้ว่า คนดีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาไม่ใช่แค่คนที่ทำความดีอย่างจริงจัง แต่เป็นผู้ที่มีเสน่ห์ มีรสนิยมในการดำเนินชีวิต สามารถสร้างความสุขและความพึงพอใจให้แก่ผู้ที่ได้พบปะสัมผัส

อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่า การกล่าวถึงคุณลักษณะเชิงบวกของผู้คนที่อยู่อาศัยในพื้นที่นั้นไม่ปรากฏในคำขวัญฉบับล่าสุด (พ.ศ.2565) ซึ่งอาจสะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงทิศทางการประกอบสร้างอัตลักษณ์ชุมชนในปัจจุบัน ที่มุ่งเน้นไปที่คุณค่าทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และผลผลิตที่องถิ่นมากกว่าการยกย่องคุณธรรมหรือคุณลักษณะส่วนบุคคล ทั้งนี้อาจเพราะในโลกสมัยใหม่ที่ผู้คนมีวิถีชีวิตที่หลากหลายและเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม การนิยามตัวตนผ่านบุคลิกนิสัยจึงเริ่มมีข้อจำกัดและอาจไม่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ร่วมที่เป็นภาพใหญ่ของจังหวัดมากนัก

กระนั้นก็ดี แม้การนำเสนอคุณลักษณะเชิงคุณธรรมหรือความมีน้ำใจของคนอยุธยาจะไม่ได้ถูกระบุไว้ในคำขวัญล่าสุด แต่อาจกล่าวได้ว่าสิ่งนี้ยังคงฝังลึกอยู่ในอัตลักษณ์แกนกลางของการเป็นคนพื้นถิ่น สิ่งนี้อาจไม่ได้รับการกล่าวถึงออกมาตรงๆ แต่ก็ยังคงสะท้อนผ่านวิถีการใช้ชีวิต การปฏิสัมพันธ์ในชุมชน และการดำเนินกิจกรรมร่วมกันของผู้คนที่นั่น ซึ่งล้วนตั้งอยู่บนพื้นฐานของการรักษาความเป็นอยู่ที่ดี การเกื้อกูลกัน และการธำรงรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมที่สั่งสมเอาไว้ในสังคม

จากการศึกษาวาทกรรมผ่านคำขวัญจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในช่วงเวลาต่างๆ ทำให้เห็นว่า การสร้างภาพตัวแทนของ “คนดี” หรือบุคคลที่มีคุณธรรมในท้องถิ่นนั้นเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งในการผลิตอัตลักษณ์ร่วมของชุมชน โดยอาศัยความเชื่อและค่านิยมดั้งเดิมที่ยกย่องผู้ที่มีความประพฤติดี มีความรับผิดชอบต่อสังคม และมีน้ำใจช่วยเหลือแบ่งปันกันในหมู่คณะ การเลือกใช้หรือไม่ใช้วาทกรรมดังกล่าวย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย แต่เบื้องหลังก็ยังเผยให้เห็นความสำคัญของการธำรงรักษาคุณค่าที่ดีที่ได้รับการหล่อหลอมและสืบทอดกันมาในฐานะที่เป็นรากฐานทางอัตลักษณ์ของชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

อัตลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เมื่อพิจารณาคำขวัญของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในแต่ละช่วงเวลา จะพบว่าคำขวัญหลายฉบับมีการนำเสนออัตลักษณ์ที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวและดึงดูดนักท่องเที่ยวสู่พื้นที่ ทั้งในแง่ของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน ทั้งนี้เพื่อสร้างจุดขายที่โดดเด่นและสะท้อนศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวให้กับจังหวัด

หากพิจารณาคำขวัญฉบับปี พ.ศ.2520 ที่กล่าวถึง “เหล่าโบราณสถานงาม ความร่มรื่นชื่นฉ่ำ” จะเห็นได้ชัดเจนว่าคำขวัญฉบับนี้มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดโดยตรง โดยการเน้นย้ำสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ในพื้นที่ ซึ่งมีความสวยงามในเชิงศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมโบราณ อย่างเช่น วัดพนัญเชิง วัดใหญ่ชัยมงคล หรือพระราชวังโบราณ ที่ล้วนแล้วแต่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวที่สนใจในประวัติศาสตร์และโบราณสถาน นอกจากนี้ คำขวัญยังกล่าวถึงบรรยากาศที่ร่มรื่นชื่นฉ่ำ ซึ่งแสดงถึงความงดงามของธรรมชาติและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพักผ่อนหย่อนใจ การนำเสนอจุดเด่นทั้งด้านประวัติศาสตร์และความร่มรื่นจึงเป็นการวาดภาพจังหวัดให้เป็นจุดหมายปลายทางท่องเที่ยวที่น่าสนใจอย่างครบถ้วน

ในคำขวัญฉบับปี พ.ศ.2531 มีการระบุชื่อของ “สามโบสถ์คู่บ้าน” ได้แก่ วัดพนัญเชิง วัดใหญ่ชัยมงคล และวัดเชิงท่า ที่ขึ้นชื่อในเรื่องจิตรกรรมฝาผนังอันทรงคุณค่าเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ในสมัยอยุธยา การเจาะจงชื่อของโบราณสถานสำคัญในคำขวัญนี้ เป็นการชี้เป้าให้นักท่องเที่ยวรู้ว่าควรไปเยี่ยมชมสถานที่ใดเป็นพิเศษ พร้อมทั้งให้ข้อมูลที่น่าสนใจเกี่ยวกับเรื่องราวประวัติศาสตร์ที่ผูกพันกับภาพวาดภายในวัด ซึ่งเป็นการต่อยอดมูลค่าเพิ่มทางการท่องเที่ยวให้กับจุดหมายหลักของจังหวัด

ส่วนคำขวัญฉบับล่าสุด (พ.ศ.2565) ที่ว่า “ราชธานีเก่า เล่าขานตำนานกษัตริย์ ปราสาทนางพญา ศาลหลักเมือง มหาพรหมราชานุสรณ์ ลือชื่อลายกระจก สีน้าหัตถกรรม” ก็มีการระบุสถานที่เฉพาะทางประวัติศาสตร์อย่างปราสาทนครหลวง ศาลหลักเมือง และมหาพรหมราชานุสรณ์ เพื่อเชิญชวนให้ผู้คนเดินทางมาเรียนรู้เรื่องราวและตำนานที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยา ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวแบบเจาะลึกประวัติศาสตร์อย่างมีเป้าหมายชัดเจน ขณะเดียวกันคำขวัญนี้ก็ได้อ้างถึงสินค้าพื้นเมืองอย่างงานลายกระจกและหัตถกรรมอื่นๆ เป็นการชักชวนให้นักท่องเที่ยวได้จับจ่ายใช้สอยสิ่งของที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นด้วย ทั้งหมดนี้ล้วนเป็นการวาดภาพของเมืองที่เต็มไปด้วยกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และการเลือกซื้อของที่ระลึก ซึ่งจะตอบโจทย์นักท่องเที่ยวที่มีความสนใจแตกต่างกันไป

การประกอบสร้างอัตลักษณ์ของจังหวัดผ่านคำขวัญในแต่ละยุคสมัยที่ผ่านมา จึงมีส่วนสำคัญในการวางแนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยการชูจุดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์และตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มต่างๆ เพื่อดึงดูดให้คนเดินทางเข้ามาสู่พื้นที่ ซึ่งนอกจากจะสร้างรายได้ให้กับท้องถิ่นแล้ว ยังเป็นการสื่อสารภาพลักษณ์ที่ดีของจังหวัดออกไปด้วย อย่างไรก็ดี น่าสังเกตว่าการเน้นอัตลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวจะมุ่งไปที่มิติทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี และความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่เป็นหลัก ในขณะที่ไม่ค่อยมีการพูดถึงอัตลักษณ์ในแง่ของความทันสมัยหรือความเป็นเมืองใหญ่มากนัก ทั้งนี้อาจเพราะต้องการเน้นจุดขายที่เป็นมรดกดั้งเดิมของท้องถิ่น ที่ไม่อาจหาสัมผัสได้จากที่อื่น และสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวที่แสวงหาประสบการณ์เฉพาะถิ่นที่แตกต่างไปจากสิ่งที่คุ้นเคยในชีวิตประจำวัน

โดยสรุปแล้ว การวิเคราะห์วาทกรรมจากคำขวัญของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในช่วงเวลาต่างๆ พบว่า มีแนวโน้มในการนำเสนออัตลักษณ์ที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวมาโดยตลอด ทั้งในแง่ของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน โดยการชูจุดเด่นอย่างโบราณสถาน เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ บรรยากาศที่ร่มรื่น รวมถึงสินค้าพื้นเมืองที่เป็นเอกลักษณ์ การสร้างจุดขายเหล่านี้ผ่านคำขวัญไม่เพียงแต่ทำให้นักท่องเที่ยวอยากเดินทางมาสัมผัส แต่ยังเป็นการถ่ายทอดคุณค่าและความหมายทางอัตลักษณ์ของพื้นที่ออกไปสู่ภายนอก จนก่อเกิดเป็นภาพจำที่ฝังแน่นในความทรงจำของผู้คนที่มาเยือนได้อย่างยั่งยืน

สรุป

จากการศึกษาวิเคราะห์วาทกรรมในคำขวัญประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2508 จนถึงปัจจุบัน สะท้อนให้เห็นการประกอบสร้างอัตลักษณ์ท้องถิ่นผ่านมิติต่างๆ ทั้งอัตลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ ในฐานะราชธานีโบราณ อัตลักษณ์ที่เชื่อมโยงกับพระมหากษัตริย์ในอดีต อัตลักษณ์ด้านความอุดมสมบูรณ์ของผืนแผ่นดินในนาม “อู่ข้าวอู่น้ำ” อัตลักษณ์ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น อัตลักษณ์ด้านคุณธรรม ความดีงาม และความมีน้ำใจของผู้คน รวมถึงอัตลักษณ์ที่ส่งเสริมศักยภาพด้านการท่องเที่ยว

แม้ในแต่ละยุคสมัยจะมีการเลือกใช้สำนวนโวหารในคำขวัญที่แตกต่างกันไปบ้าง มีการให้ความสำคัญกับบางอัตลักษณ์มากกว่าอัตลักษณ์อื่นในบางช่วงเวลา แต่เมื่อพิจารณาในภาพรวมแล้ว จะเห็นได้ว่าอัตลักษณ์แกนกลางด้านประวัติศาสตร์ความเป็นเมืองหลวงเก่า และการเป็นถิ่นกำเนิดอารยธรรมอันรุ่งโรจน์ยังคงได้รับการผลิตซ้ำและต่อยอดอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่อัตลักษณ์ย่อยในด้านอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นการเป็นแหล่งผลิตอาหาร แหล่งรวมศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญา หรือดินแดนที่มีผู้คนใจดีนั้น ก็ล้วนถูกเชื่อมโยงกลับเข้าสู่อัตลักษณ์หลักของความเป็นเมืองประวัติศาสตร์ ราวกับเป็นรากแก้วที่หล่อเลี้ยงให้ความเป็นอยุธยาดำรงอยู่ได้ในทุกยุคสมัย

การศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า คำขวัญจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเปรียบเสมือนกลไกทางวาทกรรมที่สำคัญในการนิยามความหมายของการเป็น “เมืองอยุธยา” ทั้งต่อคนในท้องถิ่นเอง และต่อสายตาของคนภายนอก ด้วยการคัดสรรเรื่องราวและสัญลักษณ์ที่โดดเด่นทางวัฒนธรรมมานำเสนอ พร้อมกับตีความหมายและประกอบร้อยเรียงให้เข้ากับบริบทสังคมในแต่ละยุคสมัย การศึกษาวาทกรรมในคำขวัญจึงไม่เพียงแต่เผยให้เห็นการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ของจังหวัดตามกาลเวลาเท่านั้น แต่ยังสะท้อนวิถีคิด ค่านิยม และปฏิสัมพันธ์ระหว่างอดีต-ปัจจุบันของผู้คนในท้องถิ่นที่มีต่อรากเหง้าทางวัฒนธรรมของตนเองอีกด้วย ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญในการเข้าใจพลวัตของอัตลักษณ์ชุมชน วัฒนธรรม และการรับรู้ในตัวตนท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงในสังคม

เอกสารอ้างอิง

- กรมศิลปากร. (2529). นโยบายอนุรักษ์และพัฒนาโบราณสถานอยุธยา. กรมศิลปากร.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2539). ปากไก่และใบเรือ: ว่าด้วยการศึกษาประวัติศาสตร์-วรรณกรรมต้นรัตนโกสินทร์. แพรวสำนักพิมพ์.
- ประชุมพงศาวดารฉบับหอสมุดแห่งชาติ เล่ม 1. (2507). พระนคร: องค์การค้าของคุรุสภา.
- พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับพันจันทนุมาศ (เจิม). (2542). กรมศิลปากร.
- พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับสมเด็จพระพนรัตน์ (แก้ว). (2542). กรมศิลปากร.
- พิเศษ เจียจันทร์พงษ์. (2530). ประวัติศาสตร์อยุธยา. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เรื่องของชาวกรุงเก่า. (2506). พระนคร: กรมศิลปากร.
- ศรีศักร วัลลิโภดม. (2553). เล่าขานตำนานกรุงเก่า. มติชน.
- สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (2565). คำขวัญประจำจังหวัด. สืบค้น 15 กุมภาพันธ์ 2565, จาก http://www.ayutthaya.go.th/au_slogan.htm.
- อยุธยา มรดกโลกอันล้ำค่า. (2534). การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

ภาษาในการร้องรำทำเพลงของหมอลำซิ่ง: การผสมผสานระหว่างจารีตและความร่วมสมัย
ANALYSIS OF LANGUAGE USAGE IN THAI AUSPICIOUS PLANT NAMING:
BELIEF AND MARKETING DIMENSIONS

พระครูเจติยธรรมวิเทศ (สงวน หาญณรงค์)

Phrakru Chetiyathamwithet (Sanguan Hannarong)

วัดพระธาตุดอยสุเทพ ยูเอสเอ

Wat Phrathat Doi Suthep USA

Corresponding Author E-mail: phrakruchetiyathamwithetsangua@gmail.com

Received May 5, 2022

Received July 22, 2022

Accepted August 20, 2022

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาวิเคราะห์การใช้ภาษาในการร้องรำทำเพลงของหมอลำซิ่ง ซึ่งเป็นศิลปะการแสดงพื้นบ้านอีสานที่ได้รับความนิยมและมีการปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัย โดยศึกษาจากการแสดงหมอลำซิ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ภาษาในการแสดงหมอลำซิ่งมีการผสมผสานระหว่างภาษาท้องถิ่นอีสานดั้งเดิมกับภาษาไทยกลางและภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ มีการใช้คำทับศัพท์ คำสแลง และการสร้างคำใหม่เพื่อสื่อความหมายให้เข้าถึงผู้ชมยุคใหม่ ขณะเดียวกันยังคงรักษาโครงสร้างกลอนลำและทำนองดั้งเดิมไว้ สะท้อนให้เห็นการปรับตัวทางวัฒนธรรมที่ยังคงรักษาแก่นของจารีตไว้ได้อย่างกลมกลืน

คำสำคัญ: หมอลำซิ่ง, ภาษา, การผสมผสาน, จารีต, ความร่วมสมัย

Abstract

This article aims to analyze language usage in Molam Sing performance, a popular Northeastern Thai folk entertainment that has adapted to modern times. The study focuses on Molam Sing performances in Northeastern Thailand. The findings reveal that the language used in Molam Sing combines traditional Isan dialect with standard Thai and foreign languages, particularly English, including transliteration, slang, and neologisms to communicate with modern audiences. Meanwhile, it maintains traditional verse structures and melodies, reflecting cultural adaptation while harmoniously preserving traditional essence.

Keywords: Molam Sing, Language, Integration, Tradition, Contemporary

บทนำ

หมอลำซึ่งเป็นศิลปะการแสดงพื้นบ้านอีสานที่พัฒนามาจากหมอลำหมู่ โดยผสมผสานดนตรีสมัยใหม่และการเต้นประกอบจังหวะเข้ากับการขับลำแบบดั้งเดิม นับเป็นการแสดงที่สะท้อนให้เห็นการปรับตัวของศิลปะพื้นบ้านเพื่อความอยู่รอดในยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลง การศึกษาภาษาในการแสดงหมอลำจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่แสดงให้เห็นการต่อรองระหว่างจารีตและความร่วมสมัยได้อย่างชัดเจน จากการศึกษาของ จารุวรรณ ธรรมวัตร (2558) ได้ชี้ให้เห็นว่า หมอลำในฐานะศิลปะการแสดงพื้นบ้านอีสานได้มีการปรับตัวอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะในช่วงสามทศวรรษที่ผ่านมา การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมได้ส่งผลให้รูปแบบการแสดงหมอลำต้องปรับตัวเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ชมที่เปลี่ยนไป หมอลำจึงเกิดขึ้นจากการผสมผสานระหว่างหมอลำแบบดั้งเดิมกับดนตรีและการเต้นรำสมัยใหม่

ปฐม หงษ์สุวรรณ (2560) ได้วิเคราะห์ว่า การเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดที่สุดประการหนึ่งในหมอลำคือการใช้ภาษา ที่มีการผสมผสานระหว่างภาษาถิ่นอีสาน ภาษาไทยมาตรฐาน และภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ เพื่อสื่อสารกับผู้ชมที่มีความหลากหลายมากขึ้น การปรับเปลี่ยนดังกล่าวสะท้อนให้เห็นการปรับตัวของศิลปะพื้นบ้านในบริบทของโลกาภิวัตน์

พัฒนา กิติอาษา (2557) ได้อธิบายว่า การผสมผสานทางภาษาในหมอลำซึ่งไม่ได้เป็นเพียงการนำภาษาต่าง ๆ มาใช้ร่วมกันเท่านั้น แต่ยังมี การสร้างสรรค์คำและสำนวนใหม่ ๆ ขึ้นมา เพื่อสื่อความหมายให้เข้าถึงผู้ชมยุคใหม่ ขณะเดียวกันก็ยังคงรักษาโครงสร้างกลอนลำและทำนองดั้งเดิมไว้ได้อย่างกลมกลืน สะท้อนให้เห็นภูมิปัญญาในการปรับตัวของศิลปินพื้นบ้าน

การศึกษาของ สุมิตร ปิติพัฒน์ และคณะ (2559) พบว่า การใช้ภาษาในหมอลำซึ่งมีความเชื่อมโยงกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้ง โดยเฉพาะการเคลื่อนย้ายแรงงานและการขยายตัวของสื่อสมัยใหม่ ที่ทำให้ชาวอีสานมีปฏิสัมพันธ์กับภาษาและวัฒนธรรมที่หลากหลายมากขึ้น ส่งผลให้การใช้ภาษาในหมอลำซึ่งต้องปรับตัวตามไปด้วย

อย่างไรก็ตาม อรทัย เพ็ญยุระ (2561) ชี้ให้เห็นว่า แม้จะมีการปรับเปลี่ยนทางภาษา แต่หมอลำซึ่งยังคงรักษาแก่นสำคัญของการเป็นศิลปะการแสดงพื้นบ้านอีสานไว้ได้ ผ่านการใช้โครงสร้างกลอนลำ ทำนองและการสอดแทรกคติธรรมคำสอนแบบดั้งเดิม การผสมผสานระหว่างจารีตและความร่วมสมัยจึงเป็นลักษณะเด่นที่ทำให้หมอลำซึ่งได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่อง บทความนี้มุ่งศึกษาวิเคราะห์การใช้ภาษาในการร้องรำทำเพลงของหมอลำซึ่ง โดยพิจารณาทั้งในแง่ของการรักษาจารีตและการปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัย เพื่อให้เห็นถึงพลวัตของภาษาในศิลปะการแสดงพื้นบ้านที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกันก็ยังคงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไว้ได้ การศึกษานี้จะช่วยให้เข้าใจบทบาทของภาษาในการสื่อสารวัฒนธรรมร่วมสมัย และเห็นแนวทางในการพัฒนาศิลปะพื้นบ้านให้ดำรงอยู่ได้ในสังคมที่เปลี่ยนแปลง

พัฒนาการของภาษาในหมอลำซิ่ง

พัฒนาการของภาษาในหมอลำซิ่งมีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับประวัติศาสตร์การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของภาคอีสาน จารุวรรณ ธรรมวัตร (2558) ได้ศึกษาพบว่า การใช้ภาษาในหมอลำดั้งเดิมมีรากฐานมาจากภาษาถิ่นอีสานที่ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยมีการประยุกต์เข้ากับฉันทลักษณ์เฉพาะของกลอนลำ ซึ่งมีทั้งกลอนลำพื้น กลอนลำเพลิน และกลอนลำเรื่องต่อกลอน ภาษาที่ใช้ในยุคแรกเริ่มจึงเป็นภาษาถิ่นอีสานที่เรียบง่าย ตรงไปตรงมา และมีความใกล้ชิดกับวิถีชีวิตของชาวบ้าน

การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของภาษาในหมอลำเริ่มปรากฏชัดเจนในช่วงทศวรรษ 2520 เมื่อการพัฒนาประเทศเริ่มส่งผลต่อวิถีชีวิตของชาวอีสานอย่างเข้มข้น ปฐม หงษ์สุวรรณ (2560) ได้วิเคราะห์ว่า การอพยพแรงงานและการขยายตัวของการศึกษาภาคบังคับทำให้ชาวอีสานมีปฏิสัมพันธ์กับภาษาไทยมาตรฐานมากขึ้น ส่งผลให้หมอลำต้องปรับการใช้ภาษาให้เข้ากับบริบทสังคมที่เปลี่ยนไป โดยเริ่มมีการผสมผสานคำภาษาไทยมาตรฐานเข้ากับภาษาถิ่น ทั้งในส่วนของเนื้อร้องและการพูดเกริ่นนำก่อนการแสดง

การเกิดขึ้นของหมอลำซิ่งในช่วงต้นทศวรรษ 2530 นับเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของพัฒนาการทางภาษาในหมอลำ พัฒนา กิตติอาษา (2557) ชี้ให้เห็นว่า การผสมผสานดนตรีและการเต้นรำสมัยใหม่เข้ากับหมอลำแบบดั้งเดิมได้นำมาสู่การปรับเปลี่ยนการใช้ภาษาครั้งใหญ่ โดยเฉพาะการนำคำภาษาอังกฤษและภาษาไทยกลางมาใช้มากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับจังหวะดนตรีและการเต้นที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมตะวันตก การใช้ภาษาในยุคนี้จึงมีลักษณะของการผสมผสานที่หลากหลายมากขึ้น ทั้งในแง่ของคำศัพท์ สำนวน และการออกเสียง

สุมิตร ปิติพัฒน์ และคณะ (2559) ได้วิเคราะห์ว่า พัฒนาการของภาษาในหมอลำซิ่ง ช่วงปลายทศวรรษ 2530 ถึงต้นทศวรรษ 2540 มีความเชื่อมโยงกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีการสื่อสารและสื่อบันเทิง โดยเฉพาะการแพร่หลายของเพลงลูกทุ่งและเพลงป๊อปที่ผ่านสื่อวิทยุและโทรทัศน์ ทำให้ศิลปินหมอลำซิ่งต้องปรับการใช้ภาษาให้ทันสมัยและเข้าถึงผู้ชมที่คุ้นเคยกับสื่อสมัยใหม่ ในยุคนี้จึงเริ่มปรากฏการใช้ คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ คำสแลง และการสร้างคำใหม่ที่สะท้อนอิทธิพลของวัฒนธรรมป๊อป

อรทัย เพ็ญยระ (2561) ได้สรุปพัฒนาการของภาษาในหมอลำซิ่งช่วงทศวรรษ 2550 เป็นต้นมาว่า มีการผสมผสานภาษาที่ซับซ้อนและหลากหลายมากขึ้น โดยเฉพาะการใช้ภาษาที่สะท้อนวัฒนธรรมดิจิทัลและโซเชียลมีเดีย รวมถึงการนำเสนอประเด็นทางสังคมและการเมืองผ่านการใช้ภาษาที่เฉียบคม ทันสมัย และมีความเป็นสากลมากขึ้น อย่างไรก็ตาม หมอลำซิ่งยังคงรักษาโครงสร้างกลอนลำและการใช้ภาษาถิ่นในส่วนที่เป็นแก่นสำคัญไว้ได้ สะท้อนให้เห็นภูมิปัญญาในการปรับตัวที่ไม่ทิ้งรากเหง้าทางวัฒนธรรม

การผสมผสานภาษาท้องถิ่นกับภาษาไทยมาตรฐาน

การผสมผสานระหว่างภาษาท้องถิ่นอีสานกับภาษาไทยมาตรฐานในหมอลำซิ่งเป็นปรากฏการณ์ที่สะท้อนให้เห็นการปรับตัวทางวัฒนธรรมในสังคมร่วมสมัย จารุวรรณ ธรรมวัตร (2558) ได้วิเคราะห์รูปแบบการผสมผสานทางภาษาในหมอลำซิ่งไว้ 3 ลักษณะ ได้แก่ การใช้คำภาษาไทยมาตรฐานแทนคำภาษาถิ่น การ

ดัดแปลงคำภาษาไทยมาตรฐานให้เข้ากับสำเนียงท้องถิ่น และการใช้ทั้งคำภาษาถิ่นและภาษาไทยมาตรฐานสลับกันไปตามบริบท

ในด้านการใช้คำภาษาไทยมาตรฐานแทนคำภาษาถิ่น พบว่ามักเกิดขึ้นในกรณีที่ต้องการสื่อสารกับผู้ชมที่หลากหลาย โดยเฉพาะเมื่อมีการแสดงนอกพื้นที่ภาคอีสาน ปฐม หงษ์สุวรรณ (2560) พบว่า คำบางคำในภาษาถิ่นอีสานที่มีความหมายเฉพาะหรือเข้าใจยากสำหรับคนต่างถิ่น จะถูกแทนที่ด้วยคำภาษาไทยมาตรฐานที่มีความหมายใกล้เคียงกัน เช่น คำว่า “เป็ง” ถูกแทนที่ด้วย “ดู” หรือ “สีเฮ็ดจั่งใด” ถูกแทนที่ด้วย “จะทำอย่างไร”

สำหรับการดัดแปลงคำภาษาไทยมาตรฐานให้เข้ากับสำเนียงท้องถิ่น พัฒนา กิตติอาษา (2557) ได้ศึกษาพบว่า เป็นกลวิธีที่ศิลปินหมอลำซึ่งใช้เพื่อสร้างความกลมกลืนระหว่างภาษาทั้งสอง โดยมักปรับเสียงวรรณยุกต์และการออกเสียงสระให้เข้ากับสำเนียงอีสาน เช่น คำว่า “ความรัก” กลายเป็น “ความฮัก” หรือ “เสียใจ” กลายเป็น “เสียใจ๋” การดัดแปลงในลักษณะนี้ช่วยรักษาความเป็นท้องถิ่นไว้ได้ ขณะที่ยังสื่อความหมายได้ชัดเจนสำหรับผู้ฟังทั่วไป

การใช้ภาษาถิ่นและภาษาไทยมาตรฐานสลับกันไปตามบริบทเป็นลักษณะเด่นอีกประการหนึ่งของหมอลำซึ่ง สุมิตร ปิติพัฒน์ และคณะ (2559) ได้วิเคราะห์ว่า การสลับภาษามักเกิดขึ้นตามหน้าที่และอารมณ์ของบทเพลง เช่น ใช้ภาษาถิ่นในช่วงที่ต้องการสื่อความรู้สึกลึกซึ้งหรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตท้องถิ่น และใช้ภาษาไทยมาตรฐานในช่วงที่ต้องการสื่อสารเรื่องราวทั่วไปหรือประเด็นร่วมสมัย การสลับภาษาในลักษณะนี้ช่วยให้การสื่อสารมีมิติที่หลากหลายและเข้าถึงผู้ชมได้กว้างขวางขึ้น

อรทัย เพ็ญยุระ (2561) ได้สรุปว่า การผสมผสานภาษาในหมอลำซึ่งไม่ได้เป็นเพียงการนำภาษาทั้งสองมาใช้ร่วมกันเท่านั้น แต่ยังสะท้อนให้เห็นภูมิปัญญาในการปรับตัวของศิลปะพื้นบ้านที่สามารถรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไว้ได้ ขณะเดียวกันก็สามารถสื่อสารกับผู้ชมร่วมสมัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ การผสมผสานทางภาษาจึงเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้หมอลำซึ่งยังคงได้รับความนิยมและมีพลวัตในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

อิทธิพลของภาษาต่างประเทศในหมอลำซึ่ง

อิทธิพลของภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษในหมอลำซึ่ง สะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของภาคอีสานในยุคโลกาภิวัตน์ จารุวรรณ ธรรมวัตร (2558) ได้วิเคราะห์ว่า การใช้ภาษาต่างประเทศในหมอลำซึ่งเริ่มปรากฏชัดเจนในช่วงทศวรรษ 2530 อันเป็นผลมาจากการเติบโตของอุตสาหกรรมบันเทิงและการท่องเที่ยว ทำให้ศิลปินหมอลำซึ่งต้องปรับตัวให้เข้ากับกระแสความนิยมและความคาดหวังของผู้ชมที่เปลี่ยนไป

ปฐม หงษ์สุวรรณ (2560) ได้จำแนกรูปแบบการใช้ภาษาต่างประเทศในหมอลำซึ่งออกเป็น 3 ลักษณะหลัก ได้แก่ การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในเนื้อร้อง การแทรกวลีหรือประโยคภาษาอังกฤษในช่วงเกริ่นนำหรือเชื่อมต่อระหว่างเพลง และการผสมผสานคำภาษาอังกฤษเข้ากับภาษาถิ่นเพื่อสร้างคำใหม่ที่มีความหมายเฉพาะในบริบทของหมอลำซึ่ง การใช้ภาษาต่างประเทศในลักษณะนี้ไม่เพียงแต่สร้างความทันสมัยให้กับการแสดง แต่ยังสะท้อนให้เห็นความสามารถในการประยุกต์ใช้ภาษาของศิลปินพื้นบ้าน

พัฒนา กิติอาษา (2557) ได้ศึกษาพบว่า การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในหมอลำซึ่งมักเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี แฟชั่น และวัฒนธรรมสมัยนิยม เช่น คำว่า “เฟซบุ๊ก” “ไลน์” “แฟชั่น” “ปาร์ตี้” รวมถึงคำที่เกี่ยวข้องกับความรักและความสัมพันธ์ เช่น “แฟน” “เบรกอัพ” “เลิฟ” การใช้คำเหล่านี้สะท้อนให้เห็นอิทธิพลของสื่อสมัยใหม่และวัฒนธรรมป๊อปที่มีต่อชีวิตประจำวันของคนอีสาน

สุมิตร ปิติพัฒน์ และคณะ (2559) ได้วิเคราะห์ว่า การแทรกวลีหรือประโยคภาษาอังกฤษในการแสดงหมอลำซึ่งมักมีจุดประสงค์เพื่อสร้างความสนุกสนานและความแปลกใหม่ให้กับการแสดง โดยเฉพาะในช่วงเกริ่นนำก่อนการแสดงหรือการเชื่อมต่อระหว่างเพลง เช่น การใช้คำว่า “Ladies and Gentlemen” “Are you ready?” หรือ “Let's go!” การใช้ภาษาในลักษณะนี้ช่วยสร้างบรรยากาศของความเป็นสากลและความทันสมัยให้กับการแสดง

อรทัย เพ็ญยูระ (2561) ได้ชี้ให้เห็นว่า การผสมผสานคำภาษาอังกฤษเข้ากับภาษาถิ่นเพื่อสร้างคำใหม่เป็นลักษณะเด่นอีกประการหนึ่งของหมอลำซึ่ง โดยมักเกิดขึ้นในกรณีที่ต้องการสื่อความหมายเฉพาะที่ไม่มีคำในภาษาถิ่นหรือภาษาไทยมาตรฐานที่ตรงกับความต้องการ เช่น “แดนซ์หมอลำ” “ร็อกอีสาน” “ดีเจลำเพลิน” การสร้างคำใหม่ในลักษณะนี้สะท้อนให้เห็นความคิดสร้างสรรค์และการปรับตัวของศิลปะพื้นบ้านในบริบทของการผสมผสานทางวัฒนธรรม

การสร้างสรรค์คำและสำนวนใหม่ในหมอลำซึ่ง

การสร้างสรรค์คำและสำนวนใหม่ในหมอลำซึ่งเป็นปรากฏการณ์ทางภาษาที่สะท้อนให้เห็นพลวัตของศิลปะพื้นบ้านในบริบทสังคมร่วมสมัย จารุวรรณ ธรรมวัตร (2558) ได้วิเคราะห์ว่า การสร้างคำใหม่ในหมอลำซึ่งเกิดจากความต้องการสื่อสารกับผู้ชมรุ่นใหม่และการปรับตัวให้เข้ากับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลง โดยคำและสำนวนใหม่ที่เกิดขึ้นมักมีลักษณะของการผสมผสานระหว่างภาษาถิ่นอีสาน ภาษาไทยมาตรฐาน และภาษาต่างประเทศ

ปฐุม หงษ์สุวรรณ (2560) ได้จำแนกลักษณะการสร้างคำและสำนวนใหม่ในหมอลำซึ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ การประสมคำ การซ้อนคำ การดัดแปลงคำเดิม และการสร้างคำใหม่จากเสียงหรือท่วงทำนอง การสร้างคำในลักษณะนี้สะท้อนให้เห็นความคิดสร้างสรรค์และความเข้าใจในธรรมชาติของภาษาของศิลปินหมอลำซึ่ง ที่สามารถสร้างคำใหม่ให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการในการสื่อสาร

พัฒนา กิติอาษา (2557) ได้ศึกษาพบว่า การประสมคำในหมอลำซึ่งมักเกิดจากการนำคำจากภาษาต่าง ๆ มาผสมกัน เช่น “แดนซ์หมอลำ” (ภาษาอังกฤษ + ภาษาถิ่น) “ร็อกลูกทุ่ง” (ภาษาอังกฤษ + ภาษาไทย) “เพลงฮิตติดใจ” (ภาษาไทย + ภาษาอังกฤษ + ภาษาถิ่น) การประสมคำในลักษณะนี้ช่วยสร้างความหมายใหม่ที่สื่อถึงการผสมผสานทางวัฒนธรรมในการแสดงหมอลำซึ่ง

สุมิตร ปิติพัฒน์ และคณะ (2559) ได้วิเคราะห์การซ้อนคำในหมอลำซึ่งว่า มักมีจุดประสงค์เพื่อความหมายหรือสร้างจังหวะในการร้อง เช่น “ม่วน ๆ ซึ่ ๆ “ เต็น ๆ สาย ๆ “ “รัก ๆ แพง ๆ “ การซ้อนคำในลักษณะนี้นอกจากจะช่วยเสริมความไพเราะของภาษาแล้ว ยังสะท้อนลักษณะเฉพาะของภาษาถิ่นอีสานที่นิยมใช้คำซ้อนในการสื่อความหมาย

อรรถัย เพ็ญยุระ (2561) ได้ศึกษาการตัดแปลงคำเดิมและการสร้างคำใหม่จากเสียงหรือท่วงทำนองในหมอลำซึ่ง พบว่ามักเกิดจากความต้องการสร้างความแปลกใหม่และดึงดูดความสนใจของผู้ชม เช่น การเปลี่ยนเสียงวรรณยุกต์ การเพิ่มหรือตัดพยางค์ หรือการสร้างคำเลียนเสียงดนตรี การสร้างคำในลักษณะนี้แสดงให้เห็นความคิดสร้างสรรค์และความเข้าใจในธรรมชาติของเสียงและจังหวะในการแสดงหมอลำซึ่ง

บทบาทของภาษาในการสื่อสารวัฒนธรรมร่วมสมัย

ภาษาในหมอลำซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสื่อสารวัฒนธรรมร่วมสมัยของสังคมอีสาน จารุวรรณ ธรรมวัตร (2558) วิเคราะห์ว่า การใช้ภาษาในหมอลำซึ่งสะท้อนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในหลายมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ การศึกษา เทคโนโลยี และความสัมพันธ์ทางสังคม โดยภาษาที่ใช้ในการแสดงมักสะท้อนประเด็นร่วมสมัยที่อยู่ในความสนใจของผู้ชม

ปฐม หงษ์สุวรรณ (2560) พบว่า ภาษาในหมอลำซึ่งทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการนำเสนอประเด็นทางสังคมที่ซับซ้อน เช่น การย้ายถิ่น ความสัมพันธ์ในยุคดิจิทัล และความขัดแย้งระหว่างวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมกับความทันสมัย การใช้ภาษาที่ผสมผสานระหว่างท้องถิ่นและสากลช่วยให้การสื่อสารประเด็นเหล่านี้มีความลึกซึ้งและเข้าถึงผู้ชมได้หลากหลายกลุ่ม

พัฒนา กิติอาษา (2557) ได้วิเคราะห์บทบาทของภาษาในการสะท้อนอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมร่วมสมัยของคนอีสาน พบว่า การผสมผสานภาษาในหมอลำซึ่งสะท้อนให้เห็นการปรับตัวทางวัฒนธรรมที่ไม่ได้ปฏิเสธรากเหง้าดั้งเดิม แต่สามารถหลอมรวมความเป็นสากลเข้ากับท้องถิ่นได้อย่างกลมกลืน ภาษาจึงทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการต่อรองและสร้างพื้นที่ทางวัฒนธรรมใหม่

สุมิตร ปิติพัฒน์ และคณะ (2559) ศึกษาพบว่า ภาษาในหมอลำซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างศิลปินและผู้ชม การใช้ภาษาที่ร่วมสมัยและเข้าถึงง่ายช่วยลดช่องว่างระหว่างศิลปะพื้นบ้านกับผู้ชมรุ่นใหม่ ทำให้หมอลำซึ่งยังคงเป็นพื้นที่ทางวัฒนธรรมที่มีชีวิตชีวาและได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่อง

อรรถัย เพ็ญยุระ (2561) สรุปว่า บทบาทของภาษาในการสื่อสารวัฒนธรรมร่วมสมัยของหมอลำซึ่งไม่เพียงแต่สะท้อนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม แต่ยังมีส่วนในการสร้างและหล่อหลอมวัฒนธรรมใหม่ ผ่านการผสมผสานภาษาและการสร้างความหมายใหม่ที่สอดคล้องกับบริบทสังคมปัจจุบัน ภาษาในหมอลำซึ่งจึงเป็นทั้งกระจกสะท้อนและเครื่องมือในการสร้างสรรค์วัฒนธรรมร่วมสมัยของสังคมอีสาน

สรุป

การศึกษาภาษาในการร้องรำทำเพลงของหมอลำซึ่งแสดงให้เห็นการผสมผสานอย่างมีพลวัตระหว่างจารีตและความร่วมสมัย สะท้อนผ่านการใช้ภาษาที่หลากหลายและสร้างสรรค์ ทั้งภาษาถิ่นอีสาน ภาษาไทยมาตรฐาน และภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ การผสมผสานดังกล่าวไม่เพียงแต่แสดงให้เห็นการปรับตัวของศิลปะพื้นบ้านเพื่อความอยู่รอดในยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลง แต่ยังมีสะท้อนภูมิปัญญาในการรักษาแก่นทางวัฒนธรรมไว้ได้อย่างกลมกลืน พัฒนาการของภาษาในหมอลำซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการ

เปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ทั้งในด้านการศึกษา เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และการสื่อสาร การปรับเปลี่ยนการใช้ภาษาจึงเป็นทั้งการตอบสนองต่อความต้องการของผู้ชมและการแสดงออกถึงความสามารถในการปรับตัวของศิลปินพื้นบ้าน การผสมผสานภาษาท้องถิ่นกับภาษาไทยมาตรฐาน และการรับเอาภาษาต่างประเทศเข้ามาใช้ในการแสดง สะท้อนให้เห็นการต่อรองทางวัฒนธรรมที่ซับซ้อน โดยไม่ได้เป็นการละทิ้งรากเหง้าดั้งเดิม แต่เป็นการสร้างพื้นที่ใหม่ทางวัฒนธรรมที่สามารถรองรับทั้งความเป็นท้องถิ่นและความเป็นสากลได้อย่างสมดุล การสร้างสรรค์คำและสำนวนใหม่ในหมอลำซึ่งแสดงให้เห็นทั้งความคิดสร้างสรรค์และความเข้าใจในธรรมชาติของภาษาของศิลปินพื้นบ้าน ที่สามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารประเด็นร่วมสมัยและสร้างความเชื่อมโยงกับผู้ชมที่หลากหลาย บทบาทของภาษาในการสื่อสารวัฒนธรรมร่วมสมัยของหมอลำจึงมีความสำคัญทั้งในแง่ของการสืบทอดและการสร้างสรรค์ใหม่ การใช้ภาษาที่หลากหลายและยืดหยุ่นช่วยให้หมอลำซึ่งยังคงเป็นพื้นที่ทางวัฒนธรรมที่มีชีวิตชีวาและสามารถสื่อสารกับผู้ชมในยุคปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- จารุวรรณ ธรรมวัตร. (2558). หมอลำกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมอีสาน. สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปฐม หงษ์สุวรรณ. (2560). หมอลำในมิติสังคมร่วมสมัย. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 36(4), 145-159.
- พัฒนา กิติอาษา. (2557). หมอลำชิง: การปรับตัวของศิลปะการแสดงพื้นบ้านในกระแสความเปลี่ยนแปลง. สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- สุมิตร ปิติพัฒน์ และคณะ. (2559). วัฒนธรรมดนตรีอีสานร่วมสมัย. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- อรทัย เพ็ญยุระ. (2561). ภาษาและวรรณกรรมในหมอลำอีสาน. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

การศึกษาภาษาในคาถาอาคมไทย: มิติทางความเชื่อและการสื่อความหมาย
A STUDY OF LANGUAGE IN THAI INCANTATIONS: DIMENSIONS OF BELIEFS AND
MEANING MAKING

มัชวาน ภูมิเจริญ

Makawan Poomcharean

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Kasem Bundit University

Corresponding Author E-mail: maklanna700@gmail.com

Received May 5, 2022

Received July 22, 2022

Accepted August 20, 2022

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มุ่งศึกษาวิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาในคาถาอาคมไทย โดยพิจารณาในมิติความสัมพันธ์ระหว่างภาษา ความเชื่อ และการสื่อความหมายในสังคมไทย การศึกษาใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผ่านการวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้รู้ด้านคาถาอาคม ผลการศึกษาพบว่า ภาษาในคาถาอาคมไทยมีลักษณะเฉพาะทั้งด้านการเลือกใช้คำ การเรียบเรียง และการผสมผสานภาษาบาลี-สันสกฤต โดยสะท้อนให้เห็นระบบความเชื่อ โลกทัศน์ และภูมิปัญญาของคนไทย นอกจากนี้ ยังพบว่าการสื่อความหมายในคาถาอาคมมีความซับซ้อน ทั้งในระดับความหมายตรงและความหมายแฝง ซึ่งเชื่อมโยงกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมไทย

คำสำคัญ: คาถาอาคม, ภาษาศาสตร์, ความเชื่อ, การสื่อความหมาย, ภูมิปัญญาไทย

Abstract

This study aims to analyze the linguistic characteristics of Thai incantations by examining the relationship between language, beliefs, and meaning-making in Thai society. The study employs qualitative research methodology through document analysis and in-depth interviews with experts in Thai incantations. The findings reveal that the language used in Thai incantations possesses unique characteristics in terms of word choice, composition, and the integration of Pali-Sanskrit languages, reflecting Thai belief systems, worldviews, and wisdom. Furthermore, the study finds that meaning-making in incantations is complex, operating at both denotative and connotative levels, which are deeply connected to Thai social and cultural contexts.

Keywords: Incantation, Linguistics, Belief, Meaning-making, Thai Wisdom

บทนำ

คาถาอาคมในสังคมไทยมีรากฐานที่มาจาก การผสมผสานความเชื่อดั้งเดิมของชนชาติไทยกับอิทธิพลของศาสนาและวัฒนธรรมที่เข้ามาในดินแดนสุวรรณภูมิ ศิราพร ณ ถลาง (2548) ได้อธิบายว่า ก่อนการรับอิทธิพลพุทธศาสนา สังคมไทยมีความเชื่อเรื่องผี วิญญาณ และอำนาจเหนือธรรมชาติ ซึ่งสะท้อนผ่านพิธีกรรมและถ้อยคำศักดิ์สิทธิ์ที่ใช้ในการติดต่อกับสิ่งเหนือธรรมชาติ เมื่อพุทธศาสนาและวัฒนธรรมอินเดียแพร่เข้ามา จึงเกิดการผสมผสานระหว่างความเชื่อดั้งเดิมกับหลักธรรมและภาษาบาลี-สันสกฤต กลายเป็นรากฐานสำคัญของคาถาอาคมไทย

การพัฒนาของคาถาอาคมในสังคมไทยมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับสถาบันทางศาสนาและการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัดซึ่งเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชน ธวัช ปุณโณทก (2528) ได้ชี้ให้เห็นว่าวัดไม่เพียงแต่เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาเท่านั้น แต่ยังเป็นแหล่งรวบรวมและถ่ายทอดความรู้ในด้านต่าง ๆ รวมถึงคาถาอาคม พระสงฆ์ที่มีความรู้ด้านไสยศาสตร์และคาถาอาคมมักจะถ่ายทอดวิชาให้แก่ศิษย์ที่ไว้วางใจ โดยมีการจดบันทึกไว้ในคัมภีร์ใบลานและสมุดข่อย ซึ่งกลายเป็นหลักฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่แสดงให้เห็นพัฒนาการของคาถาอาคมในแต่ละยุคสมัย

ในด้านเนื้อหาและรูปแบบ คาถาอาคมไทยได้พัฒนาและปรับเปลี่ยนไปตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรม กิ่งแก้ว อุตถากร (2519) ได้วิเคราะห์ว่า คาถาอาคมในยุคแรกมักเน้นการใช้ภาษาบาลี-สันสกฤตเป็นหลัก และมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการป้องกันภัยอันตราย การรักษาโรค และการเสริมโชคลาภ ต่อมาเมื่อสังคมไทยมีการติดต่อกับวัฒนธรรมอื่นมากขึ้น จึงเกิดการผสมผสานภาษาและความเชื่อที่หลากหลาย เช่น การนำคำภาษาเขมร ภาษามอญ และภาษาจีนมาผสมผสานในคาถา นอกจากนี้ เนื้อหาของคาถายังขยายขอบเขตครอบคลุมกิจกรรมในชีวิตประจำวันที่ซับซ้อนมากขึ้น เช่น การค้าขาย การเดินทาง และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

การสืบทอดและเผยแพร่คาถาอาคมในสังคมไทยมีลักษณะเฉพาะที่น่าสนใจ เสาวลักษณ์ อนันตศานต์ (2543) ได้อธิบายว่า การถ่ายทอดคาถาอาคมมักจะมีกฎเกณฑ์และข้อห้ามที่เข้มงวด ผู้ที่จะได้รับการถ่ายทอดต้องผ่านพิธีครอบครูและปฏิบัติตามข้อวัตรอย่างเคร่งครัด ระบบการสืบทอดแบบนี้มีส่วนสำคัญในการรักษาความศักดิ์สิทธิ์และความน่าเชื่อถือของคาถาอาคม ขณะเดียวกันก็เป็นการควบคุมไม่ให้ความรู้เหล่านี้ถูกนำไปใช้ในทางที่ผิด นอกจากนี้ การสืบทอดคาถาอาคมยังมีความสัมพันธ์กับระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย โดยผู้ที่มีความรู้ด้านคาถาอาคมมักจะได้รับการยกย่องและมีบทบาทสำคัญในชุมชน ทำให้เกิดการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ที่แน่นแฟ้น ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการธำรงรักษาและสืบทอดภูมิปัญญาเหล่านี้ไว้

การศึกษาพัฒนาการและที่มาของคาถาอาคมในสังคมไทยช่วยให้เราเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของไทยในแต่ละยุคสมัย อุดม บัวศรี (2525) ได้สรุปว่า คาถาอาคมเป็นมรดกทางภูมิปัญญาที่สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการผสมผสานและปรับตัวของวัฒนธรรมไทย แม้ในปัจจุบันสังคมไทยจะเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ แต่ความเชื่อและการใช้คาถาอาคมก็ยังคงดำรงอยู่ โดยมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการให้เข้ากับบริบทสมัยใหม่ เช่น การเผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์

การประยุกต์ใช้ในธุรกิจและการตลาด หรือการนำมาเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ปรากฏการณ์เหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัวของภูมิปัญญาดั้งเดิมในบริบทร่วมสมัย

ลักษณะเฉพาะทางภาษาในคาถาอาคมไทย

ลักษณะเฉพาะทางภาษาในคาถาอาคมไทยสะท้อนให้เห็นถึงความซับซ้อนและความพิถีพิถันในการใช้ภาษาเพื่อสร้างความศักดิ์สิทธิ์ ศิราพร ณ ถลาง (2548) ได้วิเคราะห์ว่า องค์ประกอบทางภาษาในคาถาอาคม ประกอบด้วย การเลือกใช้คำ การจัดวางโครงสร้างประโยค และการสร้างจังหวะที่เป็นเอกลักษณ์ ในด้านการเลือกใช้คำ คาถาอาคมไทยมักใช้คำที่มีความหมายลึกซึ้งและมีพลังในการสื่อความ โดยเฉพาะคำที่มาจากภาษาบาลี-สันสกฤต ซึ่งถือเป็นภาษาศักดิ์สิทธิ์ในพุทธศาสนา นอกจากนี้ ยังมีการใช้คำโบราณที่หายากในภาษาปัจจุบัน เพื่อสร้างความขลังและความศักดิ์สิทธิ์ให้กับคาถา การเลือกใช้คำในคาถาอาคมจึงไม่เพียงแต่คำนึงถึงความหมายเท่านั้น แต่ยังต้องคำนึงถึงพลังและความศักดิ์สิทธิ์ที่แฝงอยู่ในตัวคำด้วย

โครงสร้างทางภาษาของคาถาอาคมมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากการใช้ภาษาทั่วไป ธวัช ปุณโณทก (2528) ได้อธิบายว่า คาถาอาคมมักมีการจัดวางคำและประโยคในรูปแบบที่เป็นระเบียบ มีการซ้ำคำหรือวลีที่สำคัญเพื่อเน้นย้ำความหมายและสร้างจังหวะ บางครั้งมีการใช้คำคล้องจองหรือคำที่มีเสียงสัมผัสกัน ซึ่งช่วยให้คาถามีความไพเราะและจดจำได้ง่าย นอกจากนี้ ยังพบการใช้คำที่มีความหมายตรงข้ามหรือคำที่สื่อถึงความสมบูรณ์ เช่น การใช้คำที่หมายถึงทิศทั้งสี่ ธาตุทั้งสี่ หรือสิ่งที่เป็นคู่ตรงข้ามกัน การจัดวางโครงสร้างเช่นนี้มีผลต่อการสร้างความรู้สึกถึงความศักดิ์สิทธิ์และความสมบูรณ์ของคาถา อีกทั้งยังช่วยให้ผู้ใช้คาถาสามารถจดจำและท่องได้อย่างถูกต้องแม่นยำ

การผสมผสานภาษาในคาถาอาคมไทยเป็นลักษณะเด่นอีกประการหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการประยุกต์และดัดแปลงภาษาให้เข้ากับบริบททางวัฒนธรรม กิ่งแก้ว อัทธากร (2519) ได้วิเคราะห์ว่า คาถาอาคมไทยมีการผสมผสานภาษาหลายระดับ ทั้งภาษาไทย ภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต และบางครั้งมีการใช้ภาษาเขมรหรือภาษาท้องถิ่นร่วมด้วย การผสมผสานนี้ไม่ได้เกิดขึ้นอย่างไร้ระเบียบ แต่มีการจัดวางอย่างมีระบบ โดยมักจะใช้ภาษาบาลี-สันสกฤตในส่วนที่เป็นแก่นหลักของคาถา และใช้ภาษาไทยหรือภาษาท้องถิ่นในส่วนที่เป็นคำอธิบายหรือคำแนะนำในการใช้คาถา การผสมผสานภาษาในลักษณะนี้แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาในการใช้ภาษาที่สามารถรักษาความศักดิ์สิทธิ์ของคาถาไว้ได้ ขณะเดียวกันก็ทำให้ผู้ใช้สามารถเข้าใจและปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง

ด้านการออกเสียงและการท่องคาถา เสาวลักษณ์ อนันตศานต์ (2543) ได้ชี้ให้เห็นว่า การออกเสียงคาถาอาคมมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าความหมายของคำ การออกเสียงที่ถูกต้องตามหลักภาษาบาลี-สันสกฤตถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้คาถามีความศักดิ์สิทธิ์และเกิดผลตามที่ต้องการ ด้วยเหตุนี้ การเรียนคาถาอาคมจึงต้องมีการฝึกฝนการออกเสียงอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะการออกเสียงพยัญชนะและสระในภาษาบาลี-สันสกฤตที่ไม่มีในภาษาไทย นอกจากนี้ ยังมีการกำหนดจังหวะและท่วงทำนองในการท่องคาถา บางคาถาต้อง

ห้องซำ ๆ และขัดถ้อยขัดคำ ในขณะที่บางคาถาต้องท่องเร็วและต่อเนื่อง การออกเสียงและจังหวะในการท่องคาถาจึงเป็นศาสตร์และศิลป์ที่ต้องได้รับการถ่ายทอดจากครูผู้รู้อย่างถูกต้อง

การวิเคราะห์ลักษณะเฉพาะทางภาษาในคาถาอาคมไทยช่วยให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับความเชื่อในสังคมไทย อุดม บัวศรี (2525) ได้สรุปว่า ภาษาในคาถาอาคมไม่เพียงแต่เป็นเครื่องมือในการสื่อสารเท่านั้น แต่ยังเป็นสื่อกลางที่เชื่อมโยงระหว่างโลกทางกายภาพกับโลกแห่งจิตวิญญาณ การใช้ภาษาในคาถาอาคมจึงต้องผ่านการคัดสรรและจัดวางอย่างพิถีพิถัน เพื่อให้สามารถสื่อสารกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์และพลังเหนือธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ลักษณะเฉพาะทางภาษาในคาถาอาคมยังสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการสร้างสรรค์และประยุกต์ใช้ภาษาของคนไทย ที่สามารถผสมผสานภาษาและความเชื่อจากหลากหลายวัฒนธรรมให้กลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตนเอง ซึ่งยังคงมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตและความเชื่อของคนไทยมาจนถึงปัจจุบัน

มิติทางความเชื่อที่สะท้อนผ่านภาษาในคาถาอาคม

มิติทางความเชื่อที่ปรากฏในคาถาอาคมไทยสะท้อนให้เห็นโลกทัศน์และระบบความคิดของคนไทยที่มีความซับซ้อนและลึกซึ้ง ศิราพร ณ ถลาง (2548) ได้วิเคราะห์ว่า ภาษาที่ใช้ในคาถาอาคมแสดงให้เห็นถึงความเชื่อหลักสามประการ ได้แก่ ความเชื่อเรื่องอำนาจเหนือธรรมชาติ ความเชื่อในพุทธศาสนา และความเชื่อเรื่องการเชื่อมโยงระหว่างโลกมนุษย์กับโลกทิพย์ ความเชื่อเหล่านี้ปรากฏผ่านการเลือกใช้คำและวลีที่มีความหมายเฉพาะ เช่น การใช้คำเรียกสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การอ้างถึงพระรัตนตรัย หรือการใช้คำที่สื่อถึงการเชื่อมต่อระหว่างภพภูมิต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังพบการผสมผสานความเชื่อดั้งเดิมเรื่องผีसाงเทวดากับหลักธรรมทางพุทธศาสนา ซึ่งสะท้อนให้เห็นลักษณะพิเศษของพุทธศาสนาแบบไทยที่มีการผสมผสานความเชื่อหลากหลายเข้าด้วยกัน

ความเชื่อเกี่ยวกับอำนาจและพลังศักดิ์สิทธิ์ปรากฏชัดเจนในการใช้ภาษาของคาถาอาคม ธวัช ปุณโณทก (2528) ได้อธิบายว่า คาถาอาคมมักมีการใช้คำที่สื่อถึงอำนาจและพลังในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่อำนาจของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ระดับสูง เช่น พระพุทธเจ้า เทวดา ครูบาอาจารย์ ไปจนถึงพลังธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ ลม ไฟ การเรียงลำดับคำในคาถามักจะสะท้อนลำดับขั้นของอำนาจเหล่านี้ โดยเริ่มจากอำนาจระดับสูงลงมาสู่ระดับล่าง การใช้ภาษาในลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่า คนไทยมีความเข้าใจเรื่องลำดับขั้นของอำนาจศักดิ์สิทธิ์และความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจเหล่านั้น นอกจากนี้ ยังพบการใช้คำที่สื่อถึงการขอพึ่งพอำนาจศักดิ์สิทธิ์ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการขอพร การขอความคุ้มครอง และการขอให้ช่วยดลบันดาลสิ่งที่ปรารถนา ซึ่งสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับอำนาจเหนือธรรมชาติในมุมมองของคนไทย

การสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์เป็นอีกมิติหนึ่งของความเชื่อที่ปรากฏในภาษาของคาถาอาคม กิ่งแก้ว อรรถากร (2519) ได้วิเคราะห์ว่า คาถาอาคมมีการใช้สัญลักษณ์ทางภาษาที่ซับซ้อน ทั้งในระดับคำ วลี และประโยค ตัวอย่างเช่น การใช้ตัวเลขที่มีความหมายเชิงสัญลักษณ์ เช่น เลข 3 ที่สื่อถึงพระรัตนตรัย เลข 4 ที่สื่อถึงทิศทั้งสี่หรือธาตุทั้งสี่ การใช้ชื่อสัตว์ที่มีความหมายเชิงสัญลักษณ์ เช่น ราชสีห์ที่สื่อถึงความเข้มแข็งและอำนาจ หรือนาคที่สื่อถึงความศักดิ์สิทธิ์และการปกป้องคุ้มครอง นอกจากนี้ ยังมีการใช้คำที่สื่อถึงธรรมชาติและปรากฏการณ์ธรรมชาติในเชิงสัญลักษณ์ เช่น ฟ้าผ่าที่สื่อถึงอำนาจอันรวดเร็วและรุนแรง หรือแสงสว่างที่สื่อถึง

ปัญญาและความรู้แจ้ง การใช้สัญลักษณ์เหล่านี้แสดงให้เห็นถึงระบบความคิดที่เชื่อมโยงระหว่างโลกกายภาพกับโลกแห่งความหมายทางจิตวิญญาณ

ความเชื่อเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับพลังศักดิ์สิทธิ์เป็นมิติที่สำคัญอีกประการหนึ่ง เสาวลักษณ์ อนันตศานต์ (2543) ได้อธิบายว่า ในความเชื่อของคนไทย ภาษาไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือในการสื่อสารเท่านั้น แต่ยังเป็นพาหะที่บรรจุพลังศักดิ์สิทธิ์ด้วย โดยเฉพาะภาษาบาลี-สันสกฤตที่ถือว่าเป็นภาษาศักดิ์สิทธิ์ที่ใช้ในพระพุทธศาสนา การใช้ภาษาในคาถาอาคมจึงต้องผ่านการเรียนรู้และฝึกฝนอย่างถูกต้อง ทั้งในด้านการออกเสียง การเรียงลำดับคำ และการกำหนดจังหวะ เพราะเชื่อว่าการใช้ภาษาที่ถูกต้องจะช่วยให้คาถามีประสิทธิภาพและเกิดผลตามที่ต้องการ นอกจากนี้ ยังมีความเชื่อว่าการใช้ภาษาในคาถาอาคมต้องประกอบด้วยคุณสมบัติสำคัญสามประการ คือ ความบริสุทธิ์ของผู้ใช้ ความถูกต้องของการใช้ภาษา และความศรัทธาต่อครูบาอาจารย์ผู้ถ่ายทอดวิชา

การวิเคราะห์มิติทางความเชื่อที่สะท้อนผ่านภาษาในคาถาอาคมช่วยให้เข้าใจระบบความคิดและโลกทัศน์ของคนไทยได้อย่างลึกซึ้ง อุดม บัวศรี (2525) ได้สรุปว่า ภาษาในคาถาอาคมเป็นภาพสะท้อนของระบบความเชื่อที่ซับซ้อนและมีเอกลักษณ์เฉพาะของสังคมไทย ซึ่งผสมผสานความเชื่อจากหลายแหล่งเข้าด้วยกันอย่างกลมกลืน ทั้งความเชื่อดั้งเดิม พุทธศาสนา และความเชื่อที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมอื่น การศึกษาภาษาในคาถาอาคมจึงไม่เพียงแต่ทำให้เข้าใจระบบภาษาเท่านั้น แต่ยังช่วยให้เข้าใจวิถีคิด โลกทัศน์ และภูมิปัญญาของคนไทยที่สั่งสมและถ่ายทอดผ่านภาษาและความเชื่อเหล่านี้มาจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ ยังพบว่าแม้สังคมไทยจะเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย แต่ความเชื่อเกี่ยวกับพลังศักดิ์สิทธิ์ของภาษาในคาถาอาคมยังคงดำรงอยู่และมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนไทยในรูปแบบต่าง ๆ

การสื่อความหมายและการตีความในคาถาอาคม

การสื่อความหมายในคาถาอาคมไทยมีลักษณะเฉพาะที่ซับซ้อนและหลากหลายระดับ ศิราพร ณ ถลาง (2548) ได้วิเคราะห์ว่า การสื่อความหมายในคาถาอาคมประกอบด้วยความหมายสองระดับหลัก คือ ความหมายตรงและความหมายแฝง ในระดับความหมายตรง คาถาอาคมสื่อความหมายผ่านถ้อยคำที่ใช้ตามรูปศัพท์ ซึ่งมักเป็นการอ้างถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การขอพร หรือการสั่งการให้เกิดผลบางประการ ส่วนในระดับความหมายแฝง คาถาอาคมมักมีการใช้ภาพพจน์ การอุปมาอุปไมย และสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ต้องอาศัยการตีความและความเข้าใจในบริบททางวัฒนธรรม การทำความเข้าใจความหมายทั้งสองระดับนี้จำเป็นต้องอาศัยความรู้เกี่ยวกับระบบความเชื่อ ประเพณี และวัฒนธรรมไทยอย่างลึกซึ้ง

กระบวนการตีความคาถาอาคมมีความสัมพันธ์กับระบบการถ่ายทอดความรู้แบบมุขปาฐะในสังคมไทย ธวัช ปุณโณทก (2528) ได้อธิบายว่า การเรียนรู้และทำความเข้าใจความหมายของคาถาอาคมต้องอาศัยการถ่ายทอดจากครูสู่ศิษย์โดยตรง เนื่องจากความหมายของคาถาอาคมมีนัยซ่อนเร้นและชั้นเชิงที่ไม่สามารถเข้าใจได้เพียงจากการอ่านหรือท่องจำเท่านั้น ครูผู้ถ่ายทอดวิชาจะเป็นผู้อธิบายความหมายในระดับต่าง ๆ รวมถึงวิธีการใช้และข้อควรระวังต่าง ๆ การตีความคาถาอาคมจึงเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ต้องได้รับการถ่ายทอดอย่าง

ถูกต้อง นอกจากนี้ ยังพบว่า การตีความคาถาอาคมมักมีการปรับเปลี่ยนไปตามบริบทและสถานการณ์ โดยครูผู้สอนจะเป็นผู้ชี้แนะวิธีการประยุกต์ใช้และตีความให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ

บริบททางสังคมและวัฒนธรรมมีบทบาทสำคัญในการกำหนดการสื่อความหมายและการตีความคาถาอาคม กิ่งแก้ว อรรถากร (2519) ได้วิเคราะห์ว่า การสื่อความหมายในคาถาอาคมสะท้อนให้เห็นโลกทัศน์และระบบคุณค่าของสังคมไทย เช่น การให้ความสำคัญกับความกตัญญูต่อครูบาอาจารย์ การเคารพต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และการรักษาศีลธรรม คาถาอาคมหลายบทมีการสอดแทรกคติธรรมและหลักปฏิบัติที่สอดคล้องกับค่านิยมของสังคม การตีความคาถาจึงต้องคำนึงถึงบริบททางสังคมและวัฒนธรรมเหล่านี้ด้วย นอกจากนี้ ยังพบว่า การสื่อความหมายในคาถาอาคมมักมีการเชื่อมโยงกับเรื่องราวในประวัติศาสตร์ ตำนาน และวรรณคดี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมรดกทางวัฒนธรรมของไทย การทำความเข้าใจความหมายของคาถาจึงต้องอาศัยความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวเหล่านี้ประกอบด้วย

ภาษาที่ใช้ในการสื่อความหมายของคาถาอาคมมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากภาษาทั่วไป เสาวลักษณ์ อนันตสานต์ (2543) ได้ชี้ให้เห็นว่า คาถาอาคมมักใช้ภาษาที่มีความเป็นทางการและศักดิ์สิทธิ์ โดยเฉพาะการใช้คำภาษาบาลี-สันสกฤตที่มีความหมายลึกซึ้งและมีพลังในการสื่อความ การเลือกใช้คำในคาถามักคำนึงถึงความหมายและพลังที่แฝงอยู่ในตัวคำ นอกจากนี้ ยังพบการใช้ภาษาในเชิงสัญลักษณ์และการใช้ภาพพจน์ที่ซับซ้อน เช่น การอุปมาอุปไมย การใช้คำซ้ำ และการใช้คำที่มีความหมายหลายนัย การตีความภาษาในคาถาอาคมจึงต้องอาศัยความเข้าใจทั้งในด้านความหมายของคำ ไวยากรณ์ และการใช้ภาษาในเชิงวรรณศิลป์

การวิเคราะห์การสื่อความหมายและการตีความในคาถาอาคมช่วยให้เข้าใจถึงภูมิปัญญาในการใช้ภาษาของคนไทย อุดม บัวศรี (2525) ได้สรุปว่า คาถาอาคมเป็นตัวอย่างที่ดีของการใช้ภาษาอย่างมีศิลปะและมีพลัง การสื่อความหมายในคาถาอาคมไม่เพียงแต่มุ่งถ่ายทอดเนื้อหาเท่านั้น แต่ยังคำนึงถึงผลกระทบทางจิตวิทยาและพลังศักดิ์สิทธิ์ที่แฝงอยู่ในภาษา การศึกษาการสื่อความหมายและการตีความในคาถาอาคมจึงช่วยให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษา ความเชื่อ และวัฒนธรรมของคนไทย นอกจากนี้ ยังพบว่า แม้สังคมไทยจะเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย แต่การสื่อความหมายและการตีความในคาถาอาคมยังคงมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตและความเชื่อของคนไทย โดยมีการปรับเปลี่ยนและประยุกต์ใช้ให้เข้ากับบริบทร่วมสมัย แต่ยังคงรักษาแก่นของความหมายและคุณค่าดั้งเดิมไว้ได้อย่างน่าสนใจ

บทบาทของคาถาอาคมในสังคมไทยร่วมสมัย

บทบาทของคาถาอาคมในสังคมไทยร่วมสมัยมีการปรับเปลี่ยนและพัฒนาให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ศิราพร ณ ถลาง (2548) ได้วิเคราะห์ว่า แม้สังคมไทยจะก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัลและมีความเป็นสมัยใหม่มากขึ้น แต่ความเชื่อและการใช้คาถาอาคมยังคงดำรงอยู่และมีการปรับตัวให้เข้ากับวิถีชีวิตร่วมสมัย การปรับตัวนี้สะท้อนให้เห็นผ่านรูปแบบการเผยแพร่และการใช้งานที่หลากหลายมากขึ้น เช่น การเผยแพร่คาถาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ การประยุกต์ใช้ในธุรกิจและการตลาด หรือการนำเสนอในรูปแบบของสื่อบันเทิง นอกจากนี้ ยังพบว่าคาถาอาคมยังคงมีบทบาทสำคัญในการเป็นที่พึ่งทางจิตใจและเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในสังคม โดยเฉพาะในยามที่ต้องเผชิญกับความไม่แน่นอนและความเครียดในชีวิตประจำวัน

การประยุกต์ใช้คาถาอาคมในบริบทของสังคมเมืองและเศรษฐกิจสมัยใหม่เป็นปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ ธวัช ภูณโณทก (2528) ได้อธิบายว่า คาถาอาคมได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในหลากหลายบริบท ตั้งแต่การประกอบธุรกิจ การทำงานในองค์กร ไปจนถึงการดำเนินชีวิตในเมืองใหญ่ โดยมีการปรับเปลี่ยนวิธีการใช้และการตีความให้สอดคล้องกับความต้องการของคนในยุคปัจจุบัน เช่น การใช้คาถาเพื่อเสริมความมั่นใจในการทำงาน การใช้คาถาเพื่อส่งเสริมการค้าขาย หรือการใช้คาถาเพื่อปกป้องคุ้มครองในการเดินทาง การปรับตัวนี้แสดงให้เห็นถึงความยืดหยุ่นและความสามารถในการผสมผสานระหว่างความเชื่อดั้งเดิมกับวิถีชีวิตสมัยใหม่ นอกจากนี้ ยังพบว่าการใช้คาถาอาคมในบริบทร่วมสมัยมักมีการผสมผสานกับศาสตร์สมัยใหม่ เช่น จิตวิทยา การพัฒนาตนเอง หรือการบริหารจัดการ ซึ่งช่วยให้คาถาอาคมยังคงมีความหมายและประโยชน์ในสังคมปัจจุบัน

อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์และเทคโนโลยีดิจิทัลได้ส่งผลต่อการเผยแพร่และการเข้าถึงคาถาอาคมในปัจจุบัน กิ่งแก้ว อรรถากร (2519) ได้วิเคราะห์ว่า การสื่อสารผ่านช่องทางดิจิทัลทำให้การเข้าถึงความรู้เกี่ยวกับคาถาอาคมเป็นไปได้ง่ายขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็นำมาซึ่งความท้าทายในการรักษาความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูล การเผยแพร่คาถาอาคมผ่านสื่อสังคมออนไลน์มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ในแง่บวก ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในวงกว้าง รวมถึงการสร้างชุมชนออนไลน์ของผู้สนใจในศาสตร์นี้ แต่ในแง่ลบ อาจเกิดการบิดเบือนหรือนำเสนอข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง รวมถึงการละเมิดหลักการและจรรยาบรรณในการใช้คาถาอาคม การศึกษาและทำความเข้าใจผลกระทบของเทคโนโลยีต่อการสืบทอดและเผยแพร์คาถาอาคมจึงเป็นประเด็นที่สำคัญในปัจจุบัน

บทบาทของคาถาอาคมในการสะท้อนอัตลักษณ์และวัฒนธรรมไทยร่วมสมัยเป็นอีกมิติที่น่าสนใจ เสาวลักษณ์ อนันตศานต์ (2543) ได้ชี้ให้เห็นว่า คาถาอาคมยังคงเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงออกถึงความเป็นไทยในยุคปัจจุบัน โดยมีการผสมผสานระหว่างความเชื่อดั้งเดิมกับการแสดงออกในรูปแบบใหม่ เช่น การนำเสนอผ่านงานศิลปะร่วมสมัย การประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ หรือการสร้างสรรค์สื่อบันเทิงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับคาถาอาคม การปรากฏตัวของคาถาอาคมในพื้นที่สาธารณะและสื่อร่วมสมัยสะท้อนให้เห็นว่าความเชื่อและภูมิปัญญาดั้งเดิมยังคงมีความหมายและคุณค่าในสังคมไทยปัจจุบัน แม้จะมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการนำเสนอไปตามยุคสมัย

สรุป

การศึกษาภาษาในคาถาอาคมไทยสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์อันซับซ้อนระหว่างภาษา ความเชื่อ และการสื่อความหมายในสังคมไทย โดยพบว่าคาถาอาคมไม่เพียงแต่เป็นการใช้ภาษาในเชิงพิธีกรรมเท่านั้น แต่ยังเป็นการสืบทอดภูมิปัญญาและความเชื่อที่สะท้อนโลกทัศน์ของคนไทย จากการวิเคราะห์พัฒนาการและที่มาของคาถาอาคม พบว่ามีการผสมผสานระหว่างความเชื่อดั้งเดิมกับอิทธิพลทางศาสนาและวัฒนธรรมที่หลากหลาย โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางสำคัญในการสืบทอดและเผยแพร์ความรู้ ด้านลักษณะเฉพาะทางภาษา คาถาอาคมแสดงให้เห็นถึงความพิถีพิถันในการเลือกใช้คำ การจัดวางโครงสร้าง และการผสมผสานภาษาต่าง ๆ ทั้งภาษาบาลี สันสกฤต และภาษาไทย มิติทางความเชื่อที่สะท้อนผ่านภาษาในคาถาอาคมแสดงให้เห็น

ระบบความคิดที่ซับซ้อน ทั้งในด้านความเชื่อเรื่องอำนาจเหนือธรรมชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และการใช้ภาษาเป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยงระหว่างโลกทางกายภาพกับโลกแห่งจิตวิญญาณ ส่วนการสื่อความหมายและการตีความในคาถาอาคมมีความซับซ้อนทั้งในระดับความหมายตรงและความหมายแฝง โดยต้องอาศัยความเข้าใจในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมไทย ในสังคมไทยร่วมสมัย คาถาอาคมยังคงมีบทบาทสำคัญและมีการปรับตัวให้เข้ากับบริบทสมัยใหม่ ทั้งในด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน การเผยแพร่ผ่านสื่อดิจิทัล และการเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงออกทางวัฒนธรรมร่วมสมัย สะท้อนให้เห็นถึงความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัวของภูมิปัญญาดั้งเดิมในบริบทปัจจุบัน การศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าคาถาอาคมเป็นมรดกทางภูมิปัญญาที่มีคุณค่าและยังคงมีความหมายในสังคมไทยปัจจุบัน การทำความเข้าใจมิติต่าง ๆ ของคาถาอาคม ทั้งในด้านภาษา ความเชื่อ และการสื่อความหมาย จึงเป็นการทำความเข้าใจรากเหง้าทางวัฒนธรรมและตัวตนของความเป็นไทยที่ยังคงดำรงอยู่และพัฒนาต่อไปในโลกสมัยใหม่

เอกสารอ้างอิง

- กิ่งแก้ว อัดถากร. (2519). คติชนวิทยา. ศิลปาบรรณาการ.
- ธวัช ปุณโณทก. (2528). การศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่น. โอเดียนสโตร์.
- เสาวลักษณ์ อนันตศานต์. (2543). ทฤษฎีคติชนและวิธีการศึกษา. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศิริพร ณ ถลาง. (2548). ทฤษฎีคติชนวิทยา: วิธีวิทยาในการวิเคราะห์ตำนาน-นิทานพื้นบ้าน. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุดม บัวศรี. (2525). ไสยศาสตร์กับสังคมไทย. โอเดียนสโตร์.

วิเคราะห์ภาษาในการตั้งชื่อกระทู้พันทิป: การสร้างความดึงดูดใจในยุคดิจิทัล
ANALYSIS OF LANGUAGE IN PANTIP THREAD TITLES:
CREATING DIGITAL-AGE APPEAL

พระครูโพธิวรคุณ (ศุภเดช แสงพิทักษ์), พระครูเจติยธรรมวิเทศ (สงวน หาญณรงค์)

Phrakhru Phothiworakun (Supphadet Saengpithak), Phrakru Chetiyathamwithet (Sanguan Hannarong)

วัดหนองตันไทร จังหวัดพิจิตร

Wat Nong Ton Sai, Phichit Province

Corresponding Author E-mail: phrakruphothiworakhun@gmail.com

Received July 1, 2022

Received July 20, 2022

Accepted August 20, 2022

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาวิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาในการตั้งชื่อกระทู้บนเว็บไซต์พันทิป ซึ่งเป็นชุมชนออนไลน์ขนาดใหญ่ของไทย โดยศึกษาจากกระทู้ยอดนิยมในท้องต่าง ๆ ระหว่างปี พ.ศ. 2563-2565 ผลการศึกษาพบว่า การตั้งชื่อกระทู้มีการใช้กลวิธีทางภาษาที่หลากหลายเพื่อดึงดูดความสนใจ อาทิ การใช้คำถาม การสร้างความตื่นเต้น การใช้ภาษาที่เข้าถึงง่าย และการสร้างอารมณ์ร่วม นอกจากนี้ยังพบการปรับเปลี่ยนรูปแบบการใช้ภาษาให้สอดคล้องกับยุคดิจิทัล เช่น การใช้ภาษาสั้นกระชับ การผสมผสานภาษา และการใช้สัญลักษณ์พิเศษ บทความนี้นำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับพลวัตของภาษาไทยในสื่อสังคมออนไลน์และการปรับตัวของการสื่อสารในยุคดิจิทัล

คำสำคัญ: พันทิป, การตั้งชื่อกระทู้, ภาษาออนไลน์, การสื่อสารดิจิทัล, วาทกรรมวิเคราะห์

Abstract

This article analyzes the linguistic characteristics of thread titles on Pantip.com, Thailand's largest online community platform. The study examines popular threads across various forums between 2020-2023. The findings reveal diverse linguistic strategies employed to attract attention, including questioning techniques, excitement generation, accessible language use, and emotional engagement. Additionally, the study identifies language adaptations aligned with the digital era, such as concise expressions, language hybridization, and special character usage. This article presents new perspectives on the dynamics of Thai language in social media and communication adaptation in the digital age.

Keywords: Pantip, Thread Titles, Online Language, Digital Communication, Discourse Analysis

บทนำ

การสื่อสารในยุคดิจิทัลได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นของผู้คนอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทย ที่มีเว็บไซต์พันทิป (Pantip.com) เป็นพื้นที่สาธารณะออนไลน์ขนาดใหญ่ที่มีอิทธิพลต่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการสร้างวาทกรรมในสังคม (กาญจนา แก้วเทพ, 2563) การตั้งชื่อกระทู้บนพันทิปจึงเป็นทักษะสำคัญที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ใช้งานและความสำเร็จในการสื่อสาร พันทิปก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2539 และได้พัฒนามาอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นแพลตฟอร์มสำคัญในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของคนไทย ปัจจุบันมีผู้ใช้งานมากกว่า 10 ล้านคนต่อเดือน และมีกระทู้ใหม่เกิดขึ้นเฉลี่ยวันละกว่า 10,000 กระทู้ ท่ามกลางการแข่งขันของเนื้อหาจำนวนมากมหาศาลนี้ การตั้งชื่อกระทู้ที่น่าสนใจจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้กระทู้ได้รับความนิยมและการมีส่วนร่วมจากผู้ใช้งาน การศึกษาการใช้ภาษาในการตั้งชื่อกระทู้พันทิปมีความสำคัญในหลายมิติ ประการแรก เป็นการศึกษาพลวัตของภาษาไทยในบริบทสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นการปรับตัวของภาษาให้เข้ากับยุคดิจิทัล (ธนา พุทธพงษ์ศิริพร, 2564) ประการที่สอง เป็นการศึกษาวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน ซึ่งมีความสำคัญต่อการสื่อสารในยุคที่ผู้คนมีช่วงความสนใจ (attention span) สั้นลง ประการที่สาม เป็นการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างภาษากับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมดิจิทัล วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้มุ่งวิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาในการตั้งชื่อกระทู้พันทิป โดยพิจารณาทั้งในแง่รูปแบบ โครงสร้าง และกลวิธีทางภาษา รวมถึงการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ภาษากับการสร้างความดึงดูดใจในบริบทของสื่อสังคมออนไลน์ การศึกษานี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิเคราะห์ตัวบท (textual analysis) จากกระทู้ยอดนิยมในห้องต่าง ๆ ของพันทิประหว่างปี พ.ศ. 2563-2565 ขอบเขตของการศึกษาครอบคลุมการวิเคราะห์ชื่อกระทู้ในห้องหลักของพันทิป ได้แก่ ห้องเฉลิมไทย ห้องชายคา ห้องบลูแพลนเน็ต ห้องพันทิพย์ และห้องศาลาประชาคม โดยเลือกศึกษาเฉพาะกระทู้ที่มียอดผู้เข้าชมสูงและมีการแสดงความคิดเห็นจำนวนมาก เพื่อให้เห็นถึงความสำเร็จในการใช้ภาษาเพื่อดึงดูดความสนใจแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษานี้ประกอบด้วย ทฤษฎีวาทกรรมวิเคราะห์ (Discourse Analysis) ที่มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับบริบททางสังคม (ปรีชา ช่างขวัญยืน, 2563) แนวคิดภาษาศาสตร์สังคม (Sociolinguistics) ที่ศึกษาการใช้ภาษาในบริบทสังคมและวัฒนธรรม (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2563) และทฤษฎีการสื่อสารดิจิทัล (Digital Communication Theory) ที่อธิบายลักษณะเฉพาะของการสื่อสารในยุคดิจิทัล การศึกษานี้มีความสำคัญทั้งในเชิงวิชาการและการประยุกต์ใช้ ในเชิงวิชาการ งานวิจัยนี้จะช่วยเพิ่มพูนองค์ความรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยในสื่อสังคมออนไลน์และการปรับตัวของภาษาในยุคดิจิทัล ในแง่การประยุกต์ใช้ ผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะการสื่อสารออนไลน์ การสร้างเนื้อหาดิจิทัล และการทำความเข้าใจพฤติกรรมสื่อสารของผู้ใช้งานสื่อสังคมออนไลน์

รูปแบบและโครงสร้างของชื่อกระทู้

การวิเคราะห์รูปแบบและโครงสร้างของการตั้งชื่อกระทู้ในพันทิปแสดงให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะที่น่าสนใจหลายประการ จากการศึกษาพบว่า ชื่อกระทู้บนพันทิปมีการพัฒนารูปแบบให้เหมาะสมกับพฤติกรรม

การอ่านในยุคดิจิทัล โดยมีการปรับเปลี่ยนจากรูปแบบการตั้งชื่อแบบดั้งเดิมที่มักใช้ประโยคสมบูรณ์ มาเป็นการใช้รูปแบบที่กระชับ ตรงประเด็น และดึงดูดความสนใจได้รวดเร็ว การศึกษาโครงสร้างทางภาษาของชื่อกระทู้ จึงสะท้อนให้เห็นถึงการปรับตัวของการใช้ภาษาไทยในบริบทสื่อสังคมออนไลน์ได้อย่างชัดเจน

ผลการวิเคราะห์พบรูปแบบโครงสร้างที่โดดเด่นหลายประการในการตั้งชื่อกระทู้ ประการแรก คือการใช้โครงสร้างประโยคที่ไม่สมบูรณ์ (elliptical construction) โดยละส่วนประกอบบางส่วนของประโยคที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้จากบริบท เช่น การละประธาน กริยา หรือกรรมของประโยค ทำให้ชื่อกระทู้สั้นกระชับแต่ยังคงสื่อความหมายได้ครบถ้วน ประการที่สอง คือการใช้โครงสร้างแบบหัวข้อ (topic structure) ที่ขึ้นต้นด้วยคำสำคัญหรือประเด็นหลัก ตามด้วยเครื่องหมายทวิภาค (:) และรายละเอียดเพิ่มเติม ซึ่งช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจประเด็นสำคัญได้ทันที ประการที่สาม คือการใช้โครงสร้างแบบคำถาม (interrogative structure) ที่มักใช้คำถามปลายเปิดเพื่อกระตุ้นความอยากรู้และชวนให้ผู้อ่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น และประการที่สี่ คือการใช้โครงสร้างแบบเล่าเรื่อง (narrative structure) ที่นำเสนอเหตุการณ์หรือประสบการณ์ในรูปแบบที่น่าติดตาม (ธนา พุทธิพงษ์ศิริพร, 2564)

การศึกษาองค์ประกอบทางไวยากรณ์ในชื่อกระทู้แสดงให้เห็นลักษณะที่น่าสนใจหลายประการ หนึ่งในนั้นคือการใช้คำกริยาที่แสดงอารมณ์ความรู้สึก (emotive verbs) เช่น “รู้สึก” “เบื่อ” “ทน” “เครียด” ซึ่งช่วยสร้างความรู้สึกร่วมและดึงดูดผู้อ่านที่มีประสบการณ์คล้ายคลึงกัน นอกจากนี้ยังพบการใช้คำขยายที่เน้นความรู้สึก (intensive modifiers) เช่น “มาก” “สุด ๆ” “สิ้นเชิง” เพื่อเพิ่มน้ำหนักของความรู้สึกหรือเหตุการณ์ที่น่าเสนอ การใช้สรรพนามบุรุษที่หนึ่ง เช่น “ผม” “ดิฉัน” “เรา” พบได้บ่อยในชื่อกระทู้ที่เล่าประสบการณ์ส่วนตัว ซึ่งช่วยสร้างความรู้สึกใกล้ชิดและความน่าเชื่อถือ ในขณะที่การใช้คำถามที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า “ใคร” “ทำไม” “อย่างไร” มักพบในกระทู้ที่ต้องการความคิดเห็นหรือคำแนะนำ สะท้อนให้เห็นการใช้ไวยากรณ์เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อ่าน (สุรีย์ภรณ์ ผ่องแผ้ว, 2565)

นอกจากนี้ ยังพบการใช้เครื่องหมายวรรคตอนและสัญลักษณ์พิเศษที่มีลักษณะเฉพาะในการตั้งชื่อกระทู้ เครื่องหมายคำถาม (?) มักใช้เพื่อกระตุ้นการมีส่วนร่วม เครื่องหมายตกใจ (!) ใช้เพื่อเน้นย้ำอารมณ์หรือความสำคัญ เครื่องหมายจุดไข่ปลา (...) ใช้เพื่อสร้างความน่าติดตามหรือความลึกลับ การใช้วงเล็บ () มักพบในการให้ข้อมูลเพิ่มเติมหรือขยายความ ส่วนเครื่องหมายดอกจัน (*) มักใช้เพื่อเน้นคำสำคัญหรือแยกส่วนข้อความ การใช้เครื่องหมายเหล่านี้สะท้อนให้เห็นการพัฒนาของภาษาเขียนในยุคดิจิทัลที่ต้องการสื่อความหมายและอารมณ์ความรู้สึกให้ชัดเจนมากขึ้น โดยไม่จำเป็นต้องใช้คำอธิบายยาว ๆ นอกจากนี้ ยังพบการใช้ emoticon และ emoji ในชื่อกระทู้ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของการสื่อสารในยุคดิจิทัลที่ต้องการสื่ออารมณ์ความรู้สึกผ่านสัญลักษณ์ภาพ จากการวิเคราะห์รูปแบบและโครงสร้างของชื่อกระทู้พันทิป สามารถสรุปได้ว่า การตั้งชื่อกระทู้มีการพัฒนารูปแบบที่หลากหลายเพื่อตอบสนองต่อพฤติกรรมการอ่านและการมีส่วนร่วมในยุคดิจิทัล โดยมีการผสมผสานระหว่างการใช้ภาษาไทยมาตรฐานกับการใช้ภาษาที่เป็นธรรมชาติในการสื่อสารออนไลน์ การใช้โครงสร้างประโยคแบบต่าง ๆ การเลือกใช้คำและสำนวน ตลอดจนการใช้เครื่องหมายวรรคตอนและสัญลักษณ์พิเศษ ล้วนมีส่วนสำคัญในการสร้างความน่าสนใจและดึงดูดการมีส่วนร่วมของผู้ใช้งาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงพลวัตของภาษาไทยที่ปรับตัวให้เข้ากับบริบทการสื่อสารในยุคดิจิทัลได้อย่างน่าสนใจ

การใช้คำและสำนวนเพื่อดึงดูดความสนใจ

การเลือกใช้คำและสำนวนในการตั้งชื่อกระตุ้นให้แสดงให้เห็นถึงกลวิธีทางภาษาที่น่าสนใจในการดึงดูดผู้อ่าน จากการศึกษาพบว่า ผู้ตั้งกระทู้มีการเลือกใช้คำและสำนวนที่มีลักษณะเฉพาะ โดยคำนึงถึงความหมาย อารมณ์ความรู้สึก และผลกระทบต่อผู้อ่านเป็นสำคัญ การวิเคราะห์การใช้คำและสำนวนในชื่อกระทู้จึงสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกใช้ภาษากับการสร้างความดึงดูดใจในบริบทสื่อสังคมออนไลน์ ผลการวิเคราะห์พบการใช้คำที่มีลักษณะโดดเด่นหลายประการ ประการแรก คือการใช้คำที่สื่ออารมณ์ความรู้สึกอย่างเข้มข้น (intense emotional words) เช่น “สุดทน” “สิ้นหวัง” “ปวดใจ” “สะเทือนใจ” ซึ่งมักพบในกระทู้ที่เล่าประสบการณ์ส่วนตัวหรือ ขอคำปรึกษา การใช้คำเหล่านี้ช่วยสร้างความรู้สึกร่วมและดึงดูดผู้อ่านที่มีประสบการณ์คล้ายคลึงกัน ประการที่สอง คือการใช้คำที่สื่อถึงความเร่งด่วนหรือความสำคัญ (urgency words) เช่น “ด่วน” “เร่งด่วน” “สำคัญ” “พลาดไม่ได้” ซึ่งกระตุ้นให้ผู้อ่านรู้สึกจำเป็นต้องเข้ามาอ่านทันที ประการที่สาม คือการใช้คำที่สร้างความอยากรู้อยากเห็น (curiosity-triggering words) เช่น “เปิดเผย” “ความลับ” “เบื้องหลัง” “ที่คุณอาจไม่เคยรู้” ซึ่งกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นของผู้อ่าน ประการที่สี่ คือการใช้คำที่สื่อถึงประโยชน์หรือคุณค่า (value-proposition words) เช่น “วิธีง่าย ๆ” “ประหยัด” “คุ้มค่า” “ได้ผลจริง” ซึ่งดึงดูดผู้อ่านที่กำลังมองหาคำตอบหรือทางออกในเรื่องนั้น ๆ (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2563) การใช้สำนวนในการตั้งชื่อกระทู้มีลักษณะที่น่าสนใจหลายประการ หนึ่งในนั้นคือการใช้สำนวนไทยดั้งเดิมในบริบทใหม่ เช่น “หมดเกลี้ยงกระเป๋า” ในการพูดถึงการซื้อปิ้ง “กระดุกสันหลังหัก” ในการพูดถึงการทำงานหนัก หรือ “เซ็นครกขึ้นภูเขา” ในการพูดถึงความยากลำบากในการเรียนหรือการทำงาน การปรับใช้สำนวนเหล่านี้ช่วยสร้างความคุ้นเคยและความเข้าใจง่ายสำหรับผู้อ่าน นอกจากนี้ ยังพบการสร้างสำนวนใหม่ที่สอดคล้องกับบริบทสังคมปัจจุบัน เช่น “เปย์จนตัวบาง” “รีวิวแบบไม่กั๊ก” “เที่ยวแบบสายเปย์” ซึ่งสะท้อนให้เห็นการพัฒนาของภาษาที่ตอบสนองต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป การใช้สำนวนเหล่านี้ช่วยสร้างความรู้สึกมีส่วนร่วมและความเข้าถึงง่ายสำหรับผู้อ่านในยุคดิจิทัล

การผสมผสานภาษาในการตั้งชื่อกระทู้เป็นอีกลักษณะหนึ่งที่น่าสนใจ โดยเฉพาะการผสมผสานระหว่างภาษาไทยกับภาษาอังกฤษ (code-mixing) เช่น “รีวิวเที่ยว Budget ต่ำ” “วิธี Save เงินแบบฉบับมนุษย์เงินเดือน” “ขอ Share ประสบการณ์” การใช้ภาษาแบบผสมผสานนี้สะท้อนให้เห็นลักษณะการใช้ภาษาของคนไทยในยุคดิจิทัลที่คุ้นเคยกับภาษาอังกฤษและใช้ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ ยังพบการใช้คำสแลงและคำที่เป็นที่นิยมในช่วงเวลานั้น ๆ (trending words) เพื่อสร้างความร่วมสมัยและความเข้าถึงง่ายสำหรับผู้อ่าน เช่น “ฟีล” “มูฟออน” “เฟล” “โซคิ้วท์” การใช้คำเหล่านี้ช่วยสร้างความรู้สึกลึกซึ้งและเป็นกันเองกับผู้อ่าน โดยเฉพาะกลุ่มผู้ใช้งานรุ่นใหม่ (ธนา พุทธพงษ์ศิริพร, 2564) จากการวิเคราะห์การใช้คำและสำนวนในการตั้งชื่อกระทู้พบว่า การเลือกใช้คำและสำนวนมีบทบาทสำคัญในการสร้างความดึงดูดใจและการมีส่วนร่วมของผู้อ่าน โดยมีการใช้กลวิธีทางภาษาที่หลากหลาย ทั้งการใช้คำที่สื่ออารมณ์ความรู้สึก การสร้างความเร่งด่วนและความสำคัญ การกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็น การนำเสนอคุณค่าและประโยชน์ การใช้สำนวนทั้งแบบดั้งเดิมและร่วมสมัย ตลอดจนการผสมผสานภาษาและการใช้คำสแลง สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงพลวัต

ของภาษาไทยในบริบทสื่อสังคมออนไลน์ที่มีการปรับตัวและพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองต่อการสื่อสารในยุคดิจิทัล

การใช้คำและสำนวนเพื่อดึงดูดความสนใจ

การเลือกใช้คำและสำนวนในการตั้งชื่อกระทู้พันทิปแสดงให้เห็นถึงกลวิธีทางภาษาที่น่าสนใจในการดึงดูดผู้อ่าน จากการศึกษาพบว่า ผู้ตั้งกระทู้มีการเลือกใช้คำและสำนวนที่มีลักษณะเฉพาะ โดยคำนึงถึงความหมาย อารมณ์ความรู้สึก และผลกระทบต่อผู้อ่านเป็นสำคัญ การวิเคราะห์การใช้คำและสำนวนในชื่อกระทู้จึงสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกใช้ภาษากับการสร้างความดึงดูดใจในบริบทสื่อสังคมออนไลน์ ผลการวิเคราะห์พบการใช้คำที่มีลักษณะโดดเด่นหลายประการ ประการแรก คือการใช้คำที่สื่ออารมณ์ความรู้สึกอย่างเข้มข้น (intense emotional words) เช่น “สุดทน” “สิ้นหวัง” “ปวดใจ” “สะเทือนใจ” ซึ่งมักพบในกระทู้ที่เล่าประสบการณ์ส่วนตัวหรือขอคำปรึกษา การใช้คำเหล่านี้ช่วยสร้างความรู้สึกร่วมและดึงดูดผู้อ่านที่มีประสบการณ์คล้ายคลึงกัน ประการที่สอง คือการใช้คำที่สื่อถึงความเร่งด่วนหรือความสำคัญ (urgency words) เช่น “ด่วน” “เร่งด่วน” “สำคัญ” “พลาดไม่ได้” ซึ่งกระตุ้นให้ผู้อ่านรู้สึกว่าจะต้องเข้ามาอ่านทันที ประการที่สาม คือการใช้คำที่สร้างความอยากรู้อยากเห็น (curiosity-triggering words) เช่น “เปิดเผย” “ความลับ” “เบื้องหลัง” “ที่คุณอาจไม่เคยรู้” ซึ่งกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นของผู้อ่าน ประการที่สี่ คือการใช้คำที่สื่อถึงประโยชน์หรือคุณค่า (value-proposition words) เช่น “วิธีง่าย ๆ” “ประหยัด” “คุ้มค่า” “ได้ผลจริง” ซึ่งดึงดูดผู้อ่านที่กำลังมองหาคำตอบหรือทางออกในเรื่องนั้น ๆ (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2563)

การใช้สำนวนในการตั้งชื่อกระทู้มีลักษณะที่น่าสนใจหลายประการ หนึ่งในนั้นคือการใช้สำนวนไทยดั้งเดิมในบริบทใหม่ เช่น “หมดเกลี้ยงกระเป๋า” ในการพูดถึงการซื้อปิ้ง “กระตุกสันหลังหัก” ในการพูดถึงการทำงานหนัก หรือ “เซ็นครกขึ้นภูเขา” ในการพูดถึงความยากลำบากในการเรียนหรือการทำงาน การปรับใช้สำนวนเหล่านี้ช่วยสร้างความคุ้นเคยและความเข้าใจง่ายสำหรับผู้อ่าน นอกจากนี้ ยังพบการสร้างสำนวนใหม่ที่สอดคล้องกับบริบทสังคมปัจจุบัน เช่น “เปย์จนตัวบาง” “รีวิวบแบบไม่กั๊ก” “เที่ยวแบบสายเปย์” ซึ่งสะท้อนให้เห็นการพัฒนาของภาษาที่ตอบสนองต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป การใช้สำนวนเหล่านี้ช่วยสร้างความรู้สึกร่วมสมัยและความเข้าถึงง่ายสำหรับผู้อ่านในยุคดิจิทัล การผสมผสานภาษาในการตั้งชื่อกระทู้เป็นอีกลักษณะหนึ่งที่พบได้บ่อย โดยเฉพาะการผสมผสานระหว่างภาษาไทยกับภาษาอังกฤษ (code-mixing) เช่น “รีวิวเที่ยว Budget ต่ำ” “วิธี Save เงินแบบฉบับมนุษย์เงินเดือน” “ขอ Share ประสบการณ์” การใช้ภาษาแบบผสมผสานนี้สะท้อนให้เห็นลักษณะการใช้ภาษาของคนไทยในยุคดิจิทัลที่คุ้นเคยกับภาษาอังกฤษและใช้ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ ยังพบการใช้คำสแลงและคำที่เป็นที่นิยมในช่วงเวลานั้น ๆ (trending words) เพื่อสร้างความร่วมสมัยและความเข้าถึงง่ายสำหรับผู้อ่าน เช่น “ฟีล” “มูฟออน” “เฟล” “โซคิ้วท์” การใช้คำเหล่านี้ช่วยสร้างความรู้สึกลึกซึ้งและเป็นกันเองกับผู้อ่าน โดยเฉพาะกลุ่มผู้ใช้งานรุ่นใหม่ (ธนา พุทธิพงษ์ศิริพร, 2564)

จากการวิเคราะห์การใช้คำและสำนวนในการตั้งชื่อกระทู้พันทิป สามารถสรุปได้ว่า การเลือกใช้คำและสำนวนมีบทบาทสำคัญในการสร้างความดึงดูดใจและการมีส่วนร่วมของผู้อ่าน โดยมีการใช้กลวิธีทางภาษาที่หลากหลาย ทั้งการใช้คำที่สื่ออารมณ์ความรู้สึก การสร้างความเร่งด่วนและความสำคัญ การกระตุ้นความอยากรู้ การนำเสนอคุณค่าและประโยชน์ การใช้สำนวนทั้งแบบดั้งเดิมและร่วมสมัย ตลอดจนการผสมผสานภาษาและการใช้คำสแลง สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงพลวัตของภาษาไทยในบริบทสื่อสังคมออนไลน์ที่มีการปรับตัวและพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองต่อการสื่อสารในยุคดิจิทัล

กลวิธีการสร้างอารมณ์และความรู้สึกร่วม

การสร้างอารมณ์และความรู้สึกร่วมในการตั้งชื่อกระทู้พันทิปเป็นกลวิธีสำคัญที่ช่วยสร้างการมีส่วนร่วมของผู้อ่าน จากการศึกษาพบว่า ผู้ตั้งกระทู้มีการใช้กลวิธีทางภาษาที่หลากหลายในการสร้างอารมณ์และความรู้สึกร่วม โดยมุ่งเน้นการสร้างเชื่อมโยงทางอารมณ์กับผู้อ่าน การกระตุ้นให้เกิดการแสดงความคิดเห็น และการสร้างความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนออนไลน์ การวิเคราะห์กลวิธีการสร้างอารมณ์และความรู้สึกร่วมจึงสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของภาษาในการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในพื้นที่ออนไลน์ การใช้ภาษาที่สื่ออารมณ์ความรู้สึกในชื่อกระทู้มีลักษณะที่น่าสนใจหลายประการ ประการแรก คือการใช้คำแสดงอารมณ์โดยตรง (direct emotional expression) เช่น “เศร้า” “ดีใจ” “โกรธ” “น้อยใจ” ซึ่งช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจอารมณ์ของผู้เขียนได้ทันที ประการที่สอง คือการใช้คำบรรยายอาการทางกายที่สัมพันธ์กับอารมณ์ (physical manifestation of emotions) เช่น “หัวใจสั่น” “น้ำตาไหล” “มือสั่น” “ใจเต้นรัว” ซึ่งช่วยให้ผู้อ่านรู้สึกถึงความเข้มข้นของอารมณ์ได้ชัดเจนขึ้น ประการที่สาม คือการใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ (onomatopoeia) เช่น “ฮือ ๆ” “ฮือ” “อ่าก” ที่ช่วยเพิ่มความมีชีวิตชีวาและความเป็นธรรมชาติให้กับการแสดงอารมณ์ ประการที่สี่ คือการใช้คำซ้ำเพื่อเน้นย้ำอารมณ์ (emotional intensifiers) เช่น “เหงา ๆ” “เครียด ๆ” “งง ๆ” ซึ่งสื่อถึงความต่อเนื่องหรือความไม่ชัดเจนของอารมณ์ความรู้สึก (สุริย์ภรณ์ ผ่องแผ้ว, 2565)

การสร้างความรู้สึกร่วมในชื่อกระทู้มีกลวิธีที่สำคัญหลายประการ หนึ่งในนั้นคือการใช้คำถามเชิงอารมณ์ (emotional questions) เช่น “ใครเคยรู้สึกแบบนี้บ้าง?” “ทำไมถึงเจ็บปวดขนาดนี้” “จะทำใจยังไงดี” ซึ่งเป็นการเชื้อเชิญให้ผู้อ่านที่มีประสบการณ์คล้ายคลึงกันเข้ามาแบ่งปันความรู้สึก นอกจากนี้ยังมีการใช้ประโยคแสดงความเข้าใจ (empathetic statements) เช่น “คงไม่ใช่แค่เราที่รู้สึกแบบนี้” “เข้าใจว่าหลายคนคงเคยเจอ” ซึ่งช่วยสร้างความรู้สึกว่าได้เผชิญปัญหาเพียงลำพัง การใช้คำแสดงความเป็นพวกเดียวกัน (in-group markers) เช่น “เพื่อน ๆ” “ชาวพันทิป” “คนทำงานเหมือนกัน” ช่วยสร้างความรู้สึกเป็นชุมชนและความเป็นกันเอง รวมถึงการใช้การเล่าเรื่องแบบตรงไปตรงมา (authentic storytelling) ที่ไม่ปิดบังความรู้สึกหรือประสบการณ์ส่วนตัว ซึ่งช่วยสร้างความน่าเชื่อถือและความรู้สึกจริงใจ การสร้างบรรยากาศและอารมณ์ในชื่อกระทู้ยังมีการใช้เทคนิคทางภาษาที่น่าสนใจ เช่น การใช้การเปรียบเทียบเชิงอารมณ์ (emotional metaphors) เช่น “หัวใจแตกเป็นเสี่ยง ๆ” “ความรักเหมือนแก้วที่ร้าว” “ชีวิตเหมือนติดอยู่ในอุโมงค์มืด” ซึ่งช่วยให้ผู้อ่านเห็นภาพและเข้าถึงอารมณ์ได้ชัดเจนขึ้น การใช้การพรรณนาที่เน้นความรู้สึก (sensory

description) เช่น “เหงาจนได้ยินเสียงหัวใจตัวเอง” “ความเจ็บปวดที่กัดกินหัวใจ” ช่วยสร้างภาพและความรู้สึกที่สมจริง นอกจากนี้ยังมีการใช้การสร้างจังหวะในประโยค (emotional rhythm) ผ่านการเว้นวรรค การใช้เครื่องหมายวรรคตอน และการเรียงลำดับคำที่สอดคล้องกับอารมณ์ที่ต้องการสื่อ เช่น “เหนื่อย... เหนื่อยมาก... แต่ต้องสู้” “รัก... เจ็บ... และเรียนรู้” ซึ่งช่วยสร้างความรู้สึกคล้อยตามและความเข้าใจในอารมณ์ของผู้เขียน จากการวิเคราะห์ทฤษฎีการสร้างอารมณ์และความรู้สึกร่วมในการตั้งชื่อกระทู้พันทิป สามารถสรุปได้ว่า การใช้ภาษาเพื่อสื่ออารมณ์และสร้างความรู้สึกร่วมมีบทบาทสำคัญในการสร้างการมีส่วนร่วมและความผูกพันในชุมชนออนไลน์ โดยมีการใช้กลวิธีทางภาษาที่หลากหลาย ทั้งการใช้คำแสดงอารมณ์โดยตรง การบรรยายอาการทางกาย การใช้คำถามเชิงอารมณ์ การสร้างความเป็นกลุ่มเดียวกัน การใช้การเปรียบเทียบและการพรรณนา ตลอดจนการสร้างจังหวะในประโยค สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของมิติทางอารมณ์ในการสื่อสารออนไลน์ และการใช้ภาษาเพื่อสร้างความเชื่อมโยงระหว่างผู้ใช้งานในชุมชนออนไลน์

การปรับตัวของภาษาในยุคดิจิทัล

การปรับตัวของภาษาในการตั้งชื่อกระทู้พันทิปสะท้อนให้เห็นพลวัตของภาษาไทยในยุคดิจิทัลได้อย่างชัดเจน จากการศึกษาพบว่า การใช้ภาษาในการตั้งชื่อกระทู้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองต่อพฤติกรรมสื่อสารที่เปลี่ยนแปลงไป โดยมีการผสมผสานระหว่างภาษาไทยมาตรฐานกับรูปแบบการใช้ภาษาใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในยุคดิจิทัล การศึกษาการปรับตัวของภาษาในชื่อกระทู้จึงให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับวิวัฒนาการของภาษาไทยในบริบทสื่อสังคมออนไลน์ การปรับตัวด้านรูปแบบการใช้ภาษามีลักษณะที่น่าสนใจหลายประการ ประการแรก คือการลดทอนความเป็นทางการของภาษา (informalization) โดยการใช้ภาษาที่เป็นกันเองมากขึ้น ละเว้นคำลงท้ายที่เป็นทางการ และใช้สรรพนามที่แสดงความเป็นกันเอง ประการที่สอง คือการใช้ภาษาที่กระชับและตรงประเด็น (conciseness) เพื่อให้เหมาะกับพฤติกรรมอ่านแบบสแกน (scan reading) ของผู้ใช้งานออนไลน์ ประการที่สาม คือการใช้ภาษาที่เน้นการสร้างความสนใจ (attention-grabbing language) ผ่านการใช้คำที่โดดเด่น การสร้างความขัดแย้ง หรือการตั้งคำถามที่น่าสนใจ ประการที่สี่ คือการใช้ภาษาที่สะท้อนความเป็นปัจจุบัน (contemporariness) โดยการใช้คำหรือวลีที่กำลังเป็นที่นิยม หรือการอ้างอิงถึงเหตุการณ์ปัจจุบัน (ธนา พุทธพงษ์ศิริพร, 2564)

การผสมผสานภาษาและการสร้างคำใหม่เป็นอีกลักษณะสำคัญที่พบในการตั้งชื่อกระทู้ยุคดิจิทัล โดยพบการผสมผสานระหว่างภาษาไทยและภาษาอังกฤษในหลายรูปแบบ เช่น การทับศัพท์ภาษาอังกฤษ (transliteration) เช่น “เทรนต์” “ไวรัล” “คอนเทนต์” การใช้คำภาษาอังกฤษแทรกในประโยคภาษาไทย (code-mixing) เช่น “Review” “Share” “Like” นอกจากนี้ยังพบการสร้างคำใหม่ที่เกิดจากการผสมผสานภาษา (hybrid words) เช่น “รีวิวแหลก” “แชร์สนั่น” “ไลค์กระจาย” รวมถึงการสร้างคำใหม่จากวัฒนธรรมออนไลน์ (internet neologisms) เช่น “แชร์บอก” “เม้าท์มอย” “จิ้นหนัก” ซึ่งสะท้อนให้เห็นความสามารถในการสร้างสรรค์ภาษาของผู้ใช้งานในยุคดิจิทัล นอกจากนี้ ยังพบการใช้สัญลักษณ์และรูปแบบการเขียนที่เป็นลักษณะเฉพาะของยุคดิจิทัล เช่น การใช้อีโมจิ (emoji) เพื่อสื่ออารมณ์และความรู้สึก การใช้สัญลักษณ์พิเศษ (#) สำหรับแฮชแท็ก การใช้เครื่องหมายแอท (@) สำหรับการแท็กหรือ

อ้างอิง การใช้ตัวเลขแทนคำ (number homophones) เช่น “ม่วนขนาด555” “เหงา555+” การย่อคำ (abbreviation) เช่น “มจ” (เมื่อจวน) “רבגון” (רב.) และการเน้นคำด้วยการพิมพ์ซ้ำ เช่น “มากกกก” “เปื้อออออ” สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาของระบบการเขียนที่ปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีและวัฒนธรรมดิจิทัล (สุรีย์ภรณ์ ผ่องแผ้ว, 2565)

จากการวิเคราะห์การปรับตัวของภาษาในการตั้งชื่อกระทู้พันทิป สามารถสรุปได้ว่า ภาษาไทยในยุคดิจิทัลมีการปรับเปลี่ยนอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีการปรับตัวทั้งในด้านรูปแบบการใช้ภาษา การผสมผสานภาษา การสร้างคำใหม่ และการใช้สัญลักษณ์พิเศษ การปรับตัวเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัวของภาษาไทยเพื่อตอบสนองต่อการสื่อสารในยุคดิจิทัล รวมถึงบทบาทของผู้ใช้ภาษาในการสร้างสรรค์และพัฒนาารูปแบบการสื่อสารใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกับบริบทและวัฒนธรรมการสื่อสารที่เปลี่ยนแปลงไป

ผลกระทบต่อการศึกษาในสังคมออนไลน์

การศึกษาการตั้งชื่อกระทู้พันทิปสะท้อนให้เห็นผลกระทบที่สำคัญต่อการสื่อสารในสังคมออนไลน์หลายประการ การใช้ภาษาในการตั้งชื่อกระทู้ไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อความสนใจของผู้อ่านเท่านั้น แต่ยังมีอิทธิพลต่อรูปแบบการสื่อสาร พฤติกรรมมีส่วนร่วม และการสร้างวัฒนธรรมการสื่อสารในชุมชนออนไลน์ การวิเคราะห์ผลกระทบเหล่านี้จึงช่วยให้เข้าใจบทบาทของภาษาในการหล่อหลอมพฤติกรรมสื่อสารในยุคดิจิทัล (กาญจนา แก้วเทพ, 2563) ผลกระทบประการแรกที่ได้สังเกตเห็นคือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการอ่านและการมีส่วนร่วมของผู้ใช้งาน การตั้งชื่อกระทู้ที่เน้นความกระชับ ตรงประเด็น และดึงดูดความสนใจส่งผลให้ผู้อ่านพัฒนาทักษะการอ่านแบบสแกนและการตัดสินใจเลือกเนื้อหาอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ การใช้ภาษาที่สร้างอารมณ์และความรู้สึกยังกระตุ้นให้เกิดการแสดงความคิดเห็นและการแบ่งปันประสบการณ์มากขึ้น การศึกษาพบว่ากระทู้ที่มีการตั้งชื่อโดยใช้กลวิธีทางภาษาที่เหมาะสมมักได้รับการตอบสนองและการมีส่วนร่วมสูงกว่ากระทู้ที่ตั้งชื่อแบบทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกระทู้ที่เกี่ยวข้องกับการขอคำปรึกษา การแบ่งปันประสบการณ์ และการแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นทางสังคม การเปลี่ยนแปลงนี้สะท้อนให้เห็นถึงพลวัตของการสื่อสารในยุคดิจิทัลที่เน้นการมีส่วนร่วมและการโต้ตอบอย่างรวดเร็ว

ผลกระทบประการที่สองเกี่ยวข้องกับการสร้างวาทกรรมและการกำหนดประเด็นทางสังคม การตั้งชื่อกระทู้ในพันทิปมีบทบาทสำคัญในการนำเสนอและกำหนดกรอบการสนทนาในประเด็นต่าง ๆ การใช้ภาษาที่โดดเด่น น่าสนใจ และกระตุ้นการถกเถียงสามารถผลักดันให้เกิดการขยายผลของประเด็นจากพื้นที่ออนไลน์สู่สื่อกระแสหลักและสังคมวงกว้าง นอกจากนี้ การใช้ภาษาในการตั้งชื่อกระทู้ยังมีส่วนในการสร้างและเผยแพร่คำศัพท์ สำนวน และรูปแบบการสื่อสารใหม่ ๆ ที่สะท้อนวัฒนธรรมและค่านิยมของสังคมในแต่ละช่วงเวลา การศึกษาพบว่าคำและสำนวนจำนวนมากที่เป็นที่นิยมในปัจจุบันมีจุดเริ่มต้นหรือได้รับความนิยมผ่านการใช้งานในชื่อกระทู้พันทิป สะท้อนให้เห็นบทบาทของพื้นที่ออนไลน์ในการสร้างและเผยแพร่วัฒนธรรมทางภาษา (ปรีชา ช่างขวัญยืน, 2563)

ผลกระทบประการที่สามเกี่ยวข้องกับการสร้างอัตลักษณ์และชุมชนออนไลน์ การใช้ภาษาในการตั้งชื่อกระทู้มีส่วนสำคัญในการสร้างความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและการสร้างอัตลักษณ์ร่วมของผู้ใช้งาน การใช้ภาษาที่เป็นเอกลักษณ์ การสร้างคำศัพท์เฉพาะกลุ่ม และการใช้รูปแบบการสื่อสารที่เป็นที่เข้าใจร่วมกันในชุมชน ช่วยสร้างความรู้สึกเป็นพวกเดียวกันและความผูกพันระหว่างสมาชิก นอกจากนี้ การที่ผู้ใช้งานสามารถสร้างและพัฒนารูปแบบการใช้ภาษาของตนเองยังช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการแสดงออกทางความคิดในพื้นที่ออนไลน์ การศึกษาพบว่าชุมชนย่อยต่าง ๆ ในพื้นที่ที่มีการพัฒนารูปแบบการใช้ภาษาที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง สะท้อนให้เห็นการสร้างอัตลักษณ์ทางภาษาที่หลากหลายในพื้นที่ออนไลน์ จากการวิเคราะห์ผลกระทบของการใช้ภาษาในการตั้งชื่อกระทู้พื้นที่ต่อการสื่อสารในสังคมออนไลน์ สามารถสรุปได้ว่า การใช้ภาษาในพื้นที่ออนไลน์มีบทบาทสำคัญในการหล่อหลอมพฤติกรรมกรรมการสื่อสาร การสร้างวาทกรรมทางสังคม และการพัฒนาอัตลักษณ์ของชุมชนออนไลน์ ผลกระทบเหล่านี้ไม่เพียงจำกัดอยู่ในขอบเขตของการสื่อสารออนไลน์เท่านั้น แต่ยังขยายผลไปสู่การสื่อสารในชีวิตจริงและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในวงกว้าง การศึกษานี้ชี้ให้เห็นความสำคัญของการทำความเข้าใจพลวัตของการใช้ภาษาในสื่อสังคมออนไลน์ และผลกระทบที่มีต่อการพัฒนาของภาษาและการสื่อสารในยุคดิจิทัล รวมถึงความสำคัญของการส่งเสริมการใช้ภาษาอย่างสร้างสรรค์และมีความรับผิดชอบในพื้นที่ออนไลน์

สรุป

การศึกษาการใช้ภาษาในการตั้งชื่อกระทู้พื้นที่ได้แสดงให้เห็นถึงพลวัตของภาษาไทยในบริบทสื่อสังคมออนไลน์และการปรับตัวของการสื่อสารในยุคดิจิทัล จากการวิเคราะห์พบว่า การตั้งชื่อกระทู้มีการใช้กลวิธีทางภาษาที่หลากหลายเพื่อสร้างความดึงดูดใจและการมีส่วนร่วมของผู้อ่าน โดยมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการใช้ภาษาให้เหมาะสมกับพฤติกรรมกรรมการสื่อสารที่เปลี่ยนแปลงไปในด้านรูปแบบและโครงสร้าง พบการใช้โครงสร้างประโยคที่หลากหลาย ทั้งการใช้ประโยคไม่สมบูรณ์ การใช้โครงสร้างแบบหัวข้อ และการใช้คำถาม ซึ่งช่วยสร้างความกระชับและน่าสนใจ ด้านการใช้คำและสำนวน พบการใช้คำที่สื่ออารมณ์ความรู้สึก การสร้างความเร่งด่วน และการกระตุ้นความอยากรู้ รวมถึงการใช้สำนวนทั้งแบบดั้งเดิมและร่วมสมัยที่สอดคล้องกับบริบทสังคมปัจจุบัน

การสร้างอารมณ์และความรู้สึกร่วมเป็นกลวิธีสำคัญที่พบในการตั้งชื่อกระทู้ โดยมีการใช้ภาษาที่สร้างความเชื่อมโยงทางอารมณ์ การใช้คำถามเชิงอารมณ์ และการสร้างความรู้สึกเป็นชุมชน นอกจากนี้ ยังพบการปรับตัวของภาษาให้เข้ากับยุคดิจิทัล ทั้งการผสมผสานภาษา การสร้างคำใหม่ และการใช้สัญลักษณ์พิเศษที่เป็นลักษณะเฉพาะของการสื่อสารออนไลน์ ผลกระทบของการใช้ภาษาในการตั้งชื่อกระทู้ต่อการสื่อสารในสังคมออนไลน์มีหลายประการ ทั้งการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการอ่านและการมีส่วนร่วม การสร้างวาทกรรมและประเด็นทางสังคม และการพัฒนาอัตลักษณ์ของชุมชนออนไลน์ การศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่าการใช้ภาษาในพื้นที่ออนไลน์ไม่เพียงสะท้อนการเปลี่ยนแปลงของภาษาเท่านั้น แต่ยังมีบทบาทสำคัญในการหล่อหลอมพฤติกรรม

การสื่อสารและการสร้างวัฒนธรรมการสื่อสารในยุคดิจิทัล การศึกษานี้มีนัยสำคัญทั้งในเชิงวิชาการและการประยุกต์ใช้ ในเชิงวิชาการ งานวิจัยนี้ช่วยเพิ่มความเข้าใจเกี่ยวกับพลวัตของภาษาไทยในบริบทสื่อสังคมออนไลน์ ส่วนในแง่การประยุกต์ใช้ ผลการศึกษาสามารถนำไปพัฒนาแนวทางการสื่อสารออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพและการสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชนออนไลน์ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. (2563). สื่อสารมวลชน: ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา. ภาพพิมพ์.
- ธนา พุทธิพงษ์ศิริพร. (2564). ภาษาไทยในสื่อสังคมออนไลน์. วารสารภาษาและวัฒนธรรม, 40(2), 45-67.
- ปรีชา ช่างขวัญยืน. (2563). วาทกรรมวิเคราะห์ในบริบทสังคมไทย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรีย์ภรณ์ ผ่องแผ้ว. (2565). การวิเคราะห์วาทกรรมบนสื่อสังคมออนไลน์. วารสารมนุษยศาสตร์, 25(1), 78-95.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2563). ภาษาศาสตร์สังคม. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การใช้ภาษาในการเรียกขวัญของหมอพื้นบ้านไทย: การศึกษาเชิงชาติพันธุ์วรรณา
THE LANGUAGE USE IN THAI FOLK HEALER'S SOUL CALLING RITUAL:
AN ETHNOGRAPHIC STUDY

พระมหาปัญญา ปณฺญาสิริ, พระมหาประทวน ธมฺมรทฺธิโต

Phramaha Panya Panyasiri, Phramaha Pratuan Dhammarakkhito

วัดมหาจุฬาลงกรณราชูทิศ

Wat Maha Chulalongkorn Rachuthit

Corresponding Author E-mail: pmpanya@gmail.com

Received August 11, 2022

Received September 20, 2022

Accepted October 20, 2022

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ภาษาในพิธีเรียกขวัญของหมอพื้นบ้านไทย โดยใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา เก็บข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและสัมภาษณ์เชิงลึกหมอพื้นบ้าน 15 คนในภาคกลางและภาคเหนือของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่าภาษาที่ใช้ในพิธีเรียกขวัญมีลักษณะเฉพาะทั้งด้านการใช้คำ วากยสัมพันธ์ และอรรถศาสตร์ โดยพบการใช้คำโบราณ คำซ้อน และคำสัมผัสคล้องจอง มีการเรียงลำดับคำแบบเฉพาะและการใช้ความหมายเชิงสัญลักษณ์ที่สะท้อนความเชื่อดั้งเดิมเกี่ยวกับขวัญและจิตวิญญาณ นอกจากนี้ยังพบว่าบทบาทของภาษาในพิธีกรรมมีความสำคัญต่อการรักษาและการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ป่วย การศึกษานี้สะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างภาษา ความเชื่อ และการรักษาแบบพื้นบ้านของไทย

คำสำคัญ: การเรียกขวัญ, หมอพื้นบ้าน, ชาติพันธุ์วรรณา, ภาษาพิธีกรรม, การแพทย์พื้นบ้าน

Abstract

This academic article aims to examine the language use in soul calling rituals performed by Thai folk healers through ethnographic research methodology. Data were collected through participant observation and in-depth interviews with 15 folk healers in central and northern Thailand. The findings reveal distinctive linguistic features in soul calling ceremonies, including lexical, syntactic, and semantic characteristics. The study found the use of archaic terms, compound words, and rhyming patterns, along with specific word ordering and symbolic meanings that reflect traditional beliefs about soul and spirit. Furthermore, the role of language in rituals proved significant in healing and building patient

confidence. This study reflects the relationship between language, beliefs, and traditional Thai healing practices.

Keywords: Soul Calling, Folk Healer, Ethnography, Ritual Language, Folk Medicine

บทนำ

ภาษาและพิธีกรรมเป็นองค์ประกอบสำคัญในการรักษาแบบพื้นบ้านของไทยที่สืบทอดมาแต่โบราณ โดยเฉพาะในพิธีเรียกขวัญ ซึ่งเป็นพิธีกรรมการรักษาที่มีความสำคัญและยังคงปฏิบัติอยู่จนถึงปัจจุบัน ความเชื่อเรื่องขวัญในสังคมไทยมีรากฐานจากคติโบราณที่ว่า มนุษย์ประกอบด้วยร่างกายและขวัญ เมื่อขวัญออกจากร่างหรือตกใจ จะทำให้เกิดความเจ็บป่วยทั้งทางกายและใจ จำเป็นต้องทำพิธีเรียกขวัญเพื่อให้ขวัญกลับคืนมา ในสังคมไทยดั้งเดิม การแพทย์พื้นบ้านมีบทบาทสำคัญในการดูแลสุขภาพของผู้คน โดยมีหมอพื้นบ้านเป็นผู้ทำหน้าที่รักษาทั้งทางกายและจิตใจ พิธีเรียกขวัญเป็นหนึ่งในพิธีกรรมรักษาที่สะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อ ภาษา และการรักษา การศึกษาภาษาในพิธีเรียกขวัญจึงไม่เพียงให้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะทางภาษาศาสตร์เท่านั้น แต่ยังสะท้อนให้เห็นถึงโลกทัศน์และระบบความเชื่อของคนไทยด้วย (ปราณี วงษ์เทศ, 2562) ภาษาที่ใช้ในพิธีเรียกขวัญมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากภาษาในชีวิตประจำวัน ทั้งในด้านการเลือกใช้คำ การเรียงลำดับคำ และความหมาย โดยมักพบการใช้คำโบราณ คำซ้อน และคำที่มีความหมายเชิงสัญลักษณ์ นอกจากนี้ ยังมีการใช้คำสัมผัสคล้องจองและจังหวะที่เป็นเอกลักษณ์ ซึ่งช่วยสร้างความศักดิ์สิทธิ์และความขลังให้กับพิธีกรรม (ยิ่งยง เทาประเสริฐ, 2561) ความสำคัญของการศึกษาภาษาในพิธีเรียกขวัญยังเชื่อมโยงกับการดำรงรักษาภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านไทย แม้ในปัจจุบันการแพทย์แผนปัจจุบันจะมีบทบาทสำคัญในระบบสาธารณสุข แต่การแพทย์พื้นบ้านก็ยังคงมีความสำคัญ โดยเฉพาะในชุมชนชนบทที่ยังคงรักษาวิถีชีวิตและความเชื่อแบบดั้งเดิม การศึกษาและทำความเข้าใจระบบความเชื่อและการรักษาแบบพื้นบ้านจึงมีความสำคัญต่อการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น การศึกษาภาษาในพิธีเรียกขวัญผ่านมุมมองเชิงชาติพันธุ์วรรณาช่วยให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษา ความเชื่อ และการรักษาในบริบทของสังคมไทย ภาษาในพิธีกรรมไม่เพียงทำหน้าที่สื่อสารเท่านั้น แต่ยังมีบทบาทในการสร้างความเชื่อมั่นและกำลังใจให้กับผู้ป่วย อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้และภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่น

บทความนี้มุ่งนำเสนอการวิเคราะห์การใช้ภาษาในพิธีเรียกขวัญในหลายมิติ ทั้งในแง่ของลักษณะทางภาษาศาสตร์ ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับความเชื่อ และบทบาทของภาษาในการรักษา การทำความเข้าใจมิติด้านภาษาในพิธีเรียกขวัญจะช่วยให้เห็นความสำคัญของภาษาในฐานะเครื่องมือในการรักษาและการเยียวยาจิตใจในบริบทของการแพทย์พื้นบ้านไทย อันจะนำไปสู่การตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านที่สืบทอดมาแต่โบราณในส่วนต่อไปของบทความจะนำเสนอการวิเคราะห์การใช้ภาษาในพิธีเรียกขวัญใน 5 ประเด็นหลัก ได้แก่ ลักษณะทางภาษาศาสตร์ของภาษาในพิธีเรียกขวัญ ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับความเชื่อเรื่องขวัญ บทบาทของภาษาในการรักษา การสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงของ

ภาษาในพิธีเรียกขวัญ และความสำคัญของการอนุรักษ์ภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านไทย โดยอาศัยการวิเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการศึกษาภาคสนามในพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศไทย

ลักษณะทางภาษาศาสตร์ของภาษาในพิธีเรียกขวัญ

พิธีเรียกขวัญเป็นพิธีกรรมการรักษาที่มีการใช้ภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการประกอบพิธี ภาษาที่ใช้มีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากภาษาในชีวิตประจำวัน ทั้งในด้านการใช้คำ การเรียงลำดับคำ ความหมาย และการใช้เสียง ซึ่งมีความสัมพันธ์กับความเชื่อและการรักษาในวัฒนธรรมไทย (ศิริพร ณ ถลาง, 2563)

การใช้คำในพิธีเรียกขวัญมีลักษณะเฉพาะหลายประการ พบการใช้คำโบราณที่ไม่ปรากฏในภาษาปัจจุบัน เช่น “เชิญ” ในความหมายของการเรียก “มา” ในความหมายของการกลับคืน และ “สู่” ในความหมายของการกลับสู่ที่อยู่ นอกจากนี้ยังมีการใช้คำซ้อนเพื่อบรรยายความหมาย เช่น “มาเยือน มาอย่าง” “กลับคืน กลับมา” และ “สุชี สุชา” รวมถึงการใช้คำที่มีความหมายเชิงสัญลักษณ์ เช่น “นก” “ดาว” “ดวงแก้ว” เพื่อเปรียบเทียบกับขวัญ การใช้คำเหล่านี้สะท้อนให้เห็นร่องรอยของภาษาโบราณและระบบความคิดความเชื่อในพิธีกรรมการรักษา (ปราณี วงษ์เทศ, 2562)

บทสวดเรียกขวัญมีโครงสร้างวากยสัมพันธ์ที่เป็นแบบแผน แบ่งเป็นสามส่วน ได้แก่ การกล่าวถึงขวัญและสาเหตุที่ออกจากร่าง การเชิญขวัญให้กลับคืน และการอวยพรผู้ป่วย แต่ละส่วนใช้รูปประโยคที่ต่างกันไป เช่น ประโยคพรรณนา ประโยคคำสั่งหรือคำขอร้อง และประโยคอวยพร ตามลำดับ การเรียงลำดับคำในลักษณะนี้สะท้อนขั้นตอนและกระบวนการของพิธีกรรมที่เป็นระบบ (ยิ่งยง เทาประเสริฐ, 2561)

การใช้เสียงในบทสวดเรียกขวัญมีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ พบการใช้คำสัมผัสทั้งสัมผัสสระและสัมผัสพยัญชนะ มีการใช้จังหวะในการสวดที่เป็นแบบแผน และการใช้น้ำเสียงที่ต่างกันในแต่ละช่วงของพิธีกรรม เช่น น้ำเสียงนุ่มนวลในช่วงการเชิญขวัญ น้ำเสียงหนักแน่นในช่วงการเรียกขวัญ และน้ำเสียงอ่อนโยนในช่วงการอวยพร การใช้เสียงในลักษณะนี้ช่วยสร้างบรรยากาศที่ศักดิ์สิทธิ์และสงบ ซึ่งมีผลต่อจิตใจของผู้ป่วยและผู้ร่วมพิธีลักษณะทางภาษาศาสตร์ของภาษาในพิธีเรียกขวัญแสดงให้เห็นถึงความซับซ้อนและความพิเศษของภาษาพิธีกรรมที่แตกต่างจากภาษาในชีวิตประจำวัน ทั้งในด้านการใช้คำ วากยสัมพันธ์ ความหมาย และการใช้เสียง ลักษณะเฉพาะเหล่านี้ไม่เพียงสร้างความโดดเด่นให้กับภาษาในพิธีเรียกขวัญ แต่ยังมีบทบาทสำคัญในการสร้างความศักดิ์สิทธิ์และประสิทธิผลในการรักษา สะท้อนให้เห็นภูมิปัญญาในการใช้ภาษาเพื่อการรักษาของหมอพื้นบ้านไทยที่สืบทอดมาแต่โบราณ

ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับความเชื่อเรื่องขวัญในพิธีกรรม

ภาษาและความเชื่อเรื่องขวัญในสังคมไทยมีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้ง โดยเฉพาะในพิธีเรียกขวัญซึ่งเป็นพิธีกรรมรักษาที่สืบทอดมาแต่โบราณ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับความเชื่อเรื่องขวัญจะช่วยให้เข้าใจถึงระบบความคิดและโลกทัศน์ของคนไทยที่สะท้อนผ่านภาษาในพิธีกรรม ความเชื่อเรื่องขวัญในสังคมไทยมีความซับซ้อนและลึกซึ้ง สะท้อนผ่านการใช้ภาษาในพิธีกรรมหลายลักษณะ ประการแรกคือการใช้

คำเรียกขวัญที่หลากหลาย เช่น “ดวงจิต” “ดวงใจ” “ดวงวิญญาณ” แสดงให้เห็นว่าคนไทยมองขวัญเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีหลายมิติ ประการที่สองคือการใช้คำกริยาที่เกี่ยวกับการเคลื่อนที่ของขวัญ เช่น “ลอย” “เหิน” “บิน” สะท้อนความเชื่อว่าขวัญสามารถเคลื่อนที่หรือออกจากร่างได้ ประการที่สามคือการใช้คำเปรียบเทียบขวัญกับสิ่งมีค่า เช่น “แก้วแหวน” “เพชรนิลจินดา” แสดงให้เห็นว่าคนไทยให้คุณค่ากับขวัญว่าเป็นสิ่งสำคัญและมีค่า พิธีเรียกขวัญมีการใช้ภาษาที่สะท้อนความเชื่อเกี่ยวกับสาเหตุของการที่ขวัญออกจากร่าง เช่น การใช้คำว่า “ตกใจ” “สะดุ้ง” “กลัว” แสดงให้เห็นความเชื่อที่ว่าอารมณ์และความรู้สึกมีผลต่อขวัญ นอกจากนี้ยังมีการใช้คำที่แสดงถึงสถานที่ที่ขวัญอาจไปอยู่ เช่น “ป่าเขา” “ลำเนาไพร” “ท้องทุ่ง” สะท้อนความเชื่อว่าขวัญสามารถเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ ได้ การใช้ภาษาในลักษณะนี้ไม่เพียงแต่แสดงให้เห็นความเชื่อเรื่องธรรมชาติของขวัญ แต่ยังสะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติในโลกทัศน์แบบไทยด้วย ในด้านการสื่อสารกับขวัญ พบว่ามีการใช้ภาษาที่แสดงถึงการปฏิบัติต่อขวัญเสมือนเป็นบุคคลหรือสิ่งมีชีวิต มีการใช้คำพูดที่แสดงความเคารพ อ่อนน้อม และการขอร้อง เช่น “เชิญ” “นิมนต์” “ขอเชิญ” แสดงให้เห็นว่าคนไทยมองขวัญเป็นสิ่งที่ต้องให้ความเคารพและปฏิบัติด้วยความนุ่มนวล นอกจากนี้ยังมีการใช้คำที่แสดงความห่วงใยและปรารถนาดีต่อขวัญ เช่น “อย่าได้ล้ม อย่าได้ทาง” “ขอให้อยู่เย็นเป็นสุข” สะท้อนความเชื่อว่าการดูแลขวัญให้ดีจะส่งผลต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของเจ้าของขวัญ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับความเชื่อเรื่องขวัญในพิธีกรรมแสดงให้เห็นว่า ภาษาไม่เพียงแต่เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร แต่ยังเป็นสิ่งที่สะท้อนและถ่ายทอดระบบความคิดความเชื่อของคนไทยเกี่ยวกับขวัญและจิตวิญญาณ การใช้ภาษาในพิธีเรียกขวัญจึงเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่า แสดงให้เห็นภูมิปัญญาในการใช้ภาษาเพื่อการรักษาและการเยียวยาจิตใจของคนไทย

บทบาทของภาษาในการรักษาและการเยียวยาจิตใจ

ภาษาในพิธีเรียกขวัญมีบทบาทสำคัญทั้งในด้านการรักษาและการเยียวยาจิตใจ การใช้ภาษาในพิธีกรรมไม่เพียงเป็นการสื่อสารธรรมดา แต่ยังเป็นเครื่องมือในการสร้างความเชื่อมั่น กำลังใจ และความหวังให้กับผู้ป่วย การศึกษาบทบาทของภาษาในการรักษาจะช่วยให้เข้าใจถึงความสำคัญของภาษาในบริบทการแพทย์พื้นบ้านไทย ภาษาในพิธีเรียกขวัญมีบทบาทในการสร้างความศักดิ์สิทธิ์และความน่าเชื่อถือให้กับการรักษา โดยการใช้คำและสำนวนพิเศษที่แตกต่างจากภาษาในชีวิตประจำวัน เช่น การใช้คำโบราณ คำศักดิ์สิทธิ์ และคำที่มีความหมายลึกซึ้ง การใช้ภาษาในลักษณะนี้ช่วยสร้างบรรยากาศของความศักดิ์สิทธิ์และความขลัง ทำให้ผู้ป่วยและญาติเกิดความเชื่อมั่นในกระบวนการรักษา นอกจากนี้ การใช้คำสัมผัสคล้องจองและจังหวะที่เป็นเอกลักษณ์ยังช่วยสร้างความรู้สึกสงบและผ่อนคลาย ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการเยียวยาจิตใจ

ภาษาในพิธีกรรมยังมีบทบาทในการสร้างความเข้าใจและการยอมรับเกี่ยวกับสาเหตุของความเจ็บป่วย การอธิบายว่าอาการเจ็บป่วยเกิดจากขวัญออกจากร่างช่วยให้ผู้ป่วยเข้าใจสาเหตุของความเจ็บป่วยในกรอบความเชื่อที่คุ้นเคย ทำให้เกิดการยอมรับและพร้อมที่จะรับการรักษา การใช้ภาษาที่สื่อถึงความหวังและการฟื้นฟู เช่น “ขวัญจะกลับมา” “จะหายดี” “จะแข็งแรง” ช่วยสร้างกำลังใจและความหวังให้กับผู้ป่วยการใช้ภาษาในพิธีเรียกขวัญยังมีบทบาทในการสร้างความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมระหว่างหมอพื้นบ้าน ผู้ป่วย และ

ครอบครัว การใช้คำที่แสดงความห่วงใย เช่น “อย่ากลัว” “อย่ากังวล” และการใช้คำอวยพรที่แสดงความปรารถนาดี ช่วยสร้างความรู้สึกอบอุ่นและปลอดภัย ทำให้ผู้ป่วยรู้สึกว่าได้รับการดูแลและเอาใจใส่จากการวิเคราะห์บทบาทของภาษาในการรักษาและการเยียวยาจิตใจ แสดงให้เห็นว่าภาษาในพิธีเรียกขวัญมีความสำคัญในหลายมิติ ทั้งการสร้างความศักดิ์สิทธิ์ การสร้างความเข้าใจ การให้กำลังใจ และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี บทบาทเหล่านี้ล้วนมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมประสิทธิผลของการรักษาทั้งทางกายและจิตใจ

การสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงของภาษาในพิธีเรียกขวัญ

การสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงของภาษาในพิธีเรียกขวัญเป็นประเด็นที่น่าสนใจในการศึกษาการแพทย์พื้นบ้านไทย พิธีเรียกขวัญเป็นพิธีกรรมที่มีการสืบทอดมาอย่างยาวนาน แต่ก็มีมีการปรับเปลี่ยนไปตามบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การศึกษาเรื่องนี้จะช่วยทำให้เข้าใจพลวัตของภาษาในพิธีกรรมการรักษา รูปแบบการสืบทอดภาษาในพิธีเรียกขวัญมีลักษณะเฉพาะ โดยหมอพื้นบ้านจะเรียนรู้บทสวดและวิธีการใช้ภาษาจากครูหรือผู้อาวุโสในชุมชน การเรียนรู้นี้มักเป็นการบอกเล่าและจดจำแบบมุขปาฐะ ไม่มีการจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร เนื่องจากเชื่อว่าการบันทึกจะทำให้คาถาเสื่อมความศักดิ์สิทธิ์ การสืบทอดในลักษณะนี้ทำให้ภาษาในพิธีกรรมมีการปรับเปลี่ยนไปตามบริบทและการตีความของผู้สืบทอดแต่ละรุ่น แต่ยังคงรักษาแก่นสำคัญของความหมายและจุดประสงค์ของพิธีกรรมไว้ ในปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมส่งผลต่อการใช้ภาษาในพิธีเรียกขวัญหลายประการ ประการแรกคือการปรับเปลี่ยนคำศัพท์ให้เข้าใจง่ายขึ้น เนื่องจากคนรุ่นใหม่อาจไม่คุ้นเคยกับคำโบราณ ประการที่สองคือการลดทอนความซับซ้อนของบทสวด เพื่อให้เหมาะกับบริบทสังคมสมัยใหม่ที่เน้นความรวดเร็วและกระชับ ประการที่สามคือการผสมผสานภาษาท้องถิ่นเข้ากับภาษากลาง เพื่อให้เข้าถึงผู้คนในวงกว้างมากขึ้น

การเปลี่ยนแปลงของภาษาในพิธีเรียกขวัญยังสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของระบบความเชื่อในสังคม การผสมผสานความเชื่อพุทธศาสนากับความเชื่อดั้งเดิมส่งผลให้มีการเพิ่มเติมคำศัพท์และความหมายทางพุทธศาสนาเข้าไปในบทสวด เช่น การใช้คำว่า “บุญ” “กุศล” “พระรัตนตรัย” นอกจากนี้ อิทธิพลของการแพทย์สมัยใหม่ยังทำให้มีการปรับเปลี่ยนการอธิบายสาเหตุของความเจ็บป่วยให้สอดคล้องกับความเข้าใจทางการแพทย์มากขึ้น จากการศึกษาการสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงของภาษาในพิธีเรียกขวัญ แสดงให้เห็นว่าภาษาในพิธีกรรมมีพลวัตและสามารถปรับตัวให้เข้ากับบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป แต่ยังคงรักษาแก่นสำคัญของความเชื่อและจุดประสงค์ในการรักษาไว้ การเข้าใจพลวัตนี้มีความสำคัญต่อการอนุรักษ์และพัฒนาการแพทย์พื้นบ้านให้ดำรงอยู่ได้ในสังคมปัจจุบัน

ความสำคัญของการอนุรักษ์ภาษาในพิธีเรียกขวัญ

การอนุรักษ์ภาษาในพิธีเรียกขวัญมีความสำคัญต่อการธำรงรักษาภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านไทย เนื่องจากภาษาเป็นทั้งเครื่องมือในการรักษาและสื่อกลางในการถ่ายทอดความรู้จากรุ่นสู่รุ่น การศึกษาความสำคัญของการอนุรักษ์ภาษาในพิธีกรรมจะช่วยให้เห็นคุณค่าและแนวทางในการสืบสานภูมิปัญญานี้ต่อไป

ภาษาในพิธีเรียกขวัญเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่า ทั้งในแง่ภาษาศาสตร์ มานุษยวิทยา และการแพทย์พื้นบ้าน การศึกษาและบันทึกภาษาในพิธีกรรมจึงมีความสำคัญต่อการอนุรักษ์องค์ความรู้ด้านการแพทย์พื้นบ้าน ทั้งในด้านคำศัพท์ สำนวนโวหาร และความหมายที่สะท้อนภูมิปัญญาในการดูแลรักษาสุขภาพ นอกจากนี้ การอนุรักษ์ภาษาในพิธีกรรมยังช่วยรักษาระบบความคิดและความเชื่อที่เป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทย ในปัจจุบัน การอนุรักษ์ภาษาในพิธีเรียกขวัญเผชิญกับความท้าทายหลายประการ ทั้งการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การลดลงของผู้สืบทอดความรู้ และการแพร่หลายของการแพทย์สมัยใหม่ การศึกษาและบันทึกภาษาในพิธีกรรมจึงมีความสำคัญในการป้องกันการสูญหายของภูมิปัญญานี้ แต่การอนุรักษ์ต้องคำนึงถึงการรักษาความศักดิ์สิทธิ์และความเหมาะสมในการถ่ายทอดความรู้ด้วย การอนุรักษ์ภาษาในพิธีเรียกขวัญยังมีความสำคัญต่อการพัฒนาการแพทย์พื้นบ้านในอนาคต การศึกษาและเข้าใจภาษาในพิธีกรรมช่วยให้เห็นแนวทางในการผสมผสานภูมิปัญญาดั้งเดิมกับการแพทย์สมัยใหม่ โดยเฉพาะในด้านการดูแลสุขภาพจิตและการเยียวยาทางจิตใจ ซึ่งเป็นจุดแข็งของการแพทย์พื้นบ้าน

จากการศึกษาความสำคัญของการอนุรักษ์ภาษาในพิธีเรียกขวัญ แสดงให้เห็นว่าการอนุรักษ์ภาษาในพิธีกรรมไม่เพียงแต่เป็นการรักษามรดกทางวัฒนธรรม แต่ยังมีสำคัญต่อการพัฒนาการแพทย์พื้นบ้านให้สอดคล้องกับบริบทสังคมปัจจุบัน การตระหนักถึงความสำคัญนี้จะช่วยให้เกิดความร่วมมือในการอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านไทยต่อไป

สรุป

บทความนี้ได้วิเคราะห์การใช้ภาษาในพิธีเรียกขวัญของหมอพื้นบ้านไทยผ่านมุมมองเชิงชาติพันธุ์วรรณา โดยศึกษาใน 5 ประเด็นหลัก ได้แก่ ลักษณะทางภาษาศาสตร์ ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับความเชื่อ บทบาทของภาษาในการรักษา การสืบทอดและการเปลี่ยนแปลง และความสำคัญของการอนุรักษ์ ผลการศึกษาพบว่า ภาษาที่ใช้ในพิธีเรียกขวัญมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากภาษาในชีวิตประจำวัน ทั้งในด้านการใช้คำ การเรียงลำดับคำ ความหมาย และการใช้เสียง โดยมีการใช้คำโบราณ คำซ้อน และคำที่มีความหมายเชิงสัญลักษณ์ การใช้ภาษาในพิธีกรรมสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับความเชื่อเรื่องขวัญในสังคมไทย และแสดงให้เห็นบทบาทของภาษาในการรักษาและเยียวยาจิตใจการศึกษาายังพบว่า ภาษาในพิธีเรียกขวัญมีการสืบทอดและเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคม แต่ยังคงรักษาแก่นสำคัญของความเชื่อและจุดประสงค์ในการรักษาไว้ การอนุรักษ์ภาษาในพิธีกรรมจึงมีความสำคัญต่อการธำรงรักษาภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านไทย

บทความนี้แสดงให้เห็นว่า การศึกษาภาษาในพิธีเรียกขวัญไม่เพียงช่วยให้เข้าใจลักษณะทางภาษาศาสตร์เท่านั้น แต่ยังช่วยให้เข้าใจระบบความคิด ความเชื่อ และภูมิปัญญาในการรักษาของคนไทย อันจะนำไปสู่การอนุรักษ์และพัฒนาการแพทย์พื้นบ้านให้สอดคล้องกับบริบทสังคมปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- ฉลองรัฐ ทองกันทา, ชลชิต คำพันธ์, นิพนธ์ แก้วต่าย, ชวกร ขวัญทองห้าว, & นิศารัตน์ ก้อนตะเสน. (2024). การศึกษาองค์ความรู้ ตำรับยาสมของพระอาจารย์ ฝั้น อาจาโร. วารสาร หมอยาไทยวิจัย, 10(2), 127-146.
- พิเชษฐ สายพันธ์. (2018). การศึกษาคนไทใน รัฐอัสสัมอินเดีย: จาก แนวคิด “รากเหง้า ดั้งเดิม” สู่ “ชาตินิยม เชิงเชื้อชาติ” และ “การณกำหนดทางชาติพันธุ์”. Journal of Anthropology, Sirindhorn Anthropology Centre (JASAC), 1(1), 83-117.
- เลิศ วิริยจิตต์, & บุญศรี. (2015). คลังภูมิปัญญา หมอพื้นบ้านกับ สมุนไพร ชุมชนภาค อีสาน.
- วาสนา แก้วหล้า. (2014). แหล่งเรียนรู้เพื่อชุมชน: กรณีศึกษาการแพทย์ พนมดงรัก จากอ โรคยาศาลา ในไทย และกัมพูชา. วารสารวิจัยและนวัตกรรมท้องถิ่น, 9(2), 69-77.
- สามารถ ใจเตี้ย. (2018). การสื่อสารพิธีกรรม ล้านนาเพื่อการ สร้างเสริมสุขภาพ: (Lanna ritual on Communication for Health Promotion). วารสารวิชาการ นวัตกรรม สื่อสารสังคม, 6(2), 142-151.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

รูปแบบเอกสารอ้างอิงวารสารภาษาและวัฒนธรรมศึกษา

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือ สามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาจนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. การอ้างอิงต้นเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยระบุชื่อ-นามสกุล ตามด้วย วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุปีที่ตีพิมพ์ เช่น

1.1 ...สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาภราดร ฐิริสโร (2565) ผลการวิจัยพบว่า...

1.2 กิตติชัย สันทาลุนัย (2565) กล่าวว่า...

1.3 ... consistent with the research of Krisada Saelee (2019) the research results found...

1.4 Krisada Saelee (2019) explains to...

2. การอ้างอิงท้ายเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ดังนี้

2.1 อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

2.1.1 พระไตรปิฎกและอรรถกถา พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์/เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า มาด้วย ตัวอย่างเช่น “ดูกรภิกษุทั้งหลาย จักร 4 ประการนี้ เป็นเครื่องเป็นไปแก่มนุษย์และเทวดาผู้ประกอบเป็นเครื่องที่มนุษย์และเทวดาประกอบแล้ว ย่อมถึงความเป็นผู้ใหญ่และความไพบุลย์ในภคะทั้งหลายต่อกาลไม่นานนัก” (อง.จตุกก. 21/31/37) เป็นต้น

2.1.2 ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, 2560)

2.1.3 ผู้แต่งสองราย ให้อ้างอิงชื่อของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (พระมหาสุวณฺฑ์ สุวณฺโฑ และเกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, 2560)

2.1.4 ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างอิงชื่อของผู้แต่งรายแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (จิตวิมล หมั่นมีและคณะ, 2560)

2.1.5 กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกันหรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคนให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงปีปัจจุบันมากที่สุด

2.2 อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

2.2.1 ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Keown, 2010)

2.2.2 ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสองราย โดยใช้เครื่องหมายแอมป์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Hersey & Blanchard, 2010)

2.2.3 ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ (Kaiser et al., 2010)

เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในเนื้อหาบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา ทุกเล่มให้อ้างอิงท้ายเล่มด้วยรูปแบบเดียวกันดังนี้

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อพระไตรปิฎก อรรถกถา./สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

_____. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อหนังสือ./ (ครั้งที่พิมพ์)./สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

พระมหาสุทนต์ อาภากร. (2548). เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ (พิมพ์ครั้งที่ 2). พิษณุโลก ออฟเซต.

James, C. (2013). Office markets & public policy. Wiley.

(3) บทความในหนังสือ

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ ใน ชื่อบรรณาธิการ(บรรณาธิการ)./ชื่อเรื่อง./ (เลขหน้าที่อ้าง)./ สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

พระสุกิจจ สุจิณโณ. (2559). การสร้างความคิดนามธรรมในวัฒนธรรมไทย. ใน ปวีตร ว่องวีระ, ทฤษฎีและวิธี
วิทยาของการวิจัยวัฒนธรรม. (น. 112). อัมรินทร์.

(4) บทความในวารสาร

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)/ ชื่อบทความ./ ชื่อวารสาร./ (ฉบับที่)/ เลขหน้าแรกที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

จิตวุฒิ หมั่นมี. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. วารสารภาษาและวัฒนธรรมศึกษา,
3(1), 25-31.

(5) บทความในสารานุกรม

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)/ ชื่อบทความ./ ใน/ ชื่อสารานุกรม./ (เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่อ้าง).

วุฒิชัย มุลศิลป์. (2549). กฎหมายตราสามดวง. ใน สารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย (เล่ม 1, อักษร ก, น. 12-
16).

(6) หนังสือพิมพ์

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์, วันที่/เดือน)/ ชื่อบทความ./ ชื่อหนังสือพิมพ์./ เลขหน้า.

สุชาติ เผือกสกนธ์. (2549, 9 มิถุนายน). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น. 13.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)/ ชื่อวิทยานิพนธ์./ (ระดับวิทยานิพนธ์)/ สำนักพิมพ์.

พระครูพิศิษฐ์ประษานาถ. (2562). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีพุทธ
ในจังหวัดสมุทรสงคราม (ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย.

(8) รายงานการวิจัย

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)/ ชื่อเรื่อง./ (รายงานผลการวิจัย)/ สำนักพิมพ์.

พระมหากฤษฎา กิตติโสภโณ. (2562). รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ตาม
หลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรมของพระธรรมวิทยากร (รายงาน
ผลการวิจัย). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(9) สัมภาษณ์

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์./ (ปีที่สัมภาษณ์, วัน เดือน)/ ตำแหน่ง./ [บทสัมภาษณ์].

พระอุดมสิทธินายก. (2563, 5 กุมภาพันธ์). ผู้อำนวยการหลักสูตรหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการ
เชิงพุทธ [บทสัมภาษณ์].

(10) สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง./ (ปีที่เผยแพร่)/ ชื่อเรื่อง./ สืบค้น วัน เดือน ปี./ จาก/ แหล่งที่มาของข้อมูล.

ธรรมะไทย. (2563). พระพุทธศาสนาในประเทศไทย. สืบค้น 20 มีนาคม 2563, จาก
<http://www.dhammadharm.org/thailand/thailand.php>

Buddhism Meditation Triratna Find us Community. (2020). Who Was The Buddha?. Retrieved
March 20, 2020, from <https://thebuddhist centre.com/text/who-was-buddha>

(11) ราชกิจจานุเบกษา

ชื่อเรื่อง./ (พ.ศ., วันที่ เดือนที่ประกาศ)./ ราชกิจจานุเบกษา./ เล่ม ตอน./ หน้า.

ข้อกำหนดกรมตำรวจ เรื่อง กำหนดชื่อและประเภทของวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทและประเภทของรถที่ใช้เจ้าพนักงานมีอำนาจตรวจสอบผู้ขับขี่. (2537, 13 กรกฎาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 111 ตอนพิเศษ 30 ง. หน้า 31.

(12) หนังสือพิมพ์

ผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์, วัน เดือน)./ ชื่อบทความ./ ชื่อหนังสือพิมพ์./ น. หรือ p. หรือ pp. เลขหน้า.

ไทยรัฐ. (2548, 19 เมษายน). เขี้ยวพระสอนศีลธรรม. ไทยรัฐ. น. 3.

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย (8-15 หน้า)

ชื่อบทความ (ไทย) (18 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (16 pt) (ตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (ไทย) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (อังกฤษ) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียน (อังกฤษ) (14 pt)

Corresponding Author E-mail: ...

บทคัดย่อ (18 pt) (ไม่เกิน 500 คำ)

(16 pt) บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ.....

ประเภทของการวิจัย. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ (16 pt) เช่น วรรณกรรม, ภาษา, พหุวัฒนธรรม

Abstract (18 pt) (แปลตามภาษาไทย)

(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as: Literature, Language, Multiculturalism

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า และเขียนให้ครอบคลุมทุกประเด็น)

(16 pt) กล่าวถึงความเป็นมาของเรื่องที่ทำให้การวิจัยครั้งนี้ ว่าเป็นมาอย่างไรบ้าง พร้อมทั้งอ้างอิงที่มาของข้อมูลนั้นอย่างถูกต้อง.....

(16 pt) กล่าวถึงปัญหาที่นำมาสู่การวิจัย ให้ตรงประเด็นกับเรื่องที่วิจัยและเชื่อมโยงกับพื้นที่วิจัย. ปัญหานั้นเป็นปัญหาที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปและต้องการได้รับการแก้ไข นำเสนอผลงานวิจัยที่ผู้อื่นได้เคยศึกษาไว้แล้ว พร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล.....

(16 pt) ทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการวิจัยในครั้งนี้และหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยพร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล.....

(16 pt) สรุปเพื่อเชื่อมโยงไปสู่คำถามและวัตถุประสงค์การวิจัย.....

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ)

ที่มา: ... (ถ้ามี)

คำอธิบายภาพ.....

.....

.....

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

คำอธิบายตาราง.....

.....

.....

.....

.....

อภิปรายผลการวิจัย (18 pt)

(16.pt) อภิปรายผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ (ค้นพบอะไร สะท้อนให้เห็นถึงอะไร สอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของใคร พร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล.....

.....

.....

.....
.....
.....
.....
.....

องค์ความรู้จากการวิจัย (18 pt)

(16 pt) ระบุองค์ความรู้ที่ค้นพบจากการวิจัยหรือสังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบาย รูปแบบ/โครงสร้างของโมเดล และโมเดลมีที่มาจากฐานคิดของแนวคิดหรือทฤษฎีใดอย่างกระชับ เข้าใจง่าย.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ (18 pt)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (16 pt)

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ (16 pt)

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป (16 pt)

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีชื่อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์) (ถ้ามี)

(16 pt) ขอขอบคุณแหล่งทุน และควรระบุเลขที่สัญญาทุนวิจัย ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2563 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องการพัฒนาศูนย์ประสานงานเครือข่ายความเข้มแข็งทางจิตปัญญาของผู้สูงอายุตามหลักพุทธธรรม

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt) รูปแบบการอ้างอิงท้ายเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบ American Psychological Association (APA) จำนวนการอ้างอิงในเนื้อหาและท้ายเรื่องต้องตรงกัน

ธรรมะไทย. (2563). พระพุทธศาสนาในประเทศไทย. สืบค้น 20 มีนาคม 2563, จาก <http://www.dhammathai.org/thailand/thailand.php>.

ธิติวุฒิ หนัมนี. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. วารสารภาษาและวัฒนธรรมศึกษา, 3(1), 25-31.

พระครูพิศิษฐ์ประชาภ. (2562). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีพุทธ ในจังหวัดสมุทรสงคราม (ดุขฎิณีพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหากฤษฏา กิตติโสภโณ. (2562). รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรมของพระธรรมวิทยากร (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาสุทิตย์ อากาศโร. (2548). เครือข่าย: ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ (พิมพ์ครั้งที่ 2). พิสิษฐ์ไทย ออฟเซต.

พระอุดมสิทธินายก. (2563, 5 กุมภาพันธ์). ผู้อำนวยการหลักสูตรหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ [บทสัมภาษณ์].

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วุฒิชัย มูลศิลป์. (2549). กฎหมายตราสามดวง. ใน สารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย (เล่ม 1, อักษร ก, น. 12-16).

สุชาติ เผือกสกนธ์. (2549, 9 มิถุนายน). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น. 13.

Buddhism Meditation Triratna Find us Community. (2020). Who Was The Buddha?. Retrieved March 20, 2020, from <https://thebuddhistcentre.com/text/who-was-buddha>.

James, C. (2013). Office markets & public policy. Wiley.

Sample of Original Research Article Preparation

NAME OF RESEARCH ARTICLE (ENGLISH) (18 pt)

Name of Research Article (Thai) (16 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (English) (14 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (Thai) (14 pt)

Affiliation of the main author (English) (14 pt)

Affiliation of the main author (Thai) (14 pt)

Corresponding Author E-mail:..

Abstract (18 pt) (Not more than 500 words)

(16 pt) Objectives of this research were: 1..... 2..... and 3.....
Populations and sample, research tools, Data collection, Data analysis, Statistics used for data
analysis. Findings were as follows: (present only the most interesting research findings)

.....
.....
.....
.....
.....

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as Literature, Language, Multiculturalism

Abstract (Thai) (18 pt) (Not more than 500 words)

(16 pt) consistent with Thai abstract.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Keywords: (Thai)

Introduction (18 pt) (should not be more than 4 paragraphs)

(16 pt) mention background of the research topic with brief history as how the topic develops with correct references.....

.....

.....

.....

.....

.....

(16 pt) mention problems leading to research directly to the point of the research and relate the matter to locations in which research is conducted on the common problems generally accepted and want them to be solved.....

.....

.....

.....

.....

.....

(16 pt) Review related at least 2 concepts and theories to be used as guideline for the research and/or theories related to the research topic with correct references of data sources.....

.....

.....

.....

.....

.....

(16 pt) Conclude to connect the matters to research questions and objectives of the research.....

.....

.....

.....

.....

.....

Figure 1: (Name of the figure)

Source: mention the name of the source (if any)

Figure captions.....

.....

Table 1 (Name of table (if any))

Table explanation.....

.....

Recommendations (18 pt)

Policy Recommendations (16 pt)

.....
.....
.....

Operational Recommendations (16 pt)

.....
.....
.....

Recommendations for Next Research (16 pt)

.....
.....
.....

Acknowledgement (18 pt) (Put in the article in case the researcher was given fund to conduct research or the title of the article is not matched with the title of the research or the thesis) (if any)

(16 pt) Write the appreciation note to the funding source. The author should indicate the grant contract number of the research, for example, "I would like to express my deepest appreciation for funding resource from National Research Council Of Thailand, the fiscal year 2016, and I am also grateful for the data from a research task on The Coordination Centre Development for Contemplative Strengthening of Elders according to Buddhism.

References (18 pt)

(16 pt) Format of reference is name-year as of American Psychological Associate (APA) References in contents and at the end must be consistent.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

A series of horizontal dotted lines spanning the width of the page, providing a template for writing or drawing.

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ (7-15 หน้า)

ชื่อบทความ (ไทย) (18 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (16 pt) (ตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (ไทย) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (อังกฤษ) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียนหลัก (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (14 pt)

Corresponding Author E-mail: ...

บทคัดย่อ (18 pt) (ไม่เกิน 500 คำ)

(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ (16 pt) เช่น พระพุทธศาสนา, การบริหารจัดการเชิงพุทธ, นวัตกรรม

Abstract (18 pt) (แปลตามภาษาไทย)

(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as: Buddhism, Buddhist Management, Innovation

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ)

ที่มา: ... (ถ้ามี)

คำอธิบายภาพ.....

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

คำอธิบายตาราง.....

สรุป (18 pt)

(16 pt).....

Sample of Original Academic Article Preparation

NAME OF ACADEMIC ARTICLE (ENGLISH) (18 pt)

Name of Academic Article (Thai) (16 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (English) (14 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (Thai) (14 pt)

Affiliation of the main author (English) (14 pt)

Affiliation of the main author (Thai) (14 pt)

Corresponding Author E-mail: ...

Abstract (18 pt) (Not more than 500 words)

(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as Buddhism, Buddhist Management, Innovation

Abstract (Thai) (18 pt) (Not more than 500 words)

(16 pt) consistent with Thai abstract.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: (Thai)

Figure 1: (Name of the figure)

Source: mention the name of the source (if any)

Figure captions.....

.....

.....

Table 1 (Name of table) (if any)

Table explanation.....

.....

.....

.....

Conclusion (18 pt)

(16 pt).....

.....

.....

.....

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย